

ROPARZ HEMON

GERIADUR ISTOREL AR BREZHONEG

Dictionnaire Historique du Breton

Rann 25
Orglez-Penndommet

PREDER
Kaier 189-190
Meurzh-Ebrel 1975

ROPARZ HEMON

GERIADUR ISTOREL AR BREZHONEG

Dictionnaire Historique du Breton

Rann 25
Orglez-Penndommet

PREDER

Kaier 189-190

Meurzh-Ebrel 1975

orglez m.-où orgue.

GReg.p.678 orglès (V.); -éu (pl.); L'Arm-p.26I orglez (m.); orglézeu (pl.).

orglezour m.-ien organiste.

GReg.p.678 orglèsour, orglesér (V.); -yon, -yan (pl.); L'Arm-p.26I orglèsour; orgléserion (pl.).

oriad m.-ed, -où débauché, libertin.

GReg.p.246 oriad, tr. "débauché"; -ed (pl.); PELletier. oriat, tr. "un Badin, folâtre, immodeste, qui prend trop de liberté"; "singulier Oriaden"; oriadou (pl.).

oriadenn f.-ed femme débauchée.

PElletier.p.660 "j'ai entendu dire Oriaden d'une fille trop coquette".

oriadez f.-ed femme débauchée.

GReg.p.246 oriadès; oriadesed (pl.); PELletier.p. 660 oriadès, tr. "badine".

SKET.p.68 ar merc'hed yaouank.....n'oant na pennoù-avel, na bragesezed, nag oriadezed (pl.).

oriadezh f.-où débauche, libertinage.

GReg.p.572 oryadez, tr. "libertinage"; -ou (pl.); PELletier.p.660 oriadez, tr. "badinerie, badinage, puérilité, amitié puérile, caresses que l'on fait aux enfans".

oriadin v. se livrer à la débauche, au libertinage.

GReg.p.572 oryadi, tr. "devenir libertin" (inf.).

Oriant m. Orient.

C.orient, tr. "idem, lat.oriens"; Pm.n.2IO pan deuz an roanez ho hent, bede bezleem-a orient; Nl.n.IO an try roue Orient; n. I57 rouanez try dyouz Oryent; Dnal.p.35 eux an Oriant d'an Occident.

L'Arm-p.26I ag an Oriant; NG-323 d'an tri roue a Oriant; BD.I6I8 ur vouezh... dimeus an Orient en deus parlantet.

oriav m. -ed goëland.

PElletier.oriou, oriau, tr. "sorte d'oiseaux de mer nommez autrement Gwelan, ou plutôt Gwillou ... Je suis redevable de ce nom à M. Roussel, qui m'a aussi appris que cette espèce est appelée en François Grande-mauve"; oriavet, oriaouet (pl.).

SKET.III p.71 garm an oriaved (pl.).

origanell s. origan, marjolaine.

Qu.III p.28 an origanel, tr. "origan".

GReg.679 origanell, tr "origan, plante semblable à la marjolaine".

original a. originel.

C.original, tr. "originel, lat.originalis".

GReg.p.679 ar pec'hed original.

originel (1) a. originel.

Do.p.35 pechet Original.

----- (2) m. original.

BD 5I64 ur poltred gwall choazet diouzh e originel.

orilher m.-où oreiller.

C.oriller, tr. "idem, lat.auriculare"; Qu.II p.I28
oriller: Qu.p.I28 digapoit diff ma orviller.
orimantou pl. grimaces.
 ERNAult.Diot.Vannes orimanteu (pl.).
 1.orin m.-où (1) race, production, rejeton.
 PELletier.orin, tr. "les petits, la production, la race";
orin al loen, tr. "petits de la bête".
 SBI.II p.I8 un orin fall.
 MARL.p.83 Mindu n'oa ket ur c'hi brav-brav, gwall
 gemmesket oa e orin.
 ----- (2) origins.
 VALL.p.517 orin (m.); -où (pl.); NOTK.p.392 anavezet mat
 ganeomp orin an Deiganed.
 BAHE.23 p.28 kanaouennod a orin europat.
 ----- (3) (pl.-ed) homme original.
 MOA.p.367 orin (Ht-L.); -ed (pl.); ISV.p.343 ar c'habiten
 Poulter, un orin a zen.
 2.orin s. urine, excréments.
 C.orin, tr. "orine, lat.urina".
 PELletier.orin "signifie les excréments des animaux, tant
 les grosses matières que l'urine".
orinal s. urinal.
 C.orinal, tr. "lat.urinale, urinarium".
 1.orinañ v. produire, faire souche.
 GERIadurig ERnault.p.426 orina, tr."produire, faire race;
 germer, parlant des plantes, des graines" (inf.).
 2.orinañ v. uriner.
 C.orinañ, tr. "oriner, lat.urinare".
oristal s. ou m. original
 Am.ms.n.685 list an oristal dre'n eall da bale.
 TDE.BF.oristal (m.), tr. "original, individu qui a des
 idées bizarres"; MOA.p.367 oristal, tr."original,
 un homme qui a des manies".
orjal m. laiton.
 GReg.p.49 orjal, tr. "archal"; orjal (V.); L'Arm-p.I6
orjal (m.), tr. "archal"; p.213 orjal, tr.
 "laiton".
 IAI.p.239 ar c'heloù oa goullio kador Sant Per a oa bet
 kaset war an eur gant an neud-orjal da gardinaled
 ar bed-holl.
orjaleñ f.-où fil de métal.
 NOTK.p.334 un orjaleñ arem; ENVB.GWAL.9 p.31 an
orjaleñ-kaozeal;ibid.an orjaleñ-kelaouñ.
ornadur m.-ioù ornement.
 NOTK.p.I74 an ornadur linennek a zo bet engravet warno;
 p.11 hogozik a'ev e vez kemeret diwar al linenn rik
 danvez an ornadurioù (pl.).
ornadurezh f. ornementation.
 NOTK.p.11 ornadurezh an armoù.
ornement m.-où ornement.
 C.ornement, tr. "ornement, lat.ornamentum"; Ca.n.5 an
ornementou (pl.); Dnal.p.25 an eff ... hac é

ornamanchou (pl.).
 GReg.p.678 ornamand; ornamanchou (pl.); L'Arm-p.261
ornement (m.), tr. "ornement d'Eglise";
ornementou (pl.).
 DIHU-I9IO G'hwevrer p.V ornementou (pl.).
ornañ v. orner.
 C.ornañ, tr. "aorner, lat. ornare" (inf.); Nom.p.I58
 (Gloss.p.453) ornañ (inf.); Em.n.275 senyff e cornn
 couyornn ornañ (pp.).
 GReg.p.680 orna, orna (inf.); BD.5532 orna (pp.).
 NOTK.p.I78 loened, pe wirion pe faltaziùs, a ornas
 feuriod ha laonennod ar c'hlezeier (pl.).
orner m.-ien décorateur.
 C.orner, tr. "lat.ornator".
orogell f. radotage
 VALL.p.617 orogell.
orogellat v. radoter.
 VALL.p.617 orogellat (inf.).
orpiment m. orpiment.
 C. orpiment, tr. "idem, lat. auripimentum".
 GReg.p.680 auripimend.
orpiment-gwenn m. arsenic.
 GReg.p.53 orpimend-gwenn.
 VALL.p.38 orpimand-gwenn (m.)
orrol m.-ioù horreur.
 B.n;737 abim....digor...da-m angloutaff gant orrol;
 J.p.150 na petra voe dezaf... na quemeras orreur
 meurbet an ot.
 GReg.p.502 horroll, horreull; -you (pl.); p.4 kacut
horreull ouzh, tr. "abhorrer"; NG-926 pebez oreur;
 RP.p.VI un horrol bras ouzh ar pec'hed; BD.4067
 karget a oreur hag a spont.
orrupl a. horrible.
 C.orribl, tr. "orrible, lat.horribilis"; J.p.97 Sathanas,
orribl hegas; B.n.470 chetu an pip ann orriplaff
 a-m-eux quet caffet (sup.).
 GReg.p.502 horrupl, tr. "horrible, excessif, grand"; un
 dispign horrupl; un hent horrupl a zo ac'han di;
 NG-I789; RP.p.128 un dra horribl;
 BD.4008 pec'hedoù orribl; MG-p.414 ni a ra ur gacu
horribl deomp hon-unan.
 GBI.II p.308 tan ha kurun an horrupla (sup.).
orrupted f. horreur.
 M.126 a-n d-eu vibl horribldet ?
orruption f. horreur.
 GReg.p.500 un dispign hag a zo un orruption; un hent a zo
 ac'han di, un orruption.
orea interj. or ça.
 B.n;80 orea, ret su...
oreel m.-ioù burette pour la messe.
 GReg.p.126 orzeoll, orzeall; -you (pl.); L'Arm-p.40
orcol, orzeall (m.); orcolis, orzealleu (pl.).

BREN.GWAL.22 p.42 kaliroù, pladennoùigoù, orseliou (pl.).
ort a.sale.
 M.2389 prefuet ort ha mortal ; B.n.275 te nen d-out...
 nemet un dra ort disordren.
oser m.-ioù haussière, grelin.
 GReg.p.472 osser, tr."grelin"; -you (pl.); L'Arm p.177
haucérr, aucérr (m.), tr. "grelin"; haucérier,
aucérier (pl.).
osikrad s. oxycrat.
 GReg.p.663 osicrad.
oskur a. obscur.
 M.2075 e-n fcs oscur ; B.n.11 prepos oscur.
ospital m.-ioù hôpital.
 C.ospital, tr."ospital, maison dieu, lat.cenodocium".
 GReg.p.499 ospital, ospital ; -you (pl.); L'Arm-p.187
hospitale (m.); hospitalieu (pl.); RP.p.302 ouzh
 o c'has... d'an Hospital.
 BAZ.p.723 un ospital ; p. 741 e lojeiz a oa bepred en
hospitaliou (pl.).
 BAHE.16 p.11 ospital ar re gozh.
ospitalded f. hospitalité.
 GReg.p. 501 ospitalded.
ospitalier m. -ien hospitalier (religieux).
 C.ospitalyer, tr."idem, lat. cenodociarius".
 GReg.p.501 hospitaler ; hospitalérvén (pl.).
ospiti m. -où hospice.
 GReg.p.501 ospitdy, tr. "hospice, petit couvent pour
 recevoir les religieux étrangers"; -ou (pl.).
ost s. armée.
 C.ost tut armou, tr. "ost de gens d'armes, lat.acies,
 exercitus".
ostad s. ostade, étoffe de laines.
 Jer.ms.n.241 ostad; Qu.p.151 ostad, tr."ostade, lat.
 subsericum".
ostaj m. ôtage.
 C.ostaj, tr."ostage".
ostajet pp.logé.
 J.p.97-b da bezaf... ostajet en punoc an abim.
ostaleri f. -où auberge, hôtel, hôtellerie.
 C.ostaleri, tr."ostelerie, lat.diuersorium"; C.(DEEM.p.313)
ostaleri ; J.p.208-b deomp en kaer da-nn ostaleri;
 N1.1.67 ostaleri; Qu.p.10 pa vezet en ostaleri.
 GReg.p.501 ostallery, ostallery, tr."hôtellerie,
 auberge"; -ou (pl.); L'Arm-p.187 hostalerie (f.),
 tr."Hôtellerie"; hostalerieu (pl.); p.21 hostaleri;
 tr."auberge"; NG-187 neb a zalc'he ostaleri; BD.
 1911 e profont anferm vo da ostaleri.
 BKG.II p.142 Laou Ar Floc'h, a zalc'he an hostaleuri
 vras; p.173 ne veze ket gwel... o redek an
hostaleuriou hag an tavarrioù (pl.); GBI.p.180
 en hostaliri; II p. 304 en hostaleri int diskennet.

DIHU-1910 Genver p.V karr an ostaleri; MMFM;p.102 d'an
hostaleuri.
ostel s. -où hôtel (particulier).
 GReg.p.501 hostell, tr."hôtel, maison de quelque Seigneur
 de qualité"; -ou (pl.); mestr a hostel, tr."maître
 d'hôtel".
ostilh m.-où outil.
 GReg.p.682 ostilh; -ou (pl.).
 KIV.p.10 digeriñ an douar skañv dre ostilloù (pl.).
 BAHE.23 p.17 gant an ostilhoù nevez ec'h erru da o'hounit
 e zevvezh (pl.).
ostiv m.-où (1) hostie.
 C.ostiff, tr."c'est hostie que len sacre sur l'autier ou
 sacrifice, lat.ostia"; C.(DEEM.p.347) ostyff Qu.III
 p.108 Hostiu; Do.p.44 me a cret ... ez ma eno corff
 hon Saluer Biniguet, quen e-n Hostiff quen eo
 (lenn ; e-n) Caliz; Dnal.p.88 an Hostif.
 GReg.p.501 hostiff ; -ou, hostivou (pl.); hostiff sakr,
 tr."hostie consacrée"; L'Arm-p.187 (m.); -ou (pl.).
 SST-p.203 un hostie bihan ; OZB.p.110 an Osti sakr;
 MGZ.p.252 an hosti a chomas en aer a-us d'he fenn;
 GBI.II p.330 triwec'h hosti.
 ----- (2) victime (d'un sacrifice).
 EKSo.29,14 un hostiv evit ar pec'hed; 10,25 hostivou
 ha loened-loket (pl.).
ostiz m.-ien (1) hôte (qui reçoit).
 C.ostis pe ostises, tr."oste ou otesse" (masc.et fém.);
hostis pe hostises, tr "hoste ou hostesse qui
 herbregie ou qui est herbregie, lat.hospes" (masc.
 et fém.); Qu.II p.87 vn hostis, tr."vn hoste"; J.
 p.48-B joa ro-z bazo, hon ostys; Qu.p.111 Douè d-o
 miro ouz drouc,ma hostys.
 GReg.p.501 hostis; -ven (pl.); L'Arm-p.187 hostis;
hostizion (pl.).
 ----- (2) hôte (qui est reçu).
 J.p.208-b deuet mat ... ra vihet huy, ma ostysien (pl.).
 GReg.p.501 hostis ; L'Arm-p.187 hostises; BD.2116 adeo
 eta va ostis.
 DIHU-1910 p.110 o'hwi zo-o'hwi an ostized ha ni zo-ni
 ar vistr (pl.).
 ----- (3) hôtelier, aubergiste.
 J.p. 200-b an ostys ; Qu.p. 121 ma idy'n hostyses ?
 (fém.); Dnal.p.95 an Ostizien eux an tauarnou (pl.).
 GReg.p.501 hostis; L'Arm-p.187 hostises; NG-193 Jozef
 goulenn gant un ostis, evit argent ul lojeria.
 VNB-p.164 ne domp ket kensuerted, an hostis ag an ti-se
 ha me; EKG.II p. 309 an hostiz nevez; GBI.p.190
hostises (fém.).
 SKRS.p.182 e dammig gounidigesh... a gouezhe kouls
 lavaret a-bezh etre daouarn an hostizien (pl.).
 ----- (4) client.
 Qu.p.119 hostisven int (pl.).
 GReg.p.148 ostis, tr."chaland, qui a coutume d'acheter
 chez un même marchand"; -ven (pl.); L'Arm-p.51

hostias.
MOA.p.104 ober hostiasien (pl.).
DIRU-1910 p.8 ar miliner a lak gras ar poues àr sac'hadou
e ostiasien (pl.).
----- (5) gamin, farceur.
LLB-297 galvit d'ar gêr ... ho hostis.
DIRU-1911 p.307 hon daco ostis.
ostias v. (1) se faire des hôtas.
GReg.p.301 hostias, ostias (inf.).
----- (2) se faire des clients.
GReg.p.148 ostias, tr. "s'attirer des chalands"; p.10
hostias, tr. "echalander" (inf.); ur marc'handour
hostias mat (pp.).
ostiasien m. clientèle.
GReg.p.148 ostiasien, tr. "chalandise, concours de
personnes qui vont acheter dans une même boutique".
ostiasien m. ostiasien hôte (reçu).
SKET.p.16 ar voas heuliet gwechall gant ar vreiz...
e-keñver an ostiasien (pl.).
ostiasien m.pl. richarde, gens riches.
VALL.p.460 ostiasien.
otou pl. pantalon, culotte.
GReg.p.158 hautou, tr. "chausses, ou haut de chausses".
MOA.p.372 otou (Font-l'Abbé, C.).
otremant adv. autrement.
otremant, tr. "idem, Int.aliter, secus"; J.p.168-b
n-on en doutomp tan otremant.
BD.4472 otremant.
otus a.hautain, altier, fier.
MOA.p.292 otus, tr. "hautain"; p.113, tr. "altier"; p.266,
tr. "fier"; p.31 mesh d'an dud lore'nek hag otus!
ISV.p.454 an dervenn otus zo facutet.
oued f. lucarne ou porte extérieure de grenier.
VALL.p.434 oued (V.) (f.).
ouesk n. agile, souple.
GReg.p.448 ur paotr ouesk, tr. "garçon dispos, fort et
agile".
VALL.p.14 ouesk, tr. "agile"; p.704, tr. "souple"; NOTK.
p.54, kadarn, kreñv, ouesk ha boas da embreger an
arnod.
oueskad m. oueskidi gymnaste.
VALL.SUP.p.90 oueskad; oueskidi (pl.).
oueskadour m.-ien gymnastiek.
VALL.SUP.p.90 oueskadour; -ien (pl.).
oueskadouriezh f. gymnastique.
VALL.SUP.p.90 oueskadouriezh (f.).
oueskadouriezh f. gymnastique.
VALL.SUP.p.90 oueskadouriezh (f.).
oueskarezh m. gymnastique.
VALL.SUP.p.90 oueskarezh (m.).
oueskded f. agilité, souplesse.

SKET.II p.108 troioù nerzh, oueskded ha kardeded
Kelted Iwerzhon.
oueskter m. agilité, souplesse.
VALL.p.14 oueskter (m.); tr. "agilité".
ouf m.-où anse, baie, crique.
GReg.p.39 ouff (V.), tr. "anse de mer"; -où (pl.).
Pellletier.ouffe (V.), tr. "anse de mer, golfe, d'étour,
coin"; L'Arm-p.174 ouffe (m.); tr. "golfe, anse, baie";
ouffeu (pl.).
SKET.p.37 en ouf-mor eus an aod-kornog; p.94 an arvor...;
dentet eo dre un niver ouffeu (pl.).
oufiñ; en em oufiñ s'engouffrer, s'engager dans une anse.
L'Arm-p.438 em ouffeu, tr. "s'engouffrer" (inf.).
ougnad m.-où coup de poing, bourrade.
GERIadurig Ernault. ougnad (m.); VALL.p.161 ougnad (m.),
tr. "coup très violent".
ouichedraou interj. à droite (terme de charretier).
VALL. SUP.p.57 ouichedraou (T.).
ouilhad m.-où caprice.
VALL.p.96 ouilhad (T.) (m.).
oujenn m. -ed entremetteur de mariages.
GReg.p.354 oujenn (V.); -ed (pl.).
oujenniñ v. s'entremettre (pour faire des mariages.).
VALL.p.263 oujenni (inf.).
oulm m.-où orme.
LLB-102 ur c'hoadaj oulm pe derv.
VALL.p.517 oulm (m.).
oulm-du m. orme.
VALL.p.517 oulm-du (m.).
oulmeg f.-i, -où ormais.
VNB.p.15 oulmegui, tr. "des ormeaux" (pl.).
VALL.p.517 oulmeg (f.); -ou, -i (pl.).
oulm-gwenn m. frêne.
VALL.p.517 oulm-gwenn (m.).
oulm-Spagn m. tilleul (arbre).
L'Arm-p.382 oulm-Spaignn, tr. "du tilleul";
oulmeñn-Spaignn (sgf.).
VALL.p.517 oulm-Spagn.
o-unan pron. (1) eux-mêmes, elles-mêmes.
CO.p.32 ma tañvaint ha ma welint ohunan; RP.p.131...
na soñj mui ar re a vez o vervel nemet enno ohunan;
TE-p.2 enne ou hunan.
----- (2) (eux) seuls, (elles) seules.
LLB-653 ar spenn hag ar c'hoad-kren a gresk ou hunan-kaer.
MMPM.p.78 n'int ket gouest da vont ho-unan.
ounezer m. crasse.
GReg.p.231 ounezer (L.), tr. "crasse, ordure qui vient sur
la peau, soit du dedans, soit du dehors; crasse du
visage".
TDE.BF. ounezer, ounnezer (m.), tr. "crasse du corps
ounner Voir annoar.

ourgouilh m. orgueil.

C.ourgouilh, tr. "orgueil, lat.superbia"; Qu.II p.128
orgouilh; M. 1846 ourgouyll ; G.876 ourgouyll, Do.
 p.36 ourgouill inf.p.5 orgouil; Fm.n.240 an orgouyl
 soilllet.

GReg.p.679 ourgouilh, orgouilh ; L'Arm-p.261 orgouill,
orgouill (m.); RF.p.35' va orgouil.

MGZ.p.118 ar wrizienn eus an ourgouil a zo en den.

ourgouilh v. s'enorgueillir.

GReg.p.679 ourgouilha, tr. "devenir orgueilleux" p.348,
 tr. "s'enorgueillir" (inf.).

ourgouilhous a. orgueilleux.

C.ourgouilhous, tr. "orgueilleux, lat.superbus".

NG-1446 orgouillous.

ourgouillous a. orgueilleux.

M.299 ourgouillous; 351 orgouillous; 1415 ourgouillous;
 Mo.p.35 orgouillous; Cnf.p.6 orgouillous.

GReg.p.679 ourgouillous; L'Arm-p.261 orgouillous,
orgouillous ; NG-1444 orgouillous ; BD.5290
orgouillous.

MGZ.p.118 ur paour ourgouillous.

ourl s.-ou ourlet.

C.ourl, tr. "orlet, lat.ora"

GReg.p.679 ourl ; -ou (pl.).

ourlañ v. ourler.

C.ourlañ, tr. "orler, lat.limbare" (inf.).

GReg.p.679 ourla (inf.).

ourlus a. plein d'ourlets.

C.(DERM.p.347) ourlus.

ourmel coll.-enn ormeaux, ormiere, haliotides.

C.(DERM.p.346) ormelen, tr. "ormeu" (sgf.); Nom.p.44

(Gloss.p.453) ormelen, tr. "porcelaine" (sgf.).

GReg.p.679 ourmel, tr. "ormeu, coquillage très-bon";
 PELletier.ourmel, tr. "coquillage de mer, que j'ai
 entendu nommer en François Ormeau"; -en (sgf.).

ourouler m.-iou clochette, clarine.

TDE.BF.ourouler (m.), tr. "clochette que l'on attache
 au cou des animaux".

VALL.p.127 ourouler (m.), tr. "clarine"; -iou (pl.);

NOTE.p.187 gant kouevr e veze graet ivez
 traouigoù svel ouroulerioù (pl.).

ours m. -ed, -ien (1) ours.

C.ours, tr. "idem, lat.ursus"; Qu.II p.130 vn ours;

M.1852 garuhooc euyt Leon...nac euyt Pard nac

ours...nac ourses (masc. et fém.); 2188 Ourses
 (pl.).

GReg.p.682 ours; -ed (pl.); L'Arm-p.262 ourses ; oursètt
 (pl.); GB.ms.p.18 an ours.

GWE.p.92 ken blevek hag un ours; HTC.p.78 ul leon pe un

ours ; p.79 skilfoù al leoned hag an oursien (pl.).

SKRS.p.92 oursed (pl.).

----- (2) ours, homme qui fuit la société.

PELletier.ours "dans le nouveau Dictionnaire est
 Acariâtre, ahurté, mutin, revêche".

ourzal v. être rétif, récalcitrant.

VALL.p.520 ourzal (inf.).

ourzañ v. faire l'ours.

VALL.p.291 ourzañ (T.), tr. "faire le muet, le sournois";

p.521 ourzañ (T.), tr. "être revêche" (inf.).

ourzet pp. entêté.

GERIadurig Ernault.p.430 ourzet (V.).

outrach a. ou adv. (1) outrageux, violent, outrageusement,
 violemment.

G.568 ho compsou se outrage; Nl.n.213 staguet vos
 outrag gant tachaou; J.p.11-b outraig ez dehacher
 an pecheryen; Fm.n.280 outraig e-m sachet a-het fun;
 M.2216 bezcoaz ne vos Leon na con...,mar outraig
 arraget.

----- (2) énorme.

J.p.135-B un morzel outraig ha tachou.

outraj s. outrage.

JV.217 un outrage fachus.

outraji s. outrage.

J.P.91 an domaig hac ann outragy a-z eux graet; G.240
 coll herytaig dre outraychy ; N.1144 ne d-oa dre
 faig nac outrachi.

outrajiñ v. outrager.

B.n.237 ma-z ouff meurbet outraget (pp.).

outrajus a. (1) outrageux, outrageant.

J.p.10-b outrajus ez ruser; p.157 re outrajus ouz
 accusas ; B.n. 754 outrajus.

----- (2) grand, excessif.

M.635 autraou na paig á couraig outraigus; 2690 an
 poaniou...outragus creff; 2301 an tourmantou...
 chenchus outracheussaff (sup.).

ouzh prép.(1) contre, à, de (indiquant la proximité).

J.p.58-b unan...so ouzh an taul...asezet; Dnal.p.150
 liamet ouzh ur post.

CO.p.65 staget... ouzh korfoù marv; p.66 beg-ouzh-beg;

EN.3002 un dant-genvr a zo stag ouzh kement blevenn;
 BT-RC.7 p.330 ur bladenn... a c'hellou dougen doh e
 vreo'h; EN.3139 ma ne vec'h ket erru ouzh an nor;
 299 pignal ouzh ar groug.

SVE.RC.1 p.402 dañvad kailhareñ, peurvuiañ, ouzh ar re all
 a glask em frota; SVE.RC.2 p.366 arabat eo lakaat
 peñsel burell ouzh limestra; TDE.BF.p.814 ur c'hi
 kozh-kozh oc'h ar chadenn; p.431 he gwaz...a oa
 marv...oc'h ar boan; KLV.p.2 ar prenestr a lez an
 heol da dostaat ouzh (1); Mav.p.34 e-giz ur penn-
 yer da lakaat ouzh ar ber; MBR.p.30 mont a ran da
 stagañ anezhi oc'h ar wezen; p.26 an alc'houez a
 ouz ar botailh.

----- (2) contre, envers (indiquant l'hostilité).

Fm.n.28 ha-m miret ouzh pep quescor a drouc morchet; n.193
 och pep pirill mir ma eneff ; Mc.p.90 ... en deffe

horreur outaff é hunan (3m.); Cnf.p.a/12 a hané eo diffennet out an tut à Ilze monet da guelest... spectacloù public.

NG-490 kruel doh ar paour; BT-81 m'hen difenn doh ur vandenn diaouled; EN.324 gant droug ousin (1); 680 ar Skritur Santel... a ra difenn ousimp a goll pasianted (4); 323 tavit ousin (1).
BEL-p.22 nag e oad, nag an diaezamant n'en doa parraet doh-t-hou a ziskenn (3 m.); p.8 o skeiñ an treid doh ar motennoù-douar-hont; SVE.RC.1 p.408 petra a servij nac'h ou Doue ar pezh a oar ar Werc'hez?; SVE.RC.2 p. 244 ouc'h pep onestiz e serr dor; KLV.p.VIII herzel oc'h ar c'hleñved; HTC.p.56 emañ dija prest da vannañ mein ouzin evit va lazhañ (1); KBB.p.5 ar c'hi ... a sav outan o skrigna e zent (3m.); MBR.p.50 goude ur brezel en devezo bet oc'h ar Saozon; p.18 mall oa stourm outo (6); p.48 tan na dir ne reont gaou out-han (3m.); p.56 ar rouanez kozh, gwarizi leizh he c'halon oc'h he merc'h-kaer; p.20 ... e voe miret out-hi da vont er-maez (3f.); SBI.p.144 mar oc'h-hu ouzin-me ken bras facht (1); p.162 na oufemp pelec'h mont evit kuzhet out-han (3m.); p.296 paouezit ... ouzin-me (1).
PRMG.p.265 goap a voe graet ouzin (1); p.267 ken koachet oa ou ar re all evel ouzin (1).

----- (3) vers, envers, à.

NL.n.48 an laezr dehaou ... ou Rous'n bet en em erbedas; n.261 carantez en deus bet ou omp Doue (4); n.1 greomp ... joacu ... ou Map Mary; n.83 pret voe peoc'h Doue an Tat ou Adam; N. 1829 ouziñ truhez hoz bezet (1); Fm.n.53 ma-z goulennas oute (6); M.179 te eo hevel ... ou va rosenn.

NG-56 palamour na rezont ervat douh o sujetoù; BT-127 me a fell din komz doh tai (6); GS.p.257 outta evel-hen e komzas (3m.); p.254 kofes ar wiriones ousoch a veziran (5); p.257 och e c'hoar ... pardon a c'houlennas; p.256 Eoded och he breur a droas; EN. 2099 hag ousid ... birviken na sentin (2).

BEL-p.15 kalon ar bugul a zaochantere doh huanadoù an deñved; p.32 ur garantez doh an Aotrou Doue; p.23 deuet oa bet duac'h erwalc'h doh ar breton; GANe.8, 15 Doue a gomzas out Noe; BAZ.p.2 koulskoude en deus sentet oud al lezenn-se; p.75 eñrus ar re o deus truez oud o nesañ; p. 717 Doue ... a selaouas oud o fedenn; TDE.BF.p.431 d'ar c'houlz-se, an dud a oa mat oc'h arpaour; KBB.p.5 ma selle Genver ou an aotrou; MBR.p.22 petra vije graet oc'h an tri gi bihan; p.20 da deurel evezh oc'h kement a rae ar wreg yaouank; p.52 emezañ out-han e-unan (3m.); p.52 ur rous eo ho tad ha n'eus rous heñvel out-han (3m.); p.214 me am bo joa ousoch (5); II p.109

ouzin-me hen an zavit (1); p.48 kentañ gwech e komzis outhi (3f.).

PRMG.p.263 Mari ... a reas ur mousc'hoarzh ... ou he breur.

----- (4) à, près de, à l'occasion de (indiquant une situation dans le temps ou l'espace).

Nl.n.94 disquennet a-n eifou ou tracu teyr goulacuen; n.1 ou an fest man.

EN.125 pignet du-se es krec'h; 3399 ma ris ur sell ou trach; après 2769 Ioeiz a gouezh es trach.

MBR.p.36 ... a reas ur sell a-gorn oc'h trach; ibid.e zivrec'h a sonnas out-han (3m.); SBI.p.248 ur vizaj a oa outhan evel bizaj un tirant (3m.); SVE.RC.3 p.78 oc'h diskar loar Wengolo.

----- (5) à, en (devant un pronom personnel régime précedant un infinitif, donnant l'équivalent d'un participe présent); cf. 3.2.

Nl.n.59 ou e gourtes e-n bet ny hon boue caleter; n.76 ez oamp ou hoz clasq; M.3343 en joa padel ... ou é guélet; G.772 an ooc a cleval ... ou ma gourchemenn da monet; Cnf.p.a/4 mé ... en em caffout ... diaues da-n bro.

NG-432 oc'h oa bet an aeled douh o advertisou; BD.1403 me zo souezhet ou da glevet; 4632 ous e vout e-unan.

MBR.p.40 oc'h e glevet; SAG.p.9 oud hen ober.

----- (6) (indiquant une progression, après un adjectif ou un adverbe, cet adjectif ou adverbe étant ensuite répété, donnant l'équivalent de "de plus en plus").

B.n. 103 muy ou muy; N.1111 goaz ou goaz.

GReg.p.732 mui-oc'h-mui; BD.286 ... ma vezo ker ou ker an ed.

KBB.p.5 ar c'hi a c'hrogn mui-ou-mui; MBR.p.X daou pe dri marvailh stag-oc'h-stag en unan.

----- (7) de (confondu avec ous).

MGZ.p.XXI an daerou-se ne deuent nemet ou e galon;

SBI.p.202 evit va c'has d'ar skolaioù ... evit ober ouzin ur beleg (1).

SKRS.p.55 ... e kavis nerzh a-walc'h da sevel ou va gwela.

FORMES COMBINÉES AUX PRONOMS PERSONNELS

1. ouzhin.

N.2829 ouziñ; 1850 ouziñ; Jer.ma.n.241 ouziñ; Dnal.p.125 ouziñ.

CO.p.81 ouzin; BD.282 ouzin; 2409 ouin; NG-216 doheint.

HTC.p.56 ouzin; MBR.p.84 ous-in; EKG.II p.8 ouziñ; SBI.p.300 ouzin-me; VNB-p.99 doheint.

2. ouzhit.

B.n.723 ouzit ; Ca.n.7 ouzi-it ; M.805 ouzyt.
 RS.p.305 ouzit ; BD.313 ouzit.
 BHG.II p.113 ouzit ; p.150 ouzi-it-te.
 DIHU-1910 p.38 dohid ; ibid. dohis.

3m. outañ.

Fm.n.74 outañ ; Nl.n.376 ount-eff ; Qu.p.43 outa.
 GS.p.257 outta ; RP.p.75 ounta ; CO.p.87 ounta ;
 p.88 outan ; BD. 148 outan.
 KBB.p.5 outan ; MBR.p.48 out-han ; GBI.p.290 oud-han ;
 BEL.p.16 doh-t-ou.

3f. outi.

G.572 outy.
 HB.p.662 outi ; CO.p.102 outhy ; RP.p.75 outhi ;
 BD.4255 outy.
 MBR.p.20 out-hi ; SBI.II p.48 outhi ; GBI.p.60 oud-hi

4. ouzhimp.

C. (Gloss.p.454) ouzhimp ; M.411 ouzhomp ; Jer.Pelletier.
 dict.ms.n.A 257 ouzhomp.
 RP.p.158 ouzhomp ; BD.117 ouzhimp ; NG-1785 d'ohhemp.
 MGZ.p.134 ouzhomp ; SST-p.162 doh amb.

5. ouzhoc'h.

N.344 ouzhoc'h ; I909 ouzech ; G.956 ouzhoc'h ;
 B.n.48 ouzhoc'h ; Dnal.p.53 ouzhoc'h.
 CO.p.53 ouzhoc'h ; JV.95 ouzhoc'h ; BD.186 ouzech ;
 BT-140 doh oh.
 MBR.p.48 ouzhoc'h ; BKG.II p.319 ouzhoc'h ;
 SBI.p.214 ouzhoc'h ; VNA-p.90 doh-oh.

6. outo, oute.

M.2134 oute ; Qu.p.199 outo.
 CO.p.110 outo ; EN.10 oute ; BT-129 doh tai.
 MBR.p.28 outo ; MBR.p.VIII out-ho ; SST-p.258 doh-t-hai.

ouzh-harz prép. contre, auprès (de).

Qu.p.177 en ru uhelaff, ouzh an Scouet aour, tr. "en la haute rûle, coignant l'escu d'or".

ouzhpenn adv. ou prép. outre, en outre, plus (de).

Qu.II p.130 ouzh pen, tr. "outre" ; p.56, tr. "en outre" ;
 Nl.n.428 aour ha myr ... ha cals esanco, ouzh pen
 forz cheuano auancet ; Cnf.p.a/4 ouzh-pen ma eo tretet

... ves à buhez ... ; Do.p.2 an Autrou à Roazon en deus adoutet ouz pen dacougennez a pardon ; p.16 na petra ouzh pen ?

GReg.p.683 ouzhpenn, ouzhpenn ; oupen, é-penn (V.).
 L'Arm-p.262 ou-penn, é-penn ; DO.p.21 na petra oupen ? ; RP.p.198 ouzhpen an orrol pehini am boa ;
 p.216 ne doa ket neuze ouzhpen pemzek deiz aba oa marv ; p.177 seitek kant vloaz 'so pe oupen ; p.107 hag ouzhpen zo, ... ; EN.845 ouzhpen an dañjer ; 1440 hag ouzh pen da ee o'hoazh, filhor on d'ar roue.

LLB-581 oupen, tra hirius, al loened a gomze ; VNB-p.V oupen kement-se ; BKG.II p.127 ouzhpenn skiant o deus ; en am gannañ a reont ivez evel bleizi ; p.74 ouzhpenn risklañ he buhez ... he doa graet ; p.108 hag ouzhpenn se, ha n'hoc'h eus-hu ket soñjet en dra-mañ ... ; p.14 hag ouzhpenn, piv a o'hell lavaret ... ; MBR.p.48 ouzhpenn trugarekaat a zo ret ;
 KLV.p.IX ouzhpenn ma oa diaes sklerijennañ an afer ;
 MGZ.p.XXI ne deo ket daerou hepken he deus lakaet e garantez da redek, mes ouzhpen betek ar gwad zoken ;
 p.241 abaoe ouzhpenn triwec'h kant vloaz ; BAL.p.4 ouzhpen mervel zo, bevañ zo ivez ; LEM.p.189 ouzhpenn se, e lakae e veleken da lavaret bemdez teir oferenn.

DIHU-1911 p.245 bout e oa unan ... hag a vehe bet ouhpen kontant da chomet tost d'an ti ; MKRN.p.46 ouzhpenn hanter-kant bragoù-bras ; p.56 ouzhpenn dek vloaz 'zo ; MMEK.p.32 an iliz a vije bet ouzhpen ugent gwech re vihan.

ovad m.-ed ovate.

VALL.p.522 ovad ; -ed (pl.).

oviz m.-ien ovate.

VALL.p.522 oviz "(du gallois)".

ozhac'h m. ezhec'h époux, homme marié, chef de ménage.

C. ozec'h, tr. "Homme, lat. uir" ; II p.63 eureugiff vn ozec'h, tr. "espouser un homme" ; Fm.n.175 pe eff ozec'h pe yuez groec ; G.303 groaguez hac ezec'h (pl.) ; Dag. 241 ... ez lazher ezec'h ha pautred (pl.) ; Am.ms.n. 595 an ooz ozac'h ; Am PELletier.n.783 ozac'h (dim.) ; Dnal.p.102 un ozac'h.

GReg.p.497 ozac'h, ozac'h, ozac'h, tr. "homme marié", ezac'h, ezac'h, ezac'h (pl.) ; ozahac'h, ozah (V.) ; ezeh (pl.) ; PELletier. ozac'h, ozec'h, oac'h, tr. "homme marié, qui a famille" ; ozec'h, ozeh (V.) ; L'Arm-p.186 ozeh ; -ett (pl.) ; NG-1161 an ezeh ha gwragez (pl.) ; IN.p.335 ezac'h (pl.).

TDE.BF.p.800 an ozac'h da zivzhañ a die mont da gousket ; MOA.p.35 bara tomm ha keunsud glas a gas an ozac'h d'ar baz ; ISV.p.453 ezac'h (pl.) ; GBI. II p.20 marc'h un ozac'h a-feson ; GBI.p.282 an ezec'h (pl.).

SKET.II p.98 an ezec'h hag o friedoù (pl.) ; BAHE.25p.18

ezhec'h oadet (pl.).
ozhac'h-meur m. ezhec'h-veur grand chef de famille,
 patriarche.
 BBZ.p.113 an ozhac'h-meur.
 VALL.p.540 ozhac'h-meur, tr."patriarche"; ezhec'h-veur
 (pl.).
ozhac'hwreg f. ozhac'hwreges virago.
 C.zechgruec, tr."femme forte et puissante, lat.uirago".
ozon m. ozone.
 VALL.p.522 ozon (m.).

-P-

pa conj. (1) quand.

G.24 pa vryz arryvet ; 42 pa dyspartias ; N.328 pa hoz
 guelaff ; Fm.n.220 pa ass e-n neffou ; n.231 pa-e-z
 lamher a-n bez ; M.1111 an pa quest na quefex,
pa-en gruez, é pechez tam ; Do.p.53 pa à da
 cousquet ; p.6 pa beus voar an douar ; Qu.p.112
 dysquennit pa pligo guenech.
 NG-60 pe glevint (skrivet : cleusint) son an trompetoù ;
 109 pen deuas Adam da vout blamat ; 791 pen d-eo ;
 DO.p.5 pa yeve war an douar ; RP.p.3 oc'h antren en
 iliz ... pa edod o lemm an Aviel ; p.11 pa'z eo bet
 deuet hoc'h amzer, en deus ho krouet.
 VNA-p.90 ne jaoj ket ouzhoc'h ober grimoù, a pe gomsan
 ouzhoc'h ; MBR.p.56 ar roue yaouank, pa glevas
 kement-se, a savas.
 ----- (2) puisque, du moment que.
 G.390 chetu ny dypredex ... pa on eus bro ha douar ;
 B.n.84 pa gourchemenn, me ya crenn bet ennhaff ;
 Fm.n.8 an dra man net autrest diff, ha pa guellet,
 ma remedif ; M.1437 ha huy, Bezyou ... ; terret, p'oz
 requetaff ; Do.p.63 Mary, ma speret ... a diffennet
pa hoz pedaff ; Qu.p.147 pa-g eo huy eo.
 NG-39I pen domp-ni delivret a brizon Lusifer ; BD.858
pa deo erru ar marz ; EN.J222 ... oc'h an da
 bartiañ, pa lavarit din ober.
 MBR.p.72 pa'z emañ ar marc'h emañ, ez an d'e gemeret.
 ----- (3) si.
 Fm.n.195 glan roanes, pa petes piz, absoluenn a caffenn ;
 J.p.5-b me a ve ... cuyt a tourmant, pa venn gant
 af ; Jer.ms.n.258 Cessar ..., pa cleuse don an
 guyronez, ne-z blasse tam.
 NG-177 pe soñjamp ... ; RP.p.3 evel pa vize outañ e-unan
 en divize komzet.
 VNB-p.147 pe zimezhen d'ur vaouez pinvidik-bras, falliñ
 a rehe dezhi bout ar vestrez ; MGZ.p.101 dre ma ne
 labouront ket evit Doue ha ma n'o deus ket an
 disterañ soñj anezhañ, evel pa ne ve Doue ebet.
 ----- (4) quoique, quand bien même.

Fm.n.257 ... ez quemerhe ... myl enoe, pa pathe e stat
 bet cat noe, quent ez dysauouhe e orceer ; N.331
pa sedoff aman voar an hent, ma querent ao tut
 autentic.
pab m.-ed, pabien pape.
 C.pap, tr. "le pape, lat. summum pontifex, papa" ; Qu.III
 p.35 an Pap ; J.p.82-B goude ma ober pap ha penn ;
 M.102 na Pap na Cardinal ; 332 an Romanet ... pa
 croëent an Papet (pl.) ; Dnal.p.22 ar pabet (pl.).
 GReg.p.690 pap ; -ed (pl.) ; hon tadoù santel ar Babed
 (pl.) ; L'Arm-p.266 pab ; -ett (pl.) ; BD653 ar Pap.
 MOA.p.372 pab ; -ed (pl.) ; pabien (T.) (pl.) ; BAZ.p.4
 ar Pabet (pl.).
 SKRS.p.35 an Iliz hag ar Pab ; p.73 ar Babed (pl.).
pabelezh f. papauté.
 C.pabaelaez, tr "papalite, lat.papatas".
pabiezh f. pontificat.
 VALL.p.575 pabies (f.).
paboni f. pontificat.
 VALL.p.575 paboni (v.) (f.).
pabor m.-ed (1) chardonneret.
 Qu.II p.30 pabacour, tr."Chardonneret" ; Nom.p.38
 (Gloss.p.459) pabacour, pabour.
 GReg.p.152 pabacour, pabour ; -ed (pl.) ; FElletier.
pabacour (C.L.), tr."chardonneret" ; pab-a3r (T.),
 tr. "bouvereul" ; CB.ms.p.17 ar pap acour ; CB.525
 ar pabor.
 ----- (2) fanfaron, homme prétentieux, ridicule.
 GReg.p.673 koantañ pabacour !, tr."voilà un bel oiseau
 (pour se moquer d'une personne)".
 GBI.p.252 Yannig Kokard ..., bravañ mab kouer 'zo er
 vro, ar pabor eus an holl baotred.
 VALL.p.294 pabor, tr "fanfaron" ; -ed (pl.).
paborell f. coup bien appliqué.
 VALL.p.161 paborell (f).
pacha m. -ed pacha.
 VALL.p.523 pacha.
pachaelezh f. -ioù pachalik.
 VALL.p.523 pachaelezh (f.).
pac'hum m. -où entraves fermant à clef.
 L'Arm-p.136 pahum (m.) ; -eu (pl.).
pac'humiñ v. entraver (des chevaux, etc.).
 L'Arm-p.136 pahumiñ (inf.).
pad m. (1) durée.
 GReg.p.310 pad ; pad ar vuhezegzh ; FElletier.pad,pad,
 tr."durée de temps, espace" ; L'Arm-p.119 pad (m.).
 NOTK.p.146 a-walc'h e ca pad ur remsiad-tud evit hen kas
 da get.
 ----- (2) durée (ajouté comme suffixe à un nom).
 HTC.p.95 Roboam a voe e-pad e vuhez-pad e bressl ouzh
 Jeruzalem.
 VALL.p.233 tremen an noz-pad, tr."passer la durée de la
 nuit".

padal adv. cependant, pourtant, néanmoins.

GON.padal; IAI.p.24 c'hoant en devoa da deurel dismegañs war ar plasoù santel-se, ha pa dal, ne reas nemet o merkañ mat evit ar gristenien diwezhatoc'h.

SKRS.p.53 lidoù santel an oferenn a dlefe treiñ o soñj war-zu ar pep brasañ eus ar Basion; ha padal n'o deus soñjezon ebet war an tu-se.

padel a. durable, permanent, perpétuel.

C.padel, tr."perdurable, lat.sempiternus"; M.3343 en joa padel; 459 mar grues en mat ez-y da-n gloat padel; Dnal.p.52 pa-z-eo padel c'acut ho Roñantelez.

padelezh f. durée.

C.(DEBN.p.350) padelaez.

GReg.p.310 padélez; PELletier.p.665 padelez.

padell f.-où rocher plat.

VALL.p.662 padell (T.) (f.).

padellek a. plat (en parlant d'un rocher).

SKET.p.47 ur roc'h padellek.

padelus a.durable.

GReg.p.310 padelus.

paderezh m. durée.

L'Arm-p.119 padereah (m.).

padout v. (1) durer.

C.pat, tr."durer, lat.durare" (inf.); B.n.57 me ray hoz tour ... bras ha creff ... hac a ray ... mecher mat ... da pat re (inf.); M.2940 hep goap ez eu da pat ho prosperite (inf.); 3316 a pep sort mat ... hac a pad (3 fut.); Fm.n.31 e-n eff ... ma-z pat bizhuiquen leuenez (3 prés.); n.107 an ioas se a padas ... vn eur (3 prés.); n.265 quen coz hac ho tat ne pathont (6 fut.); n.257 pan pathe e stat bet oat nos (3 cond.I); Do.p.31 vn buhez ... peheny a dle padout da bizhuiquen (inf.).

GReg.p.310 padout; padéin, padout (V.) (inf.); PELletier, p.665 padout (inf.); L'Arm-p.119 padéin (inf.); NG-514 pell ne c'hall padign (inf.); RF.p.VI poanioù an Ifern ... pere a dle padout da virviken; p.179 evit un dra pehini zo padet ken nebeut, rankout anduriñ ha devañ e-pad un sternite (pp.); p.247 ar poanioù ... ne batint nemet un amzer (6 fut.); RS. p.229 an tri bara-se ... a badas ouzhin seitek vloaz (3 prés.); p.295 o c'hleñved diwezhañ, pehini a badas ganto betek an eur a gomplidoù (3 prés.); BD. 1356 ar vuhez er bed-mañ nemet ur pennad ne bat (3 prés.).

SST-p.XLII' an Iliz katolik ne baso James; padéin a ray bet fin ar bed (inf.); MBR.p.66 ne c'helle ket ar vuhez-se padout ganto (inf.); EKG.II p.64 pegeit oa padet fallaenn an Aotrou Krenn ? (pp.); MGZ.p.233 e lezenn ha deus padet hag a bad (pp. et 3 fut.); DIHU-1911 p.203 padéin a reas teir eur dicuzhtu (inf.).

----- (2) endurer, y tenir, supporter, se contenir.

Jer.ms.n.52 me so quen claff ne gallaff pat (inf.); N.1866 quen sembl ffeza (lenn : ez aff) ne gallaff pat (inf.).

RF.p.165 piv eo an hini a gement a c'hall'o padout gant ardeur ar flammoù grizias-se ... ? (inf.); BD. 2009-2010 penaos e pad ar pec'her da glevet e arat? penaos e pad va daoulagad da ouelañ da'm pec'hed (3 fut.); 3314 ne batten pelloc'h d'o c'hlevet (1 cond.I).

MBR.p.2 sede tud amañ ... ha ne padfent ket da selaou marvailhoù kaer ar vro ma krenfent ket ar riv (6 cond.I); GBI.p.128 me ya da Vonkontour ... war va daoulin, mar gallan pad (inf.).

SKRS.p.104 n'oa ket evit padout gant ar boan spered (inf.).

padus a. durable.

C.padus, tr."longuement durant, lat.diutinus"; C.(Gloss. p.465) ez padus, tr."longuement, perpétuellement".

GReg.p.310 padus; L'Arm-p.118 padus.

MOA.p.34 gwrac'h klemmus, gwrac'h padus; MGZ.p.170

ur joa leun ha padus.

MARL.p.53 taer ha padus e voe an emgann.

padusted f. durabilité.

VALL.p.233 padusted (f.).

pa m. ou f.-où (1) paie, prix, rétribution.

Fm.n.272 ... ez-ynt assuret ... a double gae pa ho ioaeou.

EKG.II p.75 evit reiñ ar bae eus o c'harantez.

----- (2) paie, solde, salaire.

GReg.p.684 pa, tr."la paie des gens du Roi"; -ou (pl.); pa (V.); pa (pl.); L'Arm-p.264 pa, pa (m.), tr."paie".

EKG.II p.193 e feson en doa pa vat; BAL.p.16 deiz ar bae.

DIHU-1910 p.159 pevar c'hant lur kresk dezhañ ar e bae.

----- (A) kentañ pa, da gentañ pa au premier chef, d'abord.

B.n.34 succedaff a raff da quentaff pa; n.194 hennez e-n guelhaff quentaff pa; J.p.6 e nep guys ne rejouissaf nemet pan guelaf quentaf pa Jesu.

paeadeg f.-où paiement (collectif).

VALL.p.523 paeadeg (f.).

paeadenn f.-où (un) paiement.

VALL.p.523 paeadenn (f.).

paesamant m.-où paiement.

Qu.II p.126* paesmant, tr."payement"; Qu.p.205 paesmantou (pl.); J.p.86-b paesmant; B.n.47 an paesmantou (pl.); GReg.p.684 paesmand; paesmanchou (pl.); paesmant (V.); -eu (pl.); ober ur baesmand; L'Arm-p.264 paesmant, paesmant (m.); NG-118 ne oa ket gant acour hag argant e reas Jezuz hor payement; RF.p.318 ur baesmant.

GBI.p.318 touchef en deus paesmant; II p.32 ar paesmant; p.102 dalit, matezh, ho paesmant.

paeamanter m. -ien payeur.

C.(DEEM.p.349) paeamanter.

GReg.p.685 paëmantour, paëmanter, paëmantéryen (pl.);
paëmantour (V.); -yon, -yen (pl.); L'Arm.p.264
paëmantour, paëmanterion (pl.).

paean v. payer.

C.paëaff, tr. "payer, lat. solvere" (inf.); Qu.II p.42
paëaff dlehou, tr. "payer ses debtes" (inf.); NL.
n.287 euyt ... lamet hon dle hac e paëaff (inf.);
G.446 en cant double ... map Doe oz paëo (3 fut.);
Pm.n.37 goude bout paëi an tribut (inf.); n.163
paëher (pass.fut.); Cnf.p.37 paëaff an mezec pé an
mezeoniez (inf.); ibid. an ré pe-ré n'a paëzont quet
an deugou (6 prés.); p.45 gant condition ma paëzher
dezañ quement euel à taluzeo an eth (pass.fut.);
ibid. pa fell da nep à guerez an eth bezaff paëzet à
nezo (pp.); Qu.p.68 ny a fell demp paëa an guin
(inf.); p.92 me a fell diff bezaff paëi (pp.); p.76
pemp guennec a paëot (5 fut.).

GReg.p.684 paëa, paëiñ (V.) (inf.); L'Arm.p.264 paëiñ
(inf.); NG-116 paygna (inf.); RF.p.127 un dra bennak
da paëa d'e Justia (inf.); BD.400 bara, evit e zoubil
(3 fut.).

SST-p.XLIII kavet ... an tu da payein e zle (inf.);
LLB-486 na zoujit ket paëiñ re ger un dornet mat
(inf.); MGZ.p.264 ho paëa a ray kant evit unan (inf.);
BAZ.p.26 paëa e zle (inf.); HTC.p.71 Doue r'ho paëo
(3 fut.).

SKRS.p.37 warc'hoazh ... em eus un tamm dle da paëa (inf.).

paëer m.-ien payeur.

GReg.p.684 paëeur, paëer, paëéryen (pl.); paëour (V.);
-yon, -yen (pl.).

VNB-p.7 paëour an departamant; paëerion (pl.).

paëidigezh f. paiement.

VALL.p.522 paëidigez (f.).

paëlon f.-où poële à frire.

C.palon alias palazon, tr. "peillette, lat. patella".

GReg.p.734 paëlonn, tr. "poële à manche"; -ou (pl.);
paëlon, paëron, paëron (V.); -hu (pl.); paëlonn vihan,
tr. "poëlon"; L'Arm.p.292 paëron (f.), tr. "poële à
frire"; -gu (pl.).

VNB-p.46 ur paëron.

MKRN.p.88 e-barzh ur baëlonn dilostet; DIHU-1910 p.6
troc'hit kig-moc'h a dammigoù bihan ha lakait int da
fritiñ en ur balon; 1911 p.314 ober krampouezh gwinizh
... er balon-lostek; p.348 va faloñneu (pl.).

paëlonad f.-où contenu d'une poële.

GReg.p.734 paëlonnad; -ou (pl.); L'Arm.p.292 baëronnatt,
baëlonnatt (f.); baëronnadeu, baëlonnadeu (pl.).

paëloner m.-ien poëlier.

VALL.p.570 paëloner, paëlonour.

paëron m.-ed (1) parrain.

C.paëron, tr. "parrain, lat. patrinus"; C.(DEEM.p.350)

paëroun.

GReg.p.696 paëroun; -ed (pl.); tad paëron; FBlletier.
paëron, paëron; CO.p.11 hor paëron hag hor maëronez;
BD.1945 da'm paëron.

EKG.II p.35 bezañ oan bet ... paëroun d'an diwezhañ eus e
vugala; GBI.p.548 va zad paëron.

----- (2) (saint) patron.

Cnf.p.a/19 gant da paëron sant Euzen ez vezy siccuret.
GReg.p.703 sant Tangi ha sant Gregor a zo va paërouned
(pl.); RF.p.411 ho sant Paëron.

BAL.p.15 hor Sant paëron.

paëronelezh f. parrainage.

VALL.p.534 paëronelezh (f.).

paëroniañ v. parrainer, patronner.

VALL.p.540 paëronia, tr. "patronner" (inf.); BAHE.9 p.18
Skol-Veur Roazhon ... o paëroniañ ur Gariadur (inf.).

paëroniezh f. parrainage, patronage.

VALL.p.534 paëroniezh (f.); BAHE.IO p.15 dindan paëroniezh
ar c'horez.

paëalañ v. tâter, tâtonner.

FBlletier.paëala, pavala, tr. "tâter, chercher en tâtant,
aller à tâtons" (inf.).

paëan a. ou m.-ed (1) païen.

Qu.II p.126' paëan, tr. "païen".

GReg.p.684 paëan; -ed (pl.).

NOTK.p.82 an doueed diniver azeulet gant ar baganed (pl.);
BAHE.16 p.25 tud paëan ha kris.

----- (2) rustre.

Qu.IIp.171 paëan, tr. "un villageois".

FBlletier.paëan, tr. "paysan, villageois, rustique, grossier
et impoli, roturier; et aussi un homme qui ne parle que
le breton du village où il a été élevé".

paëanelezh f. paganisme.

VALL.p.523 paëanelezh (f.).

paëaniezh f. paganisme.

NOTK.p.81 kredennoù ar baganiezh.

paënotenn f.-où tignasse.

VALL.p.739 paënotenn; p.118 (1), tr. "chevelure épaisse
(familier)".

paënotennek a. qui a une tignasse.

VALL.p.739, paënotennek.

paëodenn f.-où pagode.

VALL.p.522 paëodenn (f.).

paëan a. ou m.-ed païen.

C.hanter paëan, tr. "lat. semipaganus"; Qu.II p.126' paëan,
tr. "païen"; Ca.n.25 ma-z voe lazet pevar mill paëan;
GReg.p.684 paëan; -ed (pl.); L'Arm.p.264 paëan, paëan;
paëanitt (pl.).

EKG.II p.184 kenkouls er broioù paëan evel er broioù

kristen; BAZ.p.14 ar Bayanet (pl.); IAI.p.20 da vadeziñ ar Bayanet (pl.).
 DIHU-1911 p.262 païenned (pl.).
pailhard m.-ed pailhard.
 C.paillart, tr."idem"; C.(DEEM.p.348)paillard, paillart, Qu.II p.131 paillard; B.n.381 ma malloez ... a roaff dit, ooz paillart; n.357 a paillardes (fém.); J.p.73 paillardet (pl.); Jer.ms.n.1 da-n payllart vyll Fylat.
 GReg.p.685 pailhard ed (pl.); L'Arm-p.264 paillartt; paillardétt (pl.); NG-1154 tud yacuank paillardet (pl.); DO.p.3 na ves paillard.
 DIHU-1910 p.94 ur paillard.
pailhardiezh f. pailhardies.
 GReg.p.685 pailhardyez; pailhardyah, pailhardyeh (V.); L'Arm-p.264 paillardiah (f.); -eu (pl.).
pailhardiñ v. pailharder.
 Qu.II p.131 paillardiff (inf.).
 GReg.p.685 pailhardi; pailhardiñ (V.) (inf.); L'Arm-p.264 paillardieñ (inf.).
pailhasenn f. -où pailhasse (f.).
 Qu.II p.131 paillagen.
pailhetezenn f. -où paillette.
 GReg.p.685 pailhetesenn aour; -ou (pl.).
pailhour coll. -enn paillettes.
 VALL.p.524 pailhour; -enn (sgf.); pailhourou (pl.).
pailhourennañ v. mettre en paillettes, se briser en paillettes.
 VALL.p.524 pailhourenna, pailhourenni (inf.).
pailhur coll. -enn fétus, brins.
 C.paillur, tr."lat.quisquilius"; C.(DEEM.p.348) pailleur, tr."paille".
 GReG.p.407 pailhur; -en, tr."fetu, une petite partie du tuyau de paille" (sgf.); p.235 pailhür, tr."criblure"; p.76 pailhür, tr."balayure"; FElletier. pailur; -en, tr."fétu de paille, ou autres choses"; paillorennou (pl.).
pailhurek a. plein de fétus, de brins.
 C.paillureg, tr."lat.quisquilius".
paï m.-ed page, valet.
 C.pag, tr."paige, lat.mango"; C.(DEEM.p.348) paig; M.555 autraou na paig.
 GReg.p.684 paich ed (pl.); L'Arm-p.263 page; pagétt (pl.); BD.1053 pagho bihan (dim.).
 BBR.p.198 ur paghik yacuank (dim.).
pajenn f. -où page (de livre).
 C.(DEEM.p.348) pagenn.
 GReg.p.684 pagenn; -ou (pl.); L'Arm-p.263 pagenn (f.); -eu (pl.); BD 5566 en diwezhañ pagenn.
pajennad f. -où contenu d'une page.
 SKET.III p.118 lenn ar geriadur-mañ pajennad goude pajennad.

pajennadur m. -ioù pagination.
 VALL.p.523 pajennadur (m.).
pajennañ v. paginer.
 VALL.p.523 pajenna -Inf.).
pak m. -où paquet.
 GReg.p.690 pacq; -ou (pl.); ur pacq dilhad; FElletier. pac, pak; L'Arm-p.266 pagu (m.); paguen (pl.).
pakad m. -où paquet.
 GReg.p.690 pacqad; pacqajou (pl.).
 EK9.II p.305 n'o doa ket a gals dilhad ...; evelato ar pezh o deus a oa en ur pakad gant ar c'here ouzh e gain.
 DIHU-1910 Genver p.III ur pakad stardet-mat.
pakadenn f. -où paquet.
 VALL.p.250 pakadenn (f.), tr."chooses empaquetées"; BAHE.16 p.29 ur bakadenn war gein pep hini anezhe.
pakadurezh f. emballage.
 GReg.p.330 pacqadureg.
pakaj m. (1) emballage.
 GReg.p.330 pacqajich.
 ----- (2) calomnie.
 VALL.SUP.p.27 pakaj "(populaire)".
pakaj v. (1) empaqueter, emballer, envelopper.
 Qu.II p.55 pacquaff marchadourez, tr."Embaler la marchandise" (inf.).
 GReg.p.330 pacqa, tr."emballer"; p.334, tr."empaqueter envelopper" (inf.); FElletier.p.664 pacq, tr."joindre ensemble, associer, réunir, faire un balot, embaler, empaqueter" (inf.).
 GBI.p.144 ar bugel-koar ...; en ul lien ez oa pakat (pp.).
 SKET.p.I03 un den ... pakat en ur vantell vras (pp.).
 ----- (2) attraper, saisir, prendre.
 Am.me.n.697 ma halles creguy hen he gabyes, pacqa he grilles eus dre trompeson (inf.).
 BAZ.p.684 ar servijerien a fellas dezho sortial evit paka ar muntrer-se (inf.); EK9.II p.97 e riskl e vefemp da vezañ pakat gant soudarded all (pp.).
 ----- (3) atteindre.
 MBR.p.144 Yann a oa war-lerc'h, ha pa'z edo o sevel en e sav evit mont da baka an daou all ... (inf.); p.70 an deiz a-rack ma voe pakat e bemzek vloaz gantañ (pp.).
 ----- (4) attraper, tromper.
 TDE.FB.p.71 pakat out bet adarre, tr."tu t'es fait attraper de nouveau" (pp.).
 ----- (5) arranger, ajuster comme il faut.
 DIHU-1910 p.18 nag ar gwiskamantou ! sort-se a oa traoù pakat evelkent ! (pp.).
 ----- (A) en em bakañ s'accorder, s'arranger, faire bon ménage.
 DIHU-1911 p.245 Fourlichou ha Leich ne oant ket evit em bakein un tamm (inf.).

pakata v.-et empaqueter.
VALL.p.250 pakata (inf.).
paked m. -où paquet.
GReg.p.690 paqged (V.); -eü (pl.); L'Arm-p.266 paquaett (m.); paquaedeu (pl.).
pakeder m.-ien emballer.
L'Arm-p.127 paquettour; paquetterion (pl.).
pakederezh m. emballage.
L'Arm-p.127 paquettereah (m.).
pakedin v. empaqueter, emballer.
GReg.p.334 paqgedi, tr. "empaqueter, enveloper" (inf.);
L'Arm-p.127 paquettin (inf.).
VNB-p.101 paqueter ho tilhad (Simpér.).
paker m. -ien emballer.
GReg.p.330 paqger, paqour; paqgeryen, paqouryen (pl.).
pakret adv. absolument.
ERNAult.Dict.Vannes.heñvel pakret, tr. "tout à fait
resseublant"; gouez pakret, tr. "absolument sauvage".
1. pal f.-où, pili (1) pelle, bêche.
C.pal, tr. "pale, lat fossorium".
GReg.p.708 pall; -you (pl.); pal (V.); -su (pl.);
FElletier.pali; -ou (pl.); L'Arm-p.275 pall, pale
(f.); paleu (pl.).
VNB-p.51 ur bâl, tr. "une bêche"; LLB-884 toullit don
gant ho pâl; labourit ... an douar gant ho paleu
(pl.); GHI.II p.108 e-barzh ur bâl ez eo kroget; MOA.
p.140 pili (pl.).
SKET.p.127 da doullañ ar c'hleuzioù e raent gant
pigelloù ha paliou (pl.).
----- (2) vanne.
GReg.p.643 pal, tr. "la vanne (du moulin), ou la pale qui
est dans la bonde, qu'on leve pour laisser couler
l'eau"; palyou (pl.); ar bâl; L'Arm-p.246 pale
(f.), tr. "vanne ou pale (de moulin)".
----- (3) aube (de roue).
GReg.p.508 pal, tr. "jantille, ais au tour des jantes de
la roue d'un moulin pour recevoir l'eau".
2. pal m.-où (1) point d'où l'on jette (un palet).
GReg.p.688 pal, ar pal, tr. "lieu d'où l'on jette son
palet vers le maître".
----- (2) but.
GReg.p.126 pal, tr. "but, fin, dessein"; esun d'ar pal,
tr. "de but en blanc, tout droit sans biaiser"; ar
pal, pe en hini e tle ur c'hristen erruout, eo ar
baradoz.
----- (3) (7) palet.
FElletier.pâl, tr. "pale", pierre plate qui sert à jouer".
palad f.-où pelletée.
GReg.p.708 palad; -ou (pl.); ur balad ed; L'Arm-p.275
pâlatt (f.); paladeu (pl.).
paladeg f.-où bêcheage en commun.
VALL.p.62 paladeg (f.).

paladenn f.-où coup de pelle, coup de bêche.
VALL.p.545 paladenn (f.).
paladur m.-où (1) chapelure.
GReg.p.152 paladur bara; -you (pl.).
----- (2) copeau.
VALL.SUP.p.30 paladur.
palafrez m. -ed palefroi.
C.palafrez tr. "palefroy, lat. palefredus"; Jer.FElletier.
n.420 ret eu ez yff en dyvez car an palafrez scaff.
FElletier.palafrez (C.), tr. "un cheval qui a la corne du
pied trop large, et par-là, a de la peine à
marcher".
VALL.p.525 palafrez (m.); -ed (pl.).
palafrenier m.-ien (1) palefrenier.
C.palafrenier, tr. "palafrenyer, lat. mango"; C.(DEBM.p.348)
palafrenier; Qu.p.134 pellech eman an palafrenier?
GReg.p.688 palafraigner; -yen (pl.).
GBI.p.318 ar palafrenier; II p.114 d'e balfrinier.
VALL.p.525 palafrenier; -ien (pl.).
----- (2) postillon.
GReg.p.742 palafraigner tr. "postillon de carrosse".
palamour (da,ma)prép. ou conj. à cause (de), parce (que);
cf. abalamour.
C.palamour, tr. "pour, lat. propter"; NL.n.279 palamour
deomp ny voe en goulyat; Jer.ms.n.185 palamor da Doe Tat;
J.p.75-B cals a gouzafas palamour hep quen da caret map
den; Do.p.8 palamour ma-z ro hon Saluer biniguet quals
a madou hac a graçou, en vertuz an sin man.
GReg.p.140 palamour d'an dra-se.
palañ v. chapelier, rogner la croûte (du pain); cf. J.parañ
Qu.II p.30 pariff bara, tr. "chappeler du pain" (inf.).
GReg.p.151 pala bara (inf.); FElletier.pala, tr. "péler,
ôter l'écorce, la croûte, la superficie" (inf.).
palañch m.-où caparaçon.
L'Arm-p.44 palañch (m.); palañcheu (pl.).
palañchenn f.-où panache.
L'Arm-p.265 palañchenn (f.); -eu (pl.).
palañchennet pp. caparaçonné.
L'Arm-p.44 palañchennett.
palañchini v. (1) empanacher.
L'Arm-p.129 palañchein, tr. "empanacher, emplumer" (inf.).
----- (2) caparaçonner.
L'Arm-p.44 palañchett (pp.).
palank m.-où palan.
GReg.p.687 palancq; -ou (pl.); L'Arm-p.265 palanc (m.);
palanguen (pl.).
palaradeg f.-où bêcheage en commun.
VALL.p.62 palaradeg (f.).
palarat v. bêcher.
GON.palara, palarat, tr. "effondrer la terre, la travailler
profondément. C'est un labour particulièrement en

usage en Léon; il consiste à ouvrir d'abord la terre avec la charrue, et à bêcher ensuite" (inf.).
 VALL.p.62 palarat, tr."bêcher" (inf.); MOAO.p.177 un deiz ez eas da balarat (inf.).
palarenn f.-où poële (à frire).
 GREG.p.734 palarenn, tr."poële à manche"; -ou (pl.).
palastr m.-où emplâtre.
 C.palastr.
 GREG.p.335 palastr ; -ou (pl.) ; L'Arm-p.129 palasstre (m.); palasstreou (pl.).
 KLB.D.p.60 lakaat war an tu skaotet ur palastr graet gant bleud ampez gwenn distrempet en dour ; p.91 palastrou da lakaat war ar gouliou (pl.).
palastrañ v. appliquer un emplâtre.
 GREG.p.335 palastre (inf.).
 DIHU-1911 p.350 palastreñ gant huzil (inf.).
palat v. bêcher.
 GREG.p.87 palat (inf.); PELLETIER.p.als (inf.).
 ILB-354 na soujit ket palat don pe don an antou (pl.).
palavanou pl.; war e balavanou à quatre pattes.
 GREG.p.602 mont war e balavanou, tr."marcher à tâtons, ou à chatons".
pal-dan f. palioù-tan pelle à feu.
 GREG.p.708 pal dan ; L'Arm-p.275 pale-dan, pal-dan (f.).
pale f. cloison de bois.
 VALL.SUP.p.34 palé (V.) (f.).
paled m. ou f. -où palest.
 L'Arm-p.265 paléste (f.); palésteu (pl.).
 VALL.p.525 paled (m.); -ou, palejou (pl.).
palein v. faire une cloison de bois.
 GERIADURIG ERNAULT p.435 palein (V.) (inf.).
paleis s. clôture, enceinte.
 C.paleis, tr."palis environ chasteaux, ou citez, clôture de boys, lat.fatanna"; C.(DEEM.p.348) paleisoc.
palem s. (1) tan.
 C.(DEEM.p.348) palem, tr. "lat.furmus".
 GREG.p.904 palem, tr."tan, mélange de poudre d'écorce de chêne, de cendre, et de chaux, à mettre dans le pain pour tanner les cuirs".
 -----(2)(?) mélange confus.
 M.2484 o pez magedurez, pez dicufnez, pez poan, pez quemesq drouc esquem, pez palem da-n re-man.
palenn f.-où bonde d'étang.
 L'Arm-p.33 palenn (f.); -eu (pl.).
 1. paler m.-ien celui qui bêche la terre.
 GON.p.als; -ien (pl.); TDE.BF.p.als, tr."celui qui sait bêcher la terre".
 2. paler s. muscles du bras.
 C.p.als; an brech, tr."le gros du bras, lat.lacertus"; C.(DEEM.p.348) paler an brech.

paler-brec'h m. humérus.
 VALL.p.367 paler brec'h (T.) (m.).
palevarzh m.-ioù quart (quatrième partie).
 Qu.p.146 vn anter palevarz, tr."vn demy quart"; II p.142 an palefazz pe an peuarè, tr."le quart, ou quatrième".
 GREG.p.768 palevars; -you (pl.); ur palevarh (V.); tri phalevars ; ur palevars avel ; PELLETIER.p.als.
 GWE.p.70 ur palevars eus ar grampouezhenn ; ISV.p.455 ... e kave brav an dro ... da gas evel-se e hanter da dri palefraz.
palevarzhad m.-où quart (mesure), valeur d'un quart.
 L'Arm-p.316 palvarhatt (m.), tr."quart, picotin".
 VALL.p.608 palevarzhad, tr."valeur d'un quart".
palevarzhan v. diviser en quatre.
 VALL.p.608 palevarza (inf.).
palez m.-ioù palais (édifice).
 C.palez, tr."palais, lat.palacium"; C.(DEEM.p.348) palez; Qu.II p.132 an palez; B.n.525 me-z lacay aas e-m palez celestiel; Nl.n.144 ne voa quet en sal, nac en palez real.
 GREG.p.687 palez; palezyou (pl.); L'Arm-p.265 palezsa (m.); palezsieu (pl.); RP.p.78 setu amañ ... pbezh palezsa a dleat da gacut; p.194 palezyou (pl.); BD.569 e palez an Dreinded ; I808 da palezio (pl.).
 SST.p.252 palezsa ur Roue; LIL-1990 ur palez; 1107 palezsieu (pl.); GBI.p.462 palez ar roue; OZB.p.33 ar palezio (pl.).
 DIHU-1910 p.28 er Palez kaer-se; MMEK.p.1 ar palez en doa e Kemper; SKET.p.51 na savit ket palezio mein (pl.).
palfas (1) a. fourchu.
 TDE.BF.treid palfas, tr."des pieds fourchus".
 -----(2)m. main fourchue.
 TDE.BF. palfas.
palforerezh m. violence.
 L'Arm-p.403 palforerezh (m.), tr."violence, contraintes".
palforain v. forcer, violenter.
 GREG.p.424 parforerezh, parforerezh (V.) tr."forcer, emporter par effort ou par violence" (inf.); L'Arm-p.161; palforerezh, tr."forcer"; p.403, tr."violenter" (inf.).
 VNB-p.74 palforerezh, tr."forcer" (inf.).
paliañ v. munir d'aubes (une roue).
 GREG.p.508 palia ur rod vilin, tr."jantiller" (inf.).
palich m. bâton pour abattre des fruits.
 GERIADURIG ERNAULT, palich (C.) (m.), tr."bâton ou trique qu'on lance dans les arbres pour abattre des fruits, etc.".
palichat v. abattre (des fruits) avec un bâton.
 GERIADURIG ERNAULT, palichat (C.) (inf.); VALL.p.332

palissat (C.), tr. "gauler des arbres fruitiers" (inf).
palien f. chapelure.
 VALL.p.111 palien, palihenn (T.)(f.) "serait mieux m."
palier m.-où (1) galerie.
 GReg.p.446 palier, tr. "galerie, lieu couvert pour se promener"; -où (pl.); L'Arm.p.168 palier (m.); palier (pl).
 ----- (2) buffet, vaisselier.
 GReg.p.947 palier, tr. "vaisselier, lieu où on met la vaisselle"; -où (pl.).
paliked f.-où (1) pelle à feu.
 Nom.p.164 (Gloss.p.455) paliquet, tr. "une palette à feu, paëlle ou poale, lat. batillus".
 GReg.p.708 paliquet, tr. "petite pèle à feu"; -où (pl.).
 ----- (2) raquette.
 GReg.p.783 paliquet, tr. "raquette, instrument pour le jeu de pomme et de volant"; -où (pl.).
palikell f.-où (1) pelle à feu.
 GReg.p.708 paliquell (V.), tr. "petite pèle à feu"; -où (pl.).
 ----- (2) palette pour retourner les crêpes.
 VALL.p.525 palikell (V.) (f.).
palissenn f.-où (1) palette pour retourner les crêpes.
 L'Arm.p.169 palissenn (f.), tr. "espatule de bois pour tourner la galette".
 ----- (2) raquette.
 L'Arm.p.323 palissenn.
 ----- (3) bout large d'un aviron.
 L'Arm.p.265 palissenn, tr. "palée, le bout large de l'aviron".
palenn m. ou f.-où, palinier (1) couverture (de lit, etc.).
 C.DEBM.p.348 palenn; Qu.II p.102 palenn, tr. "lodier lat. lodix, cis, stragula".
 GReg.p.229 palenn, tr. "couverture de lit"; -où, palaisner (pl.); Philletier. palenn, tr. couverture de lit, housse de cheval, etc"; -nou (pl.); ar ballen.
 BKG.II p.229 ur guenhenn golo hag ur palenn bennak evit ober gwelsoù; SFA.p.287 e gorf ... a oa astennet... war ar palennou kaerañ a voe kavet. (pl.).
 VALL.p.166 palenn (m. et f.).
 ----- (2) lange.
 GReg.p.307 palenn, tr. "drapeau, lange d'enfance, qui est d'étoffe"; -où (pl.).
 ----- (3) tenture.
 HTC.p.61 palennou graet gant danvez a briz (pl.).
 ----- (4) tapis.
 VALL.p.727 palenn (f.) (m. en L.).
palenned m. ou f.-où tapis (au figuré)
 VALL.p.727 palenned, tr. "tapis (de fleurs)".
palennañ v. recouvrir d'une tenture, d'un tapis.

SKET.p.48 palenned e vez leurenn an douar ... a vleuniou gwenn (pp.).
palenner m.-ien tapissier.
 VALL.p.727 palenner.
palenn-gañv f. Voir palenn-kañv.
palenn-kañv m. drap mortuaire.
 VALL.p.231 palenn-kañv.
palenn-leur m. ou f. tapis (de plancher).
 VALL.p.727 palenn-leur.
palenn-marc'h m. couverture de cheval.
 GReg.p.502 palenn varc'h; palennou gesecq (pl.).
palenn-moger m. tenture murale.
 VALL.p.734 palenn-voger (f.).
palenn-varc'h f. Voir palenn-marc'h.
palenn-voger f. Voir palenn-moger.
palm s. palme, palmier.
 C. palm, tr. "palmier, cest ung arbre qui porte dates, lat. palma"; Qu.II p.41 dates, an frouëz ves vn guezenn palm, tr. "dates, le fruit de palme"; Pm. n.19 gabriel ha-n barr palm en e dorn dehou; n.59 chetu an palm dinam.
palmer m. pelain (cuve de teneur).
 L'Arm.p.288 palmer (m.), tr. "plain, terme de tannerie".
 1. palmez m. (1) palette.
 Qu.III p.16 palmez an fan (lenn : tan), tr. "une palette à feu".
 ----- (2) bout large d'un aviron.
 GReg.p.67 ar palmez, tr. "la palée, ou le bout plat et large de l'aviron".
 2. palmez coll.-enn palmiers
 GReg.p.688 palmez; palmesenn (sgf.); palmesennou (pl.).
 bod palmez, barr palmez, tr. "palme, rameau de palmiers"; L'Arm.p.265 palmez; palmesenn (sgf.) palmesennou (pl.).
 EKS.p.15,27 dek palmez (sgf.); BAZ.p.744 ober panerod gant brankou palmez; HTC.p.91 bodoù palmez.
palmezeg f.-i, -où palmeraie.
 VALL.p.526 palmezeg (f.); -où, -i, palmesier (pl.).
 1. palod m. rustre.
 Am.ms.n.696 chetu an palod grimot.
 VALL.p.668 palod.
 2. palod m.-où palet.
 VALL.SUP.p.127 palod (T.); palodou (pl.).
palouer m.-où brosse.
 GON. palouer (m.), tr. "brosse, ustensile fait de brins de bruyère fort fins, ou de poil de cochon ou de sanglier, servant à nettoyer, époussette, vergette"; -où (pl.).
palouerañ v. brosser.
 GON. palouera (inf.).
palouerer m.-ien brossier.

VALL.p.84 palouerer; -ien (pl.).
paltok m.-où paleto caseque, surtout.
 C.paltoc, tr."cest uestement de moult de plais, lat.
 multiplicis"; C.(DEEM.p.348) paleto, paleto;
 Jer.Pelletier.n.421 e toc e paltoc so; (?) Dag.213
 gant armou fall ha paltoc (pl.).
 PELletier.paltoc, tr."habillement de grosse toile, en
 guise de juste-au-corps, que portent les paysans et
 autres aux gros travaux; c'est l'habit de fatigue".
 VALL.p.525 paltok (m.), tr."paleto"; p.100, tr.
 "caseque"; p.720, tr."surtout".
paluc'h f.-où paissau pour le lin ou le chanvre.
 PELletier.paluc'h, tr."pessau qui sert à pesseler ou à
 préparer le lin et le chanvre"; L'Arm-p.281 paluh
 (f.), tr."pessau"; -au (pl.).
paluc'hadur m. action de briser le lin ou le chanvre.
 GReg.p.716 paluhadur, tr."l'action de pesseler";
 L'Arm-p.281 paluhadur.
paluc'hat v. (1) paisseler (le lin ou le chanvre).
 C.paluhat, tr."pesseler" (inf.).
 GReg.p.716 paluc'hat, tr."pesseler, ou braisser le lin
 ou le chanvre pour le mettre en poupées"; paluhat
 (V.) (inf.); PELletier.p.669 paluc'ha (inf.); L'Arm-p.
 281 paluhein (inf.).
 GBI.p.234 div all zo o paluc'ha, ha div all zo o kribañ
 (inf.).
 VALL.p.524 paluc'hat, paluvat, palivat (inf.).
 ----- (2) paisseler, échalasser, ramer.
 GON.paluc'ha, paluc'hat, tr."échalasser, soutenir avec des
 échelas, ramer" (inf.).
paluc'henn f.-où (1) paissau pour le lin ou le chanvre.
 C.paluhenn, tr."pesseler".
 GReg.p.716 paluc'henn, tr."pessau, instrument pour
 préparer le lin et le chanvre, composé d'une
 atelle aiguë, et d'un bano"; -où (pl.); paluhenn
 (V.); -gu (pl.); PELletier.paluc'hen "singulier" de
paluc'h.
 SVE.RC 2 p.376 sec'h evel ur paluc'henn; EKG.II p.303
 ar c'here a oa deuet da vezañ ken disec'h ha ken
 tanav hag ur paluc'henn; ISV.p.306 ur marc'h kozh
 ... en defe kignet gant e paluc'hen ... kement
 hini zo bet war e gein.
 ----- (2) paissau, échelas, rame.
 VALL.p.524 paluc'henn, paluvenn, palivenn (L.T.) (f.),
 tr."paissau (et échelas)".
paluc'h-hiriset f. cheval de frise.
 L'Arm-p.446 ar Paluheu-hiriset ag ar Roue a Sardagn
 (pl.).
palud m.-où marais.
 C.palut, tr."palus, lat.palus"; Qu.II p.132 vr palud
 tr."vn palu".

GReg.p.601 palud, tr."marais"; -où (pl.); L'Arm-p.229
palud (m.), tr."marais salant"; -gu (pl.).
 LLB-1669 e-tal ur palud, nag e-tal poullod don.
 SKET.p.86 enezennoù ha paludou (pl.).
paludek a. marécageux, paludéen.
 C.(DEEM.p.348) paludec, tr."lat.paludicosus".
 GReg.p.602 paludec.
 BAHE.I5 p.7 an derzhien baludek.
paludenn f.-où marécage.
 GReg.p.602 paludenn; -gu (pl.).
paludennek a. marécageux.
 GReg.p.602 paludennec.
paluder m.-ien paludier.
 L'Arm-p.350 paludér, tr."saunier, qui saune";
paluderion (pl.).
palud-holen m. marais salants.
 GReg.p.601 palud-holenn, paludou-holenn (pl.).
palumet pp. (sol) durci, battu.
 VALL.p.61 palumet, tr."(terre) battue".
palv m.-où, d.daoubalv (1) paume (de la main).
 C.palv, tr."paulme de main, lat.palma"; Qu.IIp.126' palv
 an dorn; J.p.76 qu'il e palv; p.214 e palvou (pl.).
 GReg.p.704 palv an dorn, palv an dorn; pal an dorn (V.);
 PELletier.palv, palv; L'Arm-p.273 palv an dorn (f.).
 OZB.p.43 pal e zorn; p.98 en ur astenn e daoubalv
 a-zioc'h e benn (d.); LEV.11,27 e-touez an holl
 loened pevarzroadek, an hini a gerzh war e balvou
 (pl.).
 SKET.p.60 palv o daouarn savet-digor; III p.41 ar
 merc'hed ... a sko taer o daou palv-dorn an eil ouzh
 egile (d.).
 ----- (2) palme (mesure).
 GReg.p.704 palv, tr. "paume, mesure"; p.488, tr."palme,
 pan, empan".
palvad m.-où (1) contenu d'une paume.
 GReg.p.591 palvad, tr."plein le creux de la main"; ur
palvad mat a baotr, tr."qui a de bonnes mains, de bon
 bras, qui est fort".
 ----- (2) palme (mesure).
 GReg.p.704 palvad; L'Arm-p.273 palvat.
 ----- (3) coup de la paume de la main, soufflet, gifle.
 GReg.p.704 palvad, tr. "soufflet"; PELletier.palvat,
 tr."coup de la paume de la main".
palvata v. -et manier, soupeser avec la paume.
 C.(DEEM.p.348) palvate, tr."manier" (inf.).
palvezenn f. (1) bout large d'un aviron.
 C.paluesenn an reuf, tr."la paume de l'aviron ou de
 gouvernail de la nef".
 ----- (2) ?
 C.paluezenn (lenn; paluesenn), tr. "palmier, lat.
 palmatorium"; C.(DEEM.p.348) palvezenn, paluesenn.

palvgerzher m.-ien plantigrade.
 VALL.p.565 palvgerzher ; -ed (pl.).
palv-troad m. plante du pied.
 VALL.p.565 palv-troad (m.).
pampalard m.-ed paillard
 VALL.p.523 pampalard ; -ed (pl.).
pampalart a.paillard.
 VALL.p.523 pampalart.
pampes a. sot et bizarre.
 ERNault.SUP.p.163 pampes, tr."bizarre, étrange, sot";
 brezhoneg pampes, tr."mauvais breton".
pampe m. homme sot et bizarre.
 ERNault.SUP.p.163 pampe, tr."drôle d'homme".
 VALL.p.701 pampe (T.).
 1.pan Voir pa.
 2.pan m. (1) panne, drape de velours grossier.
 GERIadurig ERNault.pann (m.); MKRN.p.85 kazakennoù pañ,
 tr."des vestons en faux velours jaune".
 ----- (2) poils, cheveux.
 DIHU-1911 p.279 ne deo ket o'hoash hir erwalc'h ar pan
 edan ho fri; p.219 ... e vehe deuet da sachif ar
 va fan.
panave prép. si ce n'est, si ce n'était; cf.panevet.
 Qu.p.96 pa na ve an dra se, me gourtoe ; p.47 pa ne v'e-n
 dra-se, ez azyen.
 RP.p.368 panave se.
 MOA.p.1105 eürus e vijen bet, panefe se; ISV.p.473
 penaos o divije anavezet ar re-se panefe ni?
panek a. (1) poilu, velu.
 VALL.p.571 pañnek (V), tr. "qui a des poils".
 ----- (2) duveteux.
 DIHU-1910 p.68 ur c'havellig blot, dous ha pañnek.
panell f.-où (1) panneau.
 C.pannell, tr."lat.panella"; C.(DEBM.p.349) panell.
 GReg.p.689 panell, tr."panneau, terme de Menuisiers et de
 vitriers"; p.969, tr."volet, ais, panneau"; L'Arm-p
 265 pannell, tr. "panneau"; -eu (pl.); p.406 panneell
 (f.), tr."volet".
 EKG.II p.217 sus a gein ar pres e voe lamet div panell.
 ----- (2) panneau (de bât, de selle).
 GReg.p.83 panell, tr."panneau de bât".
 ----- (3) vitre, carreau.
 GReg.p.689 panellou gwer, tr."des panneaux de vitre"(pl.).
 ----- (4) faitage.
 LLE-782 laoskit an evned da dostaat d'ho panner.
panellad-armoù f. panelladoù-armoù panoplie.
 VALL.p.527 panellad-armoù (f.).
panell-deol f. panellou-deol faitage.
 L'Arm-p.152 pannell-tivle (f.); panelleu-tivl (pl.).
panell-vag f. panellou-vag panneau de bât.
 GReg.p.83 panell-vag ; panellou-vag (pl.).

panenn a. ou s.-où (1) azyne.
 C.panenn, tr."aliz, sans leuen, lat.azimus"; bara panen,
 tr."pain sans levain, lat.azima, azimus"; C.
 (DEBM.p.349) panenn; Qu.II p.20 bara panenn.
 GReg.p.73 panen, bara panen, tr."azyne"; p.685 panenn,
 tr."pain cuit sous la cendre"; -ou (pl.); PELletier.
panen, bara panen "se lit dans les Dictionnaires
 anciens et nouveaux pour du pain sans levain, qui
 est non fermenté, azyne. On dit quelquefois
Panen-bara, Panen-tore, tourte sans levain. Pluriel,
Panen-torsioy".
 SVE.RC.2 p.374 bara panenn er soubenn; OZB.p.55 ar bara
 dic'hoell pe panen.
 ----- (2) (bouillie) fade.
 PELletier.p.669 "on donne aussi ce nom à la bouillie qui
 n'a pas d'aigreur, savoir lud panen".
 CBF.p.6 ar yod ... diwall na ve panen pe re danaw.
 ----- (3) niais, stupide.
 PELletier.p.669 "M. Roussel m'a appris qu'en Léon la
 qualité de Panen est donnée à un homme dont la
 conversation est fade et insipide. Un den panen
 est là un homme insipide, un fat, un sot etc."
 EKG.II p.150 ar pilpouzed panen-se.
paner f.-où, -ioù, paniri panier.
 C.paner, tr."panier ou couffineau, lat.calatus, canistrum,
 cuphinus"; Qu.II p.132 vn paner.
 GReg.p.689 paner ; -you, -ou (pl.); paner (V.); -yü, -üu
 (pl.); ur paner vihan; PELletier.paner ; L'Arm-p.266
pannaer (f.); pannerieu (pl.).
 EKG.II p.265 ... e lakeas en ur baner un tammig dilhad
 eviti; GBI.II p.320 paner ar merser bihan eo houmañ;
 BAZ p.744 ober panerou sant brankoù palmez (pl.).
 DIHU-1911 p.266 ur baner ouzh e vrec'h; NCTK p.378
 frammoù paniri (pl.).
panerad f.-où plein un panier, panerée.
 Am.ms.n.678 dsomp prest da ober pep a banerat.
 GReg.p.689 panerad ; -ou (pl.); ur banerad avaloù;
 L'Arm-p.265 pannaeratt (f.); pannaeradeu (pl.).
panereg m. panerelen celui qui a un panier
 PELletier.p.670 panereuc ; panereughes, tr."celle qui a
 un panier; et dans l'Isle d'Ouessant on donne cette
 qualité à une femme débauchée" (fém.).
panerer m.-ien fabricant de paniers.
 C.(DEBM.p.349) panerer, tr."faiseur de coffins".
panesa v. -et tirer, cueillir des panais.
 PELletier.p.670 panesaa, tr."aller chercher des panais".
paneter m.-ien panetier.
 GReg.p.689 paneter, tr."panetier, officier qui a soin du
 pain chez le Roi, et dans les grandes Abaies";
panésteryen (pl.).
panetiri f. paneterie.

C.panetier, tr."paneterie, cest le lieu ou len appareille le pain ou la viande, lat.cerealium".

GReg.p.689 panetiry, ar panetiry, tr."paneterie, l'Office de Panetier chez le Roi".

panevet prép. ou conj. si ce n'était, n'était; cf.panave.
GReg.p.844 pane ved, pane verd, tr."sans, signifiant n'était que, à moins que, si, etc."; EN.1295

pa ne vid da armoù ... n'ez poa ket ... ken buan va lazhet ; 1016 bourdet e oa loeiz, pa ne vid ma oan eno ; JV.307 panevert ma soñje, e retornje bremañ ; BD.4354 ar fur hag ar foll ... a oa kollet, panevert ma teujoc'h da redimañ ar bed.

EKG.II.p.54 panered an Aotrou Krenn, e vije savet eus ar puñs ; p.213 paneved kalon dispar va soudarded, e vijemp bet lazhet holl ; p.77 ar c'habiten ... a welas oa mall dezhañ mont kuit, rak paneved se mevelien Lanzeon a vije lamet warnezhañ ; KRL.p.25 panevert ha panevert, e oa dimezet Jilbert ; SBI. p.332 pell 'zo e vije dimezet, panevert kaout gwall bried ; p.328 bravañ femelenn, penamert e oa diarc'hen ; GBI.p.10 un tamm kefeleg, mar karit, panamed ho poan, va fried ; SIM.p.162 paneverdout, ne vije ket bet un torfedour (2) ; LBM.p.219 an droukspered ... a lavaras dezhañ e vije bet laosket gant ar gurun...paneved ar Werc'hez Vari a oa ouzh hen diwall.

MKRN.p.42 pan'vit se, pell 'zo ve krouget ; SKRS.p.193 gwallgasat en dije Jozef, panefed ma oa tec'het pell ; ATST.p.54 an ti a zeuas da vezañ adarre teñval... ; didrouz e vije bet, panevert e klevet ennañ ar voereb.

FORMES COMBINÉES AUX PRONOMS PERSONNELS

1.panevedon.

GReg.p.844 pane ved on, pa ne verd on.

2.panevedout.

GReg.p.844 pa ne ved out.

SIM.p.162 paneverdout.

3m.panevertañ.

GReg.p.844 pa ne ved-hañ.

3f.paneverti

GReg.p.844 pa ne ved hy

4.panevedomp.

GReg.p.844 pa ne ved omp.

5.panevedoc'h.

GReg.p.844 pane ved oc'h, pane verd oc'h.

6.panevento, paneverte.

GReg.p.844 pane ved o, pane ved eu, pane ved hé.

panez coll.-enn panais.

C.panesenn, tr."panay, lat.pastinace" (sgf.) ; C.

C.(DEBM.p.349) panes ; Qu.II p.132 panes.

GReg.p.688 panes ; panesenn (sgf.) ; Pelletier.panes ;

-en (sgf.) ; panesennou (pl.) ; L'Arm-p.265 panaess (m.) ; panaessenn (sgf.) ; panaessennou (pl.) ; CB.me.p.20 panes.

EKG.II p.182 un den ... oc'h esaeñ tennañ panez a daolioù treñch ; p.183 ur panezen bennak (sgf.) ; ATC.p.25 doubl sac'h-panez ; azen kornek ma'z out.

panezeg f.-i,-où champ de panais.

Pelletier. panesec ; panesec'hier (pl.).

panezek a. abondant en panais.

GON.panesek ; MOA.p.101 douar panezek.

panezenn f. personne lourde de corps et d'esprit.

GReg.p.688 "on appelle burlesquement un Leonnois, ou une Leonnoise, panesenn, parce qu'ils mangent beaucoup de panais".

ISV.p.493 soñjal a ran ez oc'h ur panezenn eus ar re devañ.

panezennek a. (bête) engraisnée de panais.

Pelletier.p.670 panesennec, tr."cheval ou autre grosse bête engraisnée de panais, pour être mieux vendue".

----- (2) lourd d'esprit.

panez-gouez coll. panezenn-ouez berle

VALL.SUP.p.20 panez-gouez (L.).

panez-moc'h coll. panezenn-voc'h panais sauvages.

GReg.p.688 panes moc'h.

paniri pluriel de paner.

pann m. parcelle (de terrain).

IAI.p.231 ne chomas eus a Stadoù sant Per nemet ur pannik krenn a souar en-dro da Rom (dim.) ; ibid. enebourien ar Pab a douas ... ne vije ket tennet digantañ ar pann-douar-se.

pañs m.-où cordon.

VALL.SUP.p.41 pañs (V.) (m.), tr."cordon, tortis d'une corde".

pañsek a à plusieurs côtés.

VALL.SUP.p.41 pañsek (V.).

pañsion f.-où (1) pension (somme d'argent).

C.pension, tr."pension, lat.pensio" ; Qu.II p.127'pansion.

GReg.p.711 paneyon, pencyon !-ou (pl.) ; L'Arm-p.277

pension (f.) ; -eu (pl.).

SKRS.p.145 un archer kozh, gounezet gantañ e dammig
pansion.
 ----- (2) pension (établissement).
 BAHE.24 p.9 estregeton a oa o vont e pañsion.
pañsionad m. pañsionidi pensionné, retraité.
 BAHE.17 p.28 kozhidi ha pañsionidi (pl.).
pañsioner m.-ien pensionné.
 GBeg.p.711 pensionner, pensionner, tr."pensionnaire";
 -yen (pl.); pensionneur (V.); -yon, -yen (pl.);
 L'Arm-p.277 pensionnér, Tr."pensionnaire";
pensionnerion (pl.).
pañsionin v. pensionner.
 L'Arm-p.461 pensionnein (inf.).
pañsionist m. pensionné.
 C.(DEPM.p.349) pansionist, tr."pensionnaire".
pant a. courbe.
 C.pant, tr."corbes, lat.pandus".
pante m.-où fête de village.
 TDE.BF.pante (m.), tr."pardon ou fête de bourg, village,
 pendant laquelle on danse, on joue, on boit et on
 mange. Il n'y est guère question de cérémonies
 religieuses"; redek ar panteou (pl.).
Pantekost n.Pentecôte.
 C.pantecost; Fm.n.161 da-n pantecost (var.da Pantecost);
 Qu.p.102 foar an Pantecost; p.207 da foar
Pantecost; Dnal.p.37 deiz sul ar Pantecost.
 GReg.p.407 disul ar Pentecost; L'Arm-p.277 Pantecoste
 (m.); Pantecoste (pl.).
 SST-p.200 d'ar Pentecost; p.177 Sul ar Pentecost;
 OZB.p.51 da Pantekost; HTC.p.62 Gouel ar Pantecost.
 SKRS.p.149 dilezet en doa ... deverioù bras ar vuhez
 kristen, ne rae na Pask na Pantekost.
pantenn f.-où, pantoù flano (de coteau).
 VALL.p.307 pantenn (f.), tr."flanc de coteau"; SKET.
 p.17 pantennou menez Louris (pl.); p.94 dinaou
 sonn ar pantennou (pl.); II p.47 an div pantenn
 vras-se ... a zo anezho donañ traonienn ar
 bed-holl.
pantennad f.-où flano (de coteau).
 SKET.p.15 ar mogerioù maen-se a lavarfe'h ez int bet
 savet gant dorn ar ramzed a bantennadou krec'hioù
 (pl.).
pantera m.-ed panthère.
 GReg.p.690 ur pantera.
pantilhon m.-où stal.
 VALL.p.274 pantilhon (V.)(m.).
pantilhoniñ v.étayer.
 VALL.p.275 pantilhoniñ (V.)(inf.).
pantol f. cadre de bois pour enrouler les lignes de pêche;
 cf.kantol.
 GRIadurig Ernault.p.438 pantol (Douarnenez,C.).

pantouer m.-où pendoir (de boucherie).
 GReg.p.709 pantouër, tr."pendoir, bare courbe pour
 suspendre un cochon qu'on vient de tuer"; -où (pl.);
 L'Arm-p.276 pantouère; pantoufrien (pl.).
pantouf s.-où pantoufle.
 Qu.II p.132 vn pantouf; III p.11 pantouf (pl.).
pantoufenn f.-où, pantoufenn pantoufle.
 GReg.p.690 pantoufenn; -où, pantoufenn (pl.); L'Arm-
 p.266 pantoufenn (f.); pantoufenn (pl.).
pantouilhek a. poilu, velu.
 MKRN.p.92 ar pikol ki pantouilhek.
pañvrek s. mdr.
 GReg.p.622 pañvrek (T.).
pacell m. pivot.
 VALL.p.563 pacell (C.)(m.).
paol f.-où barre de gouvernail.
 PELletier.bâol, ar paol, tr."la barre du gouvernail d'un
 navire. On peut écrire Mâol et Pâol.
 GON.paol (f.); -iou (pl.).
Paolig m. Satan (familier).
 MKRN.p.82 Paolig, Mestr bras an Ifern.
paolleviat v.godiller; cf.pouleviat.
 GON.paollévia, tr."conduire un bateau, avec un seul
 aviron à la poupe; ramer et gouverner avec le même
 aviron"(inf.).
 SKRT.II p.37 c paolleviat a-dreuz d'ar mor (inf.).
paorek a. intimidé.
 RENault.Dict.Vannes.paorek, tr."qui reste en place,
 timide, morfondu, les yeux baissés".
paot (1) a.abondant, nombreux.
 M.2475 eno ez vezo paot alies defautou; 2249 bazocaz ne
 vce guelet ... het qualyen na guenan quen paot
 ha-n drouc Añlez.
 GReg.p.17 bezañ paot en ul lec'h, tr."affluer".
 NOTK.p.379 paotoc'h e ca ... ar c'hazh gouez eget ar
 c'hazh-karvetaer (comp.); BAHE.9 p.23 paot-eston
 ez eo ar skouerioù mat.
 ----- (2) adv. beaucoup.
 Dnal.p.160 e-n Ifern ... ; eno é vezo paot.
 GReg.p.86 paot (V.); PELletier.paot "monosyllabe, qui se
 prononce Paot", tr."beaucoup, grande quantité et
 grand nombre, abondant et abondamment"; M9-p.6
paud diaesoc'h; p.135 me a serre va daoulaged ar
paud a draoù distez; p.301 ne deus ket paud n'o deus
 ur pec'hed mignon bennak...
 VNB-p.56 berraet eo paud an noz.
 DIHU-1910 p.48 paud a dud; p.7 e-pad paud-mat(ekrivet)
paudmat a vlcasioù.
 ----- (3) (pas) longtemps.
 VNB-p.56 ne deus ket paud, tr."il n'y a guère".
paotaat v. (ss) multiplier.
 SKET.II p.98 ... ma c'hell ennañ ar Ouenn kreakiñ ha

paotaaat (inf.)
paotad m. abondance.
 VALL.p.3 paotad (m.).
paoteñ v. abonder. (se) multiplier.
 GON.FB.p.540 paotte, tr. "multiplier, augmenter en nombre, particulièrement par voie de génération" (inf.);
 GANE.1,22 kreskit ha paotit (5 impér.).
 SKET.III p.57 paota en-dro dit a raio da chatal (inf.).
paoted f. abondance.
 SKET.p.57 paoted rugale.
paoter m. abondance;
 NOTK.p.145 paoter ar gerioù heñvelster.
paotr m.-ed (1) garçon.
 Qu.II p.77 paotr, tr. "garçon"; B.n.380 paotr vil, map
 eguille; n.580 paotret (pl.); Am.FEilletier.n.746
 breman oñ euzio paotriou (dim.).
 GReg.p.448 paotr-ed (pl.); paotrig, tr. "petit garçon"
 (dim.); paotredigou (pl.); paotr yaouank, tr.
 "garçon celui qui n'est pas encore marié";
 FEilletier.paotr-st (pl.); L'Arm.p.169 paotre;
paotrst (pl.); BD.238 pot ha plac'h; 4160 potret
 yaouank (pl.).
 LLB-205 ar paotr bihan; 1962 unan ag é bautred (pl.);
 OZB.p.39 ur paotrik daouzek vloaz (dim.); ISV.p.411
 petra livirit-hu 'ta, pot kozh ? eme an den yaouank.
 ----- (2) domestique, valet, serviteur.
 Qu.p.89 paotr, commerit è, tr. "prenez cela valet".
 GReg.p.448 paotr, tr. "garçon, serviteur; celui qui fait
 son apprentissage en un métier, où il n'est pas
 reçu maître"; ur paotr marichal; FEilletier.paotr,
 tr. "valet, serviteur".
 SAG.p.59 da lavarout eo hoc'h eus o'hoant da lakaat Doue
 da paotr, ha o'hwil da vietri.
 DIHU-1911 p.293 paotr miliner.
 ----- (3) homme hardi, brave.
 Am.FEilletier.n.736 da o'hôary va paotr.
 EN.1223 erru on pod a-walc'h.
 SBI.p.16 ar C'havreg kozh zo paotr anezhi !; SVE.RC3 p.212
 ha me a-rack da o'hoari va paotr.
 MMEK.p.183 ar re yaouank a soñj dezho bezañ paotred vat
 pa ouzont strakal o foet ha jarneal (pl.).
 ----- (4) (pl.) hommes.
 LLB-215 ar bautred a d'ilh kouaro'h... ar merc'hed a zle
 neziñ o gwerzhidat.
paotr-al-lizherou m. facteur des postes;
 BAHE.25 p.33 paotr-al-lizherou.
paotr-eotrou m. valet de pied.
 MOA.p.511 paotr-eotrou, tr. "valet de pied, domestique de
 château".
paotr-arack m. homme en avance sur son temps, novateur.
 BAHE.16 p.7 daou paotr-a-rack a gemeras penn ar

gwellaennou; 12 p.28 daoust ha paotred-arack eo bet
 ar Vretoned gwechall? (pl.).
paotr-ar-gaoter m. garçon cuisinier.
 L'Arm.p.247 paotr-ar-gaoter, tr. "mousse, valet de
 l'équipage d'un vaisseau".
 TDE-BF.paotr-ar-gaoter, tr. "garçon cuisinier, aide de
 cuisine, coq de navire".
paotr-ar-skod-tan m. esprit follet.
 TDE.BF.paotrik-ar-skod-tan, tr. "nom poétique donné à
 l'esprit follet. On donnait ce nom à l'esprit follet,
 être imaginaire, parce que anciennement on lui
 réservait une place au fond de la cheminée pour
 qu'il pût y passer chaudement la nuit" (dim.).
 VALL.p.302 paotr ar skod-tan, tr. "feu-follet".
paotr-chas m. valet de chiens.
 GReg.p.947 paotr ar chas.
paotr-o'hwil m. escroc.
 TDE.BF.p.496 paotr-o'hwil (O.).
paotr-dêved m. berger.
 GReg.p.90 paotr an dêved.
paotr-enor m. garçon d'honneur (dans un mariage).
 VALL.p.364 paotr-enor.
paotreta v.-st courir les garçons.
 VALL.SUP.p.85 paotreta (inf.).
paotrez f.-ed (1) fille (en mauvaise part).
 B.n.357 al paillardes ! paotrez esou ; n.652 coz paotrez
 ort; n.448 potrez ; CNF.p.5 ... e-m-eus commettat an
 pechet à luxur pemp guez gant paotresses fall (pl.).
 GReg.p.90 paotrez, tr. "bergère, une commode"; paotressed
 (pl.); FEilletier.paotrez, tr. "un nom choquant donné
 à une fille; on employe aussi Paotrez pour
 distinguer la femelle du mâle dans le genre humain";
paotressed (pl.).
 ----- (2) (dim.) fillette.
 EKG.II p.144 ur paotrezik a zek vloaz hanter.
 SKRS.p.182 ar verc'h henañ, ur paotrezik unnek pe
 zaouzek vloaz.
paotrezenn f.-ed fillette.
 SKET.III p.71 gwenn ha kaer an dremm anezhañ evel hini
 ur paotrezenn.
paotr-harnes m. charretier.
 VALL.p.113 paotr an harnes.
paotr-kafe m. garçon de café.
 VALL.p.329 paotr-kafe.
paotr-karr m. cocher, postillon, charretier.
 TDE-BF.paotr-ar-o'harr, tr. "postillon".
 VALL.p.129 paotr-karr, tr. "cocher"; p.113, tr. "charretier"
 BAHE.19 p.7 ar re a oa er o'harrons a gasas ar
paotr-karr da welout eus palec'h e teus ar
 gri-forzh-se.
paotr-kezer m. palefrenier.
 VALL.p.525 paotr-kezer.

paotr-kon m. valet de chiens.
 Greg.p.947 paotr ar c'hon.
paotr-marchosi m. paotred-verchosi, valet d'écourie.
 Greg.p.947 paotr ar marchouez.
 VALL.p.525 paotr-marchosi, tr."palefrenier".
paotr-micher m. paotred-vicher apprenti.
 VALL.p.52 paotr-micher.
paotr-micherour m. paotred-vicherour, paotred-vicherourien apprenti.
 Greg.p.46 paotr mecherour, tr."apprentif"; p.226 paotr micherour, tr."courtard de bourique"; paotred micherourven (pl.).
paotr-moc'h m. paotred-voc'h porcher.
 Greg.p.428 ur paotr moc'h.
paotr-saout m. vacher.
 Greg.p.946 paotr ar saud.
 EKG.II p.157 ur foet ...touchennet-hir, evel ma tere cush pep paotr saout a ra mat e vicher.
paou m. -ioù bûcher, trou pour mettre le bois.
 VALL.p.86 paou (m.); -ioù (pl.).
 1. paouez m. -où pause, arrêt, cessation, repos.
 Greg.p.146 paouez, tr."cessation"; p.704, tr."pause"; poëz (V.); ober paouezouigou e-kreiz kanañ (dim.pl.); p.808 paouez, tr."repos, cessation de travail, de peine"; PELletier, paouez, paouez, tr."repos, cessation, pause, désistement".
 2. paouez v. -et (1) cesser.
 C. paouez, tr."cesser, lat. cessare" (inf.); B.n.74 pret eu dezrou pe paouez (inf.); N.1647 guell ve paouez (inf.); M.203 hep paouez (inf.); 2265 ne souizont na ne paouezont quet ... ouz castiaff ... pobl daffnet (6 prés.); J.p.104-b paouezit (5impér.); Am.ma.n.568 paouezit (5 impér.).
 Greg.p.146 paouez (inf.); PELletier.p.672 paouez, tr."cesser, désister, reposer, se contenir" (inf.); CO.p.11 labourat hep paouez (inf.); p.123 paouezomp da glask tec'het e-rack ar Groaz (4 impér.); RS.p.302 ne paouez o krial (3 imparf.); RP.p.70 ne deo ket an sur diwezhañ hepken ma paouezomp a vevañ eo a ra hepken hor marv (4 prés.); p.223 ... e kavas ervat ez oa keit-se...aba en devoa paouezet a ofr ar Sakrifis eus an Oferenn eviti (pp.); BD.4606 paouez, ems mechant (2 impér.); 5151 ... ma vazo meulet e anv hep paouez (inf.).
 OZB.p.14 ne paouez ar c'han nemet pa vez echu an Oferenn (pass.prés.); TDE.BF.p.496 paouezit ouzhin, tr."restez en repos et m'y laissez" (5 impér.).
 SKRS.p.123 paouez da ouelañ (2 impér.); SKET.III p.60 ne paouezont a greskiñ hag a zareviñ (6prés.).
 ----- (2) s'arrêter.
 B.n.74 pret eu dezrou pe paouez (inf.); M.550 da-n Pap

Alexander ... ez referas e viçou, quent paouez, hac en ho confessas (inf.).
 Greg.p.53 paouez, paouez (inf.); L'Arm-p.17 paouezin, paouezin; paouez, tr."arrêter, demeurer" (inf.).
 LLB-1066 ar soner a boez bet ar-lerc'h ar verenn (3prés.).
 ----- (3) reposer.
 Greg.p.808 paouez, paouez, tr."reposer, se reposer, parlant de la terre qu'on laisse en jachère" (inf.).
 LLB-69 laokit ... da boez ha da repos an douar troet d'ar gwalarn (inf.); 317 al labourer ne chom james da boez (inf.).
 DIHU-1911 p.308 ne laosk gwezh erbet e bluenn da bouiz (inf.).
 ----- (4) venir (de), achever (de).
 EKG.II p.81 evel emañ o paouez lavaret deoc'h (inf.).
 SKRS.p.52 ar pezh emañ o paouez lenn war al levrig-mañ (inf.).
paouezidig f. cessation.
 C. (DEB.p.356) paouezidig.
paouezlec'h m. -ioù lieu de halte.
 SKET.p.15 war al leurennoù pavezet, kemeret ganto da paouezlec'h, brezelourien ... a zibenvestr hag a hual o c'heazg.
paouezvan m. trépas.
 PELletier, paouezvan, tr."le Trépas, la mort".
 GON. paouezvan (m.).
 1. paour a. (1) pauvre, malheureux.
 C. paour, tr."pauvre, lat. stipus, pauper"; C. (DEB.p.356) paour, paour; Qu.II p.136 paour, tr."pauvre"; N.83 paour, pluizic ne chem nigon; M.188 ne caffent ez voant (lenn; voant) paour; 115 an maru...; squeiff a-ra perchen aolr couls hac an re paouraf (sup.); NL.n.307 ne d-oa paourhañ (sup.); Qu.p.140 an paouraf (sup.).
 Greg.p.704 paour; paour (V.); PELletier, paour, tr."pauvre, indigent"; L'Arm-p.274 paour; NG-p.152 pec'herien paour; BD.888 an den paour.
 VNB-p.152 paour evel ur razh; SST-p.166 ar re beurrañ (sup.); KRL.p.24 paour ken n'en devoa ket ivinod d'en em gravat; ISV.p.490 ... em eus aon ne deufec'h da baour.
 DIHU-1910 p.51 ur c'haezh den dall ha paour.
 ----- (2) maigre, chétif.
 Qu.II p.32 paour; tr."chétif".
 LLB-1322 ho loened a sauy holl da vout paour ha sec'h evel koad.
 2. paour m. paourien, paourerion, paourision pauvre.
 C. (DEB.p.356) paourien (pl.); M.1670 caus paour ne-d-ay a-dreff euyt na queff cheuan; 361 vn paour fall (dim.); NL.n.253 an alusen rey d-a-n paourien (pl.);

N.1332 an peourven (pl.); 618 an peorven bezent plen
 eoutenet (pl.); Mo.p.77 oz dont da guelel peourven
 (pl.); Do.p.33 reiff da dibriff da-n peaurien (? lenn,
peaurien) ho deues naoum (pl.); Qu.III p.99 evrus
 bras e' on (= eo an) peurven vès à speret (pl.); Dnal.
 p.54 huy eo mam da-r bevrion (pl.).
 GReg.p.704 peaurven (pl.); peurven (V.); (pl.).
 PELletier-pawrien, pawrien (pl.); L'Arm.p.274
peurion (pl.); NG-490 krusl ouzh ar peur; 783
peurion (pl.); RP.p.79 da bellaat an holl peorven ..
 dioutañ (pl.); J.K.p.57 roit an aluzon d'ar peurien
 (pl.); BD 4897 n'ho poa kompasion en andred paour
 erbet; EN.1107 ar peur, pa binvidika, ... da ziaoul
 eo'h a; MG-p.I ar beurion (pl.).
 VNB-p.56 ur peur eo; LLB-p.118 ar beurion (pl.); BAZ.p.
 26 reñ a rae d'ar beurion kazi e holl leve (pl.);
 LBM.p.219 lezel a reas e zilhad kaer evit en em
 wiskañ evel ur paour; p.155 ar baourez (fém.); MGZ.
 p.152 mestrez an ti a rae bep a aluzen d'ar
beurion-se (pl.); GBI.II p.20 paourien va bro(pl.).
 DIHU-1910 p.124 ur beurés (fém.); 1911 p.255 peurizion
 -(pl.); paouraat v.(1) (s') appauvrir.
 C.paourhat, tr. "apourir, lat. pauperare"; C.(DEBM.p.356)
paourhat (inf.).
 GReg.p.43 paoureat, tr. "appauvrir, réduire a l'aumône";
paoureat, tr. "devenir pauvre" (inf.); paoureet
 (pp.); L'Arm.p.14 peura, peuratt, peurein, tr.
 "appauvrir" (inf.); peurett, peureitt (pp.).
 LLB-97 cheñchit leo'h d'ho'h edou, ha ho touar, hep
peurat, a zougo deoc'h ... ha plouz hir, ha greun
 mat (inf.); ISV.p.411 pa binvidika unan, eo ret d'un
 all paourat (inf.).
 ----- (2) déperir, s'affaiblir, s'amaigrir, se rabougrir.
 LLB-686 ar blantenn a-yacuank ouzh an douar a zao'h a;
 mar he cheñcher a leo'h, liesañ e peura (3 prés.);
 1890 o c'horf a zo peureit (pp.).
paour-du a. très pauvre.
 BAHB.25 p.5 tud ... paour-du.
paourentez f. (1) pauvreté.
 C.paourentez, tr. "pourete, lat. paupertas"; C.(DEBM.p.356)
paourentez; Qu.II p.136 paourentez, tr. "pauvreté";
 p.48, tr. "disette"; G.86 meruent ha paourentez;
 M.3187 an hent à paourentez; Jer.PELletier.n.391 tra
 en bet ne d-eus ne met paourentez, luz a reus; NL.
 253 Dous a vos ... e buhez en paourentez heruez an
 bet.
 GReg.p.704 paourentez; peurante (V.); PELletier.p.672
pawrentez; L'Arm.p.274 peurants (f.); -eu (pl.);
 NG-220 o'hwil, mamm Doue ha rouanez, a vos lojet e
peurants; RP.p.247 dre gienved, pe dre baourentez;
 BD.304 ... eo'h i e paourentez.

EKG.II p.300 kouszhet a-nevez er baourentez, ar c'here en
 em lakeas adarre da labourat war e vicher gozh;
 MGZ.p.98 an dienez ... a deu a-dizh ... da skeiñ
 war dor an den diegus, hag ar baourentez a grog
 ennañ didruez evel un archer.
 DIHU-1910 p.130 peurants ne deo ket disenor.
 ----- (2) peine cruelle.
 M.2271 a pep sort paourentez pemdez ho deuez y.
 ----- (3) froid.
 ERNault.SUP.p.164 paourente am eus (T.).
 ----- (4) fruit de la bardane.
 VALL.SUP.p.18 paourente, paourentes (T.).
paour-glad a. très pauvre.
 GReg.p.704 paour glad.
paour-glan a. très pauvre.
 VALL.p.541 paour-glan.
paour-glez a. très pauvre.
 GReg.p.704 paour glez.
 SFA.p.38 n'en doa netra, paour-glez oa.
paour-Job a. pauvre comme Job.
 GReg.p.704 paour evel Job.
 MOA.p.379 paour-Job.
paour-keezh a. ou m. paour-keizh pauvre malheureux.
 RP.p.211 ar paour-quezh klav-mañ; p.390 ar
baourez-quezh-hont (f.m.); JV.196 ar paour quez
 keginer; CB.ms.p.42 pardonit, emezi, d'ar
baourez quez Eva (fém.).
 LLB-889 ur paour kadh labourer; HTC.p.53 adalek mab
 henañ ar rous betek mab henañ an disterañ
paour-keez.
 DIHU-1910 p.36 ar paourkeh den; p.27 ar baourkeh gwrao'h;
 MMEK.p.8 ur paour keez diod; SKRS.p.55 paour kez
 maouez; p.54 ur baourez keez (fém.).
paour-Lazar a. très pauvre.
 MOA.p.379 paour-Lazar.
paour-noazh a. très pauvre.
 VALL.p.541 paour-noaz.
paour-ran a. très pauvre.
 MOA.p.379 paour-ran.
paour-rash a. pauvre comme un rat.
 MOA.p.379 paour-ras.
pap, papa s. bouillie pour les enfants.
 GReg.p.108 pap, papa, papafoq (dim.) PELletier.papa
 papailhon m. (1) papillon.
 C.papoillon, tr. "papeillon qui uole, lat. papilio";
 C.(DEBM.p.349) papoillon.
 ----- (2) pavillon, tente.
 C.papoillon, tr. "pauillon, ou tente, lat. papilio".
papaver s. pavot.
 C.papaver, tr. "pavot, une herbe, lat. papaver".
papelard m. papellard, hypocrite.
 J.p.80 papellart.

papelod m. (1) casserole ou marmite en terre.
GERIadurig Ernault. papelod (T.) (m.), tr. "sorte de
casserole en terre"; (C.) "petite marmite".

----- (2) nigaud, imbécile.
GERIadurig Ernault. papelod (C.).

paper m. -où, -ioù (1) papier (matière).
C. paper ; Qu. II p. 132 paper.
GReg. p. 680 papèr ; papèr (V.) ; follenn bapèr ; L'Arm-p.
266 papèr (m.) ; papèr (pl.).
GBI. II p. 292 pluenn, liv ha papèr.
SKRS. p. 110 ... e verkas war bapèr ar pezh a felle dezhañ
ober.

----- (2) papier, écrit, document.
GReg. p. 690 paperyou, tr. "papiers, écrits" ; papèrvéu.
papèrvéu (V.) (pl.).
GBI. p. 548 lenn un tammig papèr ; EKG. II p. 66 kement-se a
zo skrivet aken war bapèrou ti-kêr Gwinevez (pl.).

----- (3) chose à noter, chose qui importe.
M. 168 compou ha guyrion Iob ... a diehe ... bezaff en
hon papèr ; Dnal. p. 158 ne servich gallout Pap,
e-barz e-nep papèr.

paperaeh m. -où paperaese.
VALL. p. 528 paperaeh, paperae (m.).

paperaeh m. -ien paperaesier.
VALL. p. 528 paperaeh ; -ien (pl.).

paperaeherezh m. paperaeserie.
VALL. p. 528 paperaeherezh (m.).

paperaehin v. paperaesser.
VALL. p. 528 paperaehin (inf.).

paperaehur m. -ioù tapisserie de papier.
VALL. p. 727 paperaehur (-moger) (m.).

paperaer m. -ien papetier.
Qu. II p. 123' paperaer, tr. "papetier".

paperaerezh f. -ioù papeterie (local).
VALL. p. 528 paperaerezh (f.).

paperaerezh m. papeterie (commerce, industrie).
VALL. p. 528 paperaerezh, papèrèrez (m.).

paperañ v. garnir de papier, tapisser de papier.
VALL. p. 528 paperañ, tr. "garnir de papier" ; p. 727, tr.
"tapisser de papier" (inf.).

papèr-aro'hant m. mandat postal.
VALL. p. 445 papèr-aro'hant (-post).
papèr-badesiant m. extrait de baptême.
L'Arm-p. 150 papèr-badesiant (m.).

papèr-broenn m. papyrus.
VALL. p. 528 papèr-broenn-Ejipt.

papèr-diskarz m. reçu, récépissé, quittance.
KLB. p. 108 ar gwerzher ne c'houlenn ket a papèr-diskarz.
papèrenn f. -où papier, morceau de papier, feuille de papier.
VALL. p. 528 papèrenn (f.), tr. "papier déterminé
(d'identité, d'affaires, etc.)" ; BAHE. 19 p. 19

goulenñ papèrennoù digant burev ar Bleun-Brug. (pl.).

papèr m. -ien tapisserie.
VALL. p. 727 papèr.

papèr-gwer m. papier de verre.
VALL. p. 528 papèr-gwer.

papèr-kact m. carton.
GReg. p. 138 papèr-cot.

papèr-kuitezañ m. quittance.
VALL. p. 672 papèr-kuitezañ.

papèr-lufrañ m. papier éméri.
VALL. p. 249 papèr-lufrañ.

papèr-moul m. imprimé.
VALL. p. 379 papèr-moul.

papèr-pemdeziak m. journal (écrit relatant les faits
journaliers).
GReg. p. 546 papèr-pemdezeveg, tr. "journal, mémoire de ce
qui se passe chaque jour" ; papèr-pemdezeveg (V.).

papèr-splu m. papier buvard.
VALL. p. 528 papèr-splu.

papèr-spluius m. papier buvard.
Qu. II p. 132 papèr-spluius, tr. "papier qui boit".
GReg. p. 690 papèr-spluius, tr. "papier qui boit l'ancre".

papèr-stoub m. papier buvard, papier brouillard.
GReg. p. 690 papèr-stoub, tr. "papier qui boit l'ancre".

papèr-timbr m. papier timbré.
VNB. p. 8 papèr-timbr.

papèr-timbret m. papier timbré.
GReg. p. 690 papèr-timbret.

papigod m. -où papegai, perroquet.
C. papegai, tr. "idem, cest ung oisel, lat. papagus,
psittacus" ; Qu. II p. 132 pape-gacif, tr. "vn pape-gay" ;
Jer. PELletier. n. 419 pape-gault.

GReg. p. 690 papegod, papigod, tr. "papegai" ; -où (pl.) ;
L'Arm-p. 266 patigault (m.), tr. "papegai" ; patigaudou
(pl.).

papouilh m. farine délayée dans l'eau (pour les bêtes).
VALL. SUP. p. 18 papouilh (C.V.) (m.), tr. "barbotage".

papouilhat v. barboter.
VALL. SUP. p. 18 papouilhat (inf.).

1. par a. (1) égal.
J.P. 142 biscoas anquen ... par da-m heny ; M. 2370 nacun
pep lech ha eschet en bet ne caffet par ; B.n. 63 ne
vezo ty par d-oz heny ; n. 51 dezy nepre* ne voe quet
gueslet par.

GReg. p. 324 par ; ur gened par d'hoc'h hini.
HTC. p. 20 me ... a lakaic an niver eus an dud a deuy eus
ho lignes da vezañ par d'an niver eus ar stered ;
MOA. p. 103 en em saout par, tr. "s'accorder".

MNM. p. 120 holl omp par dirak Doue ; SKRS. p. 246 n'eus ket
par d'an douster evit treñ an ensou war-zu Doue.

..... (2) (nombre) pair.
GReg. p. 686 par.

- 2.par m.-ed (1) égal; pareil, faisant la paire (avec); Voir aussi parez.
 G.1234 douguen e par ne carech.
 GReg.p.693 hep e par, tr."sans pareil"; PELletier.pâr
 "est un des deux, le pareil de l'autre"; L'Arm-p.268
 ne gav ket e par; BD.2912 ar c'hoshañ zo war an
 douar n'en deus biskoah gwalet e par.
 LDB.8 ho kalloud zo hep somm, ha madelezh hep par;
 SVE.RC.4 p.97 petra zo ha n'hail ket Dous da gaout?
 E par; HTC.p.12 an tour-se hep e par; SBI.p.164
 n'eus ket a gozh votes na gav he farez (fém.).
 DIHU-1910 p.86 n'hoc'h eus ket na par na parez da
 flemmñ ho nesañ (masc. et fém.); p.158 ne oa ket
 he far evit ober ar gegin.
 ----- (2) époux.
 G.115 ma par quer.
 GBI.II p.180 lavarit dezhi, mar kemer par, kemer ul
 labourer-douar; SBI.II p.78 keus em eus da'm par,
 zo aet en douar.
 ----- (3) épouse.
 G.2 Fragan ... so ... eff he par en glachar; Fm.n.260
 da-2 map ha-m par; NL.n.528 ... es voe reuelet...
 da Joseph e par.
 CB.ms.p.3 a ur gostenn dezhañ en deus furmet e par.
 ----- (4) mâle (d'animal).
 GReg.p.686 par, tr."pair, parlant des oiseaux qui
 s'appellent"; an durzhunell... pa he devez ur wech
 kollet he phar.
 GANE.6,19 lakeat a ri ivez en Arc'h daou loen eus a bep
 gouenn, par ha parez; 7,2 pâzed ha parezed (pl.).
 SKET.III p.36 treiñ a reas ar par diouzh ar barez.
 ----- (5) (pl.-ed, parien) pair (titre de noblesse).
 GReg.p.686 par, tr."pair, le Seigneur d'une terre érigée
 en Pairie"; -ed (pl.); L'Arm-p.264 par a Frañs.
 VALL.p.524 par e parien (pl.).
 ----- (A) kar ha par ami et parent.
 NL.n.342 car ha par, breuz ha choar.
 ----- (B) na kar na par ni ami ni parent.
 BD.1829 n'em eus ... asistañs diouzh na car na par.
 SKET.p.27 an Hini n'en deus na kar na par.
 3.par m. accouplement (d'animaux).
 KLB.D.p.160 ur macut dibabet evit reiñ par; p.168 diouzhtu
 goude ar par, e vezint dispartiet.
 4.par m.point, moment.
 BD.2170 pa vez echu ar vuhez ha tremenet ar par.
 MAV.p.85 ar c'hlañvour, e par ar marv.
 NOTK.p.369 broioù eo'hon ha tudet-stank diboblet ha
 gwastet en ur par berr gant an esorc'h-dour;p.43
 brevet gant samm ar gwirioù ha kaset d'ar par
 pellañ gant displeald ha mac'homerezh an noblañs,
 ar werin en em savas;
 SKET.p.18 sklaved o tont eus par pellañ ar bed.

- 5.par e par a l'affût.
 GReg.p.18 bezañ e par evit etc., tr."être a l'affût".
 6.par a. fixé (en parlant du regard).
 MGZ.p.88 e zecouled a zo par warnomp.
 7.par (ma) conj. tant (que), autant (que).
 DIHU-1910 p.60 gant an argent ... e ras an aluzon par ma
 c'halls.
paraat v. s'accoupler (avec).
 IN.p.135 al leonez, pa vez bet al leonpard ouzh he
farraet (inf.).
parabol m. parabole.
 C.parabol, tr."parabole ou proverbe, lat.parabola";
 M.488 hon Saluer á cont ... vn parabol.
 L'Arm-p.267 parabole (m.).
parabolen f.-où parabole.
 GREG.p.691 parabolen e -ou (pl.); L'Arm-p.267 parabolen
 (f.).
 BAHE.10 p.24 parabolen an intañvez.
paradis s. paradis.
 Fm.n.217 gruet ma laquat e-n paradis.
parados Voir barados.
 1.paradur m. déchets de cuir paré.
 (?) C.paradur, tr."parures, ce qu'on retranche en
 parant des cuirs".
 2.paradur m.-où (1) accouplement.
 L'Arm-p.6 paradur (m.).
 ----- (2) époux, épouse.
 CB.ms.p.36 Adam, va paradur; ibid.Eva, va paradur.
paraf m.-où (1) paragraphe.
 C.paraff, tr."paragraphe, lat.paragraphus"; C.(DEEM.
 p.349) paraff, paraph.
 GREG.p.691 paraff e -ou (pl.).
 ----- (2) parape.
 GREG.p.691 paraff.
parailh v. (?) arranger.
 M.2558 pemp mil cant bloaz ... e parailh ... da-m
 poanieu (F fut.).
parailher m.-où (1) vaisselier.
 GREG.p.947 parailher, tr."vaisselier, lieu où on met la
 vaisselle"; -où (pl.).
 EKG.II p.71 unan eus ar soudarded a yeas da lost an ti
 da gerc'hat ar parailher leun a skudellou.
 ----- (2) égouttoir pour les cuillers.
 TDB.BF parailher (m.) tr."porte-cuillères, ustensile de
 la campagne"; CBF.p.6 dastumit al loadoù, lakait
 anezho er parailher.
paralisi (1) s. paralysie.
 C. (DEEM.p.349) paralisi.
 ----- (2) a.paralytique.
 Fm.n.155 da-n re paralisi.
paramailh s. avenue, allée d'arbres qui conduit à une maison.
 GREG.p.65 paramailh (T.).

paramant m.-où (1) ornemen^t; parure.
C.paramant, tr."parement, lat.torgium"; Pm.n.227
 guysocant ha paramantou (var.paramantou) (pl.);
 N.223 aour hao argant ha-n hol paramantou (pl.);
 Nl.n.8 ne voue tam en campraou nac en paramantaou
 (pl.).
 GReg.p.680 paramand acter, tr."ornement d'Eglise";
paramancho (pl.); BD.620 gwiekamantoù na paramancho
 (pl.).
 ----- (2) (pl.) agrès (de navire).
 GReg.p.20 paramancho ul lestr.
paramantadur m.-où équipement.
 VALL.p.269 paramantadur.
paramanterezh m. équipement.
 VALL.p.269 paramanterezh.
paramantidigesh f. équipement.
 VALL.p.269 paramantidigesh.
paramantiñ v. (1) orner.
 GReg.p.680 paramantiñ an acter (inf.).
 ----- (2) équiper, armer, gréer (un navire).
 GReg.p.20 paramantiñ ul lestr, tr."agrèr un Navire, lui
 mettre ses agrès" (inf.).
paramantour m.-ien gréeur, armateur.
 TDE.BF.paramantour, tr."celui qui grée un navire, et aussi
 armateur".
 BAHE.12 p.8 ur vag-tounetaer vras ... bet prenet ... gant
paramantourien vaskat (pl.).
 1.parañ v. (1) briller.
 RP.p.237 an heol ... pa vez o para (inf.).
 MGZ.p.VI sklerijenn an heol o para war draoù ar bed-mañ
 (inf.); HTC.p.16 ar stered a so o para e barr an oabl
 (inf.); EKG.II p.182 dacuet hag ar banniel gwenn hag
 en a dlefe para o'hoach war zouar Frañs? (inf.);
 OZB.p.31 sklerijenn ar feiz parañ dirak hon
 daoulagad (pp.); GBI.p.478 pa deuy an heol da para,
 evel arc'hant e teuo da vrilhañ (inf.).
 MOAO.p.84 setu ... al loar en neñv o para (inf.); SKRS.p.54
 ... e teuas ar joa da para war he sal (inf.).
 ----- (2) se porter (en parlant du regard).
 EKG.II.p.91 me a oa atav va lagad o para warnezho (inf.).
 SKRS.p.30 emañ bepred ... daoulagad Doue o para warnañ
 (inf.).
 2.parañ v. (1) apparier, assortir.
 GReg.p.9 parañ, tr."accoupler, joindre ensemble deux
 choses de pareille nature"; p.42, tr."appareiller,
 apparier, assortir"; parañ manegoù, loeroù (inf.);
 L'Arm-p.311 parañ, tr."proportionner" (inf.).
 ----- (2) (s')accoupler, croiser (des animaux), frayer.
 GReg.p.43 setu deuet an amzer ma teu ar c'hlujiñ d'en
 em parañ (inf.); p.435 parañ, tr."frayer, parlant
 de poisson, au temps de la generation" (inf.);

L'Arm-p.6 parañ, tr."s'accoupler" (inf.); p.165, tr.
 "frayer, parlant de poisson" (inf.).
 LEVi.19,19 na leka ket da loer d'en em para gant loened
 eus a ur ouenn all (inf.).
 3.parañ v. (1) parer (le cuir), polir (le bois), racler;
 cf.parañ.
 GReg.p.729 para, tr."planer, polir le bois avec la
 plane"; p.784 parañ, parañ (V); tr."ratisser"
 (inf.); L'Arm-p.324 parañ, tr."ratisser" (inf.).
 TDE.BF.para, tr."corroyer" (inf.).
 VALL.p.531 para, tr."parer le cuir" (inf.).
 ----- (2) préparer, former.
 C.parañ, tr."parer, lat.parare (inf.); M.384 dyt preuet
 da quet par e-n douar a parañ (pass.prét.); 2418
 bezcoas é sort glachar e-n nouar ne parañ (pass.
 prêt.); 2538 gros pinigenn e-n bet ... pe glachar
 so parañ dit (pp.); Nl.n.95 dre e gloar ... an eaul
 splann hao an loar, an douar a parañ (3 prêt.).
parent m. parent.
 Pm.n.88 pardonet d-oar oar, hoz parent.
parasom pp. (1) abattu, accablé.
 B.n.519 e-z exom, heb chom parasom, e-m quiffy.
 ----- (2) accablant.
 M.2104 bezcoas ne voe croest oar an bet na gruet tra
 quen tom para-som.
paravant adv. d'avance.
 B.n.64 dalet archant paravant (var.paravant).
paravel m.-où paravent.
 GReg.p.692 par-avel, tr."paravent, contre-fenêtre en
 dehors, ou chassis couvert d'étoffe pour se
 garantir du vent"; paravelou (pl.); L'Arm-p.267
parahuéle (m.), tr."paravent, qu'on met dans les
 chambres" (m.); parahuélew (pl.).
paravi, d'ar paravi adv. à l'envi, à qui mieux mieux.
 VNB-p.155 emaint paravi piv a zifedo muiañ; BBL-p.9
 d'er paravi e teuent da selaouet prezegoù an
 Actrou Al Leu; LLE-p.15 kanomp d'er paravi gloar
 hag enor d'ar Salver.
paravien adv. à l'envi, à qui mieux mieux.
 MOA.p.243 paravien, paravien; ISV.p.225 gwalet a raed ar
 gristenien galonek-se paravien o klask gouzout piv
 en divije da gentañ ar gurunenn a verasherinti.
paravis adv. vis-à-vis.
 ERNAult.Dict.Vannes.paravis.
parch m. parchemin; cf.parich.
 Qu.II p.123', parich, tr."parchemin".
 L'arm-p.267 paper parch, tr."parchemin"; p.85 krouer
parche, tr."crotle de parchemin".
parch-al-lagad m. rétine.
 L'Arm-p.337 parche el lagad (m.).
parchenn f. -où, parchoù pièce de parchemin.

GReg.p.688 parchenn (v.); parcheu, tr."pancartes, vieux écrits" (pl.).

parcher m.-ien parcheminier.

L'Arm.p.267 parchour; parcherion (pl.).

parcherezh f.-ioù parcheminieris. (local).

VALL.p.530 parcherezh (f.).

parcherezh m. parcheminieris (commerce, industrie).

L'Arm.p.267 parcherezh (m.); -eu (pl.).

parchiñ v. parcheminier.

VALL.p.530 parchiñ (v.).

pard m. léopard.

C.pard, tr."idem, cest une beste, lat.pardus"; M.1851 garuhooc euyt Leon ... nac euyt Pard nac Ours.

pardaevezh m.-ioù soirée.

EKG.II p.174 bep Sul da bardavezh.

pardaez m.-ioù soir.

GReg.p.871 par-daez, ar pardaez, tr."soir, la vèpre, depuis les trois heures jusqu'au soleil couché"; diouzh ar pardaez, d'ar pardaez, tr."sur le soir, du soir"; CO.p.41 ... e c'hellot e ober war ar pardaez.

BAL.p.8 war ar pardaez; p.5 bep pardaez e kleve kloc'h an anaoñ; OZB.p.82 pardaez eo dija.

SKRS.p.161 diouzh ar pardaez, ez eas dre ruiod kêr;

SKET.III p.33 d'ar goulou-daia pe d'ar pardaez.

pardaez-noc m. tombée de la nuit.

RS.p.226 ... en em lakais da zijuniñ war ar pardaez-noc.

SKET.p.96 d'ar pardaez-noc.

pardon m.-ioù (1) pardon, rémission.

C.pardon, tr."idem ou indulgence, lat.indulgencia"; (DEBM.p.349) pardon; Fm.n.72 ... en deuoas ... roet...e benediction ... ha pardon; G.1629 ... ez pedaf ma pardon a-m pechet.

GReg.p.692 pardon; pardon (v.); L'Arm.p.268 pardon; NG-379 ... ma roy dimp pardon a hon holl bec'hedoù;

RP.p.88 an den fall-mañ a c'houlenne pardon digant an drugarez a Zoue; BD.4265 pardon din, va Doue, am faetoù tremenez.

EKG.II p.84 ar pardon eus o fec'hedoù.

----- (2) pardon pèlerinage.

N.460 da-n ylis glan ma-z-edi an fest ha-n pardon; 472 pan aedy pardon ... cala a bontez a gouezhimp (leann : gonzehimp).

GReg.p.693 pardon, tr."pardon, assemblée d'une Eglise où il y a une indulgence"; redek ar pardonnyou, tr."courir les Pardons, y aller pour se divertir, et non par dévotion". (pl.).

LLB-162 deis kaer ar pardon; 1985 piw a zeuy bremañ d'ho pardonieu (pl.); OZB.p.14 pa vez ar Pardon en ho parrez; GBI.p.50 lavaromp... adeo d'ar pardonieu (pl.).

DIHU-1910 p.51 e pardonieu hor bro-ni (pl.); MMEK.p.55 da geñver ar pardon bras; p.42 karit mont da bardouniou an Itron Varia (pl.).

pardoneñ v. aller au pardon, aller en pèlerinage.

GReg.p.693 mont en ul lec'h da bardouna (inf.); RP.p.273 ar belerined pere a yae ... da bardouna da Jerusalem (inf.).

BAZ.p.III deomp holl di da bardouna (inf.); EKG.II p.27 mont diaro'henn da bardouna da Sant-Yann-ar-Bia (inf.).

DIHU-1910 p.123 arc'hoash vintin e vo ret savel abred-mat evit mont da bardouna (inf.); SKRS.p.43...ez eas kristenien hep niver da Nazared da bardouna (inf.); MMEK.p.5 alies e teue da Rumengol da bardouna (inf.).

pardoner m.-ien (1) celui qui va, qui assiste au pardon, pèlerin.

GReg.p.693 pardoner, tr."celui qui va au Pardon"; pardonnerien (pl.).

MMEK.p.156 bep bloaz e teu di kals pardonnerien (pl.).

----- (2) prêtre qui dirige un pardon.

BAHE.15 p.27 ar Pardoner ... o kanañ an holl orezoñ e galleg.

pardonin v. (1) pardonner.

C.pardonnañ, tr."pardonner, lat.parcere" (inf.); Qu.II p.123' pardonin (inf.); p.5 ma-m-sus pardonet da Guillarm (pp.); M.1836 can ouff... prest d-on pardonaff (inf.); J.p.92-b na galhe quest pardonaf ... da den en bet (inf.); Fm.n.122 neuse ... e peteont... roe an belly...da pardonaff glan e ensif (inf.); n.85 ma-a sez ... Iahann... bede-n nouglin, os requetaff... e ytron...d-e pardon (inf.); N.589 gant fez don e-n roe guirion so deust d-on pardonv (inf.); Qu.p.108 pardonin diff (5 impér.).

GReg.p.693 pardonin; pardonin (v.); L'Arm.p.268 pardonin (inf.); NG-1172 pardonnou ...d'o holl anemized (inf.); RP.p.89 ... e vize Doue prest atav d'e bardoni pa garse distreñ outañ (inf.); BD.516 na vi ket pardonet (pp.).

LLB-156 evel ma pardonant, pardonet hon ofañs (4 prés.at 5 impér.); MGZ.p.265 n'emañ ket eno evit barn an dud mes evit o pardonin (inf.).

DIHU-1910 p.78 ... e oa e dad-kosh ... prest da bardonein dezhañ (inf.); SKRS.p.35 ar beleg-se a c'houlennas ha pardonin a rae d'e vuntreñ (inf.).

----- (2) épargner.

BD.705 na bardonet nikun (5impér.); 707 hep pardonin monark,rous nag impalaer (inf.).

----- (3) remettre (une dette).

VNB-p.162 hoc'h enor a c'houlennas ma pardonnehsah din un dra bennak eg ar pesh a zleañ deoc'h (5 oond.I).

pardonus, a. porté à pardonner, indulgent.

VALL.p.530 pardonus, tr."qui pardonne, disposé à pardonner"; p.367 tr. "indulgent".

1. pare a. (1) guéri.
GReg.p.477 bezañ pare; tr. "être guéri"; RF.p.354 mar en deves gwalet ... ne varvot ket, ez oc'h ... sur da vezañ pare.
HTC.p.67 ar re a vazo bet flemmet gant an naered n'o devezo nemet sallet ouzh ar serpent-se evit bezañ pare; SFA.p.262 a-vec'h ma kouszhe ur berad dour war un anevail ma veze gwalet o savel en e sav, pare-klok.
MMEK.p.27 war an taol, he mab en em gavas pare.
----- (2) fini, achevé.
L'Arm.p.158 paré-echu skrivin, tr. "bientôt fini d'écrire".
VNB.p.165 paré eo hor boutailhad win; p.92 paré oa ganti, tr. "o'en était fait d'elle".
DIHU-1911 p.303 echu on, pariù on.
----- (3) complet.
VALL.SUP.p.36 pare; pariù (V.).
----- (A) mont pare s'en aller.
VALL.SUP.p.6 mont pare.
2. pare m. guérison.
MOA.p.289 pare (m.).
MMPM.p.125 nouspet gwesh en deus roet dezho ar pare; SKRS.p.221 pare burzhodus un den dall.
3. pare f. -iou (1) partie (de jeu).
VALL.p.535 pare (V.); -ieu (pl.).
----- (2) équipe, groupe.
LLB-490 gwalet a reer lies un dornour didalvez, a vintin bet an noz o tizeizh ur paré.
VALL.SUP.p.67 paré (V.) (f.), tr. "équipe"; p.19 tr. "équipe de batteurs"; VALL.p.347, tr. "groupe"; DIHU-1910 p.47 ne veze ket tu da paré an Noblañs gwaskin ar an daou arall.
----- (3) troupeau.
LLB-1185 mar mennit cheñchiñ ho paréieu (pl.).
DIHU-1910 p. 64 estu va marc'hadour poaniet-bras gant e paré loened.
paread f. -où équipe, groupe.
VALL.SUP.p.89 paread (V.) (f.), tr. "groupe"; DIHU-1910 p.125 pareadsu (pl.).
pareañ v. guérir.
GReg.p.477 parea ur re, tr. "guérir, rendre la santé à quelqu'un"; parea, tr. "guérir, recouvrer sa santé" (inf.); RF.p.481 pa vez kollet pep esperañs da parea dicuzh ur seurt dañjer (inf.); BD.1048 c'hwi a parea (3 fut.).
IAI.p.266 he goulioù a zo deuet da parea (inf.); EKG.II p.172 ne zaleot ket da parea (inf.); BAZ.p.7 Doue he farea dicuzh he c'hleñved (3 prêt.); MGZ.p.216 ar gwad hag an dour eus a galon Jezuz a barea e zaculagad (3 prêt.).
MARL.p.26 Ibrahim a rankas gouzañv ... e bemp kant taol

- bazh, ma vee ouzhpenn ur sizhun ... a-benn pareañ diwarno (inf.).
pareañs m. ou f. guérison.
BAZ.p.659 ar brud eus e santelezh a zegase d'e gaout kement hini a glaske pareana evit kleñvedoù ar c'horf pe an ene; KIV.p.IX ... o deus bet muioc'h a soursi eus ar pareans eget eus ar c'hleñved e-unan.
VALL.p.347 pareañs (f.).
1. pared a. cuit à l'eau.
Qu.p.51 hennez eo re paret, tr. "celà est trop bouilly".
GReg.p.240 pared, tr. "cuit"; PELletier.paret, tr. "cuit".
LLB-805 kistin pared.
2. pared m. chaleur.
GERIadurig Ernault.pared (m.), tr. "grande chaleur, surtout de l'air"; VALL.p.108 pared (m.), tr. "chaleur".
paredenniñ v. brûler superficiellement.
GERIadurig Ernault. paredenni (inf.).
paredigezh f. guérison.
GReg.p.477 paredigez.
parediñ f. cuire à l'eau.
Qu.II p.40 parediñ, pe lacquat da parediñ, tr. "cuire, ou faire cuire" (inf.); ibid. paredet en dour (pp.).
GReg.p.239 paredi, tr. "cuire dans l'eau" (inf.); PELletier.p.673 paredi, tr. "cuire, faire cuire, devenir cuit" (inf.); BD.2279 kaoterioù a vo graet evit o paredin (inf.).
pareer m. -ien guérisseur.
VALL.p.347 pareer, pareour; BAHE.12 p.26 ar "seizh Sant pareer".
parelezh f. pairie.
VALL.p.524 parelez (f.).
parez f. -ed (1) égale, pareille, faisant la paire (avec); Voir aussi 2. par.
MOA.p.41 n'eus ket a gozh votez na gav he farez.
----- (2) épouse.
DIHU-1911 p.246 Visendenn, paréz Leich.
----- (3) femelle (d'animal).
JV.59 soñjit ... penaos an durhunell, pa vez kollet he farez, ec'h eo koulz ganti mervel.
LLB-770 ecstig ... me a soñj hoc'h eus marse kollet ho kenseurtez, hag ec'h oc'h oc'h ober kañvoù d'ho kaezh parez; GANe.6,19 par ha parez; 7,2 parez ha parézed (pl.).
SKET.p.17 ar parez-hi n'he deus ket a vous.
parezet pp. apparé.
VALL.SUP.p.15 parezet int, tr. "la paire est complète".
parfedigezh f. sagesse.
GReg.p.838 parfedigez ur vaouez.
parfediñ v. (se) perfectionner.
GReg.p.713 parfedi, tr. "perfectionner"; p.694, tr. "devenir

- parfait f. L'Arm-p.278 parfaitein (inf.).
- parfet a. (1) parfait.
C.parfet, tr."idem, lat.perfectus"; Qu.II p.124 parfaet
ha achiust, tr."parfait et acheué"; M.3353 ho gloar
parfet; Nl.n.100 un march he guerdhet parfait.
GReg.p.8 parfet, tr."accompli, parfait, sans défaut
(parlant des choses)"; un iliz parfet; p.694 parfedt;
L'Arm-p.268 parfaet; BD.827 almanakou parfet.
- (2) parfait, complet, achevé.
M.1155 da den e-n oar parfet; GKII p.131 (H.p.7) me a
ored parfaet e-n speret glan.
GReg.p.18 an oad parfed, tr."l'âge viril, jusqu'à 50 ans".
- (3) sérieux, sage, tranquille.
M.348 & calon parfet pepret ho repetaff; B.n. 710 nen
d-out quet parfet nac etabl, nac e nep faezon
raesonabl.
GReg.p.861 parfedt, tr."sérieux, grave, posé"; L'Arm-p.
356 parfaet, tr."sérieux"; p.346, tr."sage"; NG-452
pa sonjhemp parfait en hor o'halon en tourmantou;
RS.p.239 etretant e chome parfaet al leon eno.
- (4) ferme, solide.
GReg.p.405 parfedt, tr."ferme, qui tient bien, difficile
à ébranler"; parfed (V.); p.873 parfedt, tr."solide,
dur, ferme, assuré"; L'Arm-p.155 parfaet, tr."ferme";
p.360 parfaet, tr."solide, assuré"; BD.315 bez
parfaet ha dalc'h mat.
- (5) adv. très, tout à fait, parfaitement.
Pm.n.73 ouz caffoeaff he map parfet; G.237 meurbet parfet
ez off soezet.
BD.1086 birviken parfaet ne gredan e welhe an noz da
glozan.
- parfetaat v. (1) (se) perfectionner.
GReg.p.713 parfetaat, tr."perfectionner" (inf.);
parfeteet (pp.).
SKRS.p.208 kentañ vertuz ar Goñfirmasion eo parfetaat
gras ar Vadesiant (inf.).
- (2) (s')affermer.
GReg.p.16 parfetaat, tr."affermer, rendre plus ferme"
(inf.).
- parfetaadur m. recueillement.
VALL.p.632 parfetaadur (m.).
- parfeted f. (1) perfection.
GReg.p.713 parfededd; ar parfededd eus a un ouvraj bennak.
SKRS.p.47 ur skouez a parfeted.
- (2) sérieux.
GReg.p.861 parfeded, tr."sérieux, le sérieux d'une
personne, air grave, air sage et severe"; RP.405
hag en em denne alies da un iliz bennak evit lavaret
e zevosion gant kela a parfeted.
- (3) fermeté, solidité.
GReg.p.405 parfededd, tr."fermeté".

- parfetiz f. recueillement.
VALL.p.632 parfetiz (f.).
- parfinfont m. (le) fin fond.
GReg.p.759 Iusifer a oa stlapet gant Doue eus a lein an
neñvou e-barzh er parfinfont eus an ifern.
- parfoeltrañ v. démolir, anéantir.
VALL.p.25 parfoeltra (T.), tr. "anéantir" (inf.).
1. parfont a. profond.
M.2550 vn question ...; hac ez eu quen parfont, na guell
bout respontet; B.N.556 e-n ifernn parfont; J.p.
188-b glachar parfont a-m confont; G.1143 parfont
ez ouf spontet.
2. parfont m. fond, profondeur.
G.601 da monet ez-ydoch ... da-n parfont dydan an mor
hont.
- paria m.-ed paria.
BAHE.18 p.4 ne domp mui pariaed (pl.).
- pariañ v. parier.
EKG.II p.183 ar soudarded a vizas ... o paria piv a
skoje an seunañ war ar penn (inf.).
- paribolenn f.-où conte.
GReg.p.691 "le peuple dit communément paribolenn, pour
parabole, et pour quelque conte feint".
SAG.p.175 anvit an dra-se ur paribolenn pe un divinidadell,
e-giz ma kerot.
- parich m.-où parchemin; cf. paroch.
GReg.p.692 parich & ar parich.
- (A) kozh parichou paperasses.
GReg.p.690 coez parichou.
- parichoua v.-et fouiller les vieux papiers.
VALL.p.528 parichoua (inf.).
- parichouaer m.-ien fouilleur de vieux papiers.
VALL.p.528 parichouaer; -ien (pl.).
- paricher m.-ien parcheminier
GReg.p.692 paricher; paricherven (pl.).
- paricherezh f.-ioù parcheminerie (local).
GReg.p.692 paricherezh; Ru ar Baricherezh.
- pariezh f. paire.
VALL.p.524 pariezh (f.).
- parigell a. apparié, qui fait la paire
VALL.p.31 (botes) parigell, tr."qui a son pareil, qui
n'est pas dépareillé".
- parigellañ v. apparier, assortir.
VALL.p.42 parigella, tr."assortir" (inf.).
1. pariñ v. cuire dans l'eau.
Qu.II p.40 anter pariñ, tr."à demy cuict" (pp.).
2. pariñ v. caresser.
VALL?SUP.p.28 pariñ (inf.).
- parisant a. faisant belle apparence.
M.3481 plen en enor ha madou temporal, heruez hon hoant
parissant discandal; B.n.195 oazr ha vaillant

parissant; N.1390 chapel hac ylis fournis ha parissant.
Parizian m. ed Parisien.
 GReg.p.694 parisyan; -ed, -is (pl.).
 BAHE.23 p.11 Parizianed (pl.).
parjur s. parjure.
 C. parieur, tr."pariurez, lat.pariurus".
parjuren v. parjurer.
 C. pariuraff, tr."pariurer, lat.pariurare" (inf.); N.1659
 oz pariuri (inf.); B.n.382 pautr a drouc natur
pariuret (pp.).
park m.-où, -eier (1) champ.
 C. parc, tr."idem, lat.parcus"; Qu.II p.123' vr parc,
 tr."vn parc, lat.septum"; G.352 parcou (pl.).
 GReg.p.149 parog; -ou, éver (pl.); PELletier.parc; -ou (pl.);
 L'Arm-p.31 parc (m.); parqueu (pl.); RP.p.407 ... e
 teus diwezhatoc'h Isidor d'ar parc eget ar re all.
 LLB-26 holl ar frouezh ... a greske er parkeu (pl.);
 EKG.II p.77 ar reveilien, o tont eus ar park d'o
 merenn; p.114 ... ez i ... dre al lanneier hag ar
parkeier (pl.); GBI.p.498 dav eo bennigañ ar parkou
 (pl.); ANN.p.3 soul er parko (pl.).
 DIHU-1910 p.19 ar pradoc glas hag ar parkeu bihan (pl.).
 ----- (2) parc.
 GReg.p.692 parog, tr."parc, grande enceinte de murailles";
 -ou (pl.); Parc an Dug; L'Arm-p.267 parc.
parkad m.-où contenu d'un champ.
 EKG.II p.88 ur parkad balan; GBI.p.50 parkad kaer a ed.
 DIHU-1910 p.62 e-kreiz ur parkad ed e cant; KLBD.p.19
 ar parkadoc boued loened (pl.).
parkañ v. mettre (les bêtes) dans un champ.
 VALL.p.109 parke, parkañ (inf.).
parked m.-où parquet.
 GReg.p.696 parged; -ou, pargejou (pl.).
parkeder m.-ien parqueter.
 VALL.p.534 parkeder, tr."parqueteur".
parkediñ v. parqueter.
 GReg.p.696 pargedi (inf.).
parlafan m. salamandre.
 VALL.p.672 parlafan (Ouessant, L.).
parlament m.-où parlement.
 C. parlament, tr."idem, lat.parlamentum".
 GReg.p.694 parlament; parlamentchou (pl.); parlement (V.);
 -su (pl.); L'Arm-p.268 parlamentt (m.); parlamenteu
 (pl.); BD.5335 souffr ar varn rigourus e parlament
 Doue.
 DIHU-1910 p.48 ar Parlement; BAHE.9 p.26 Parlament hag
 ar Galloud Kreiz.
parlamentar m.-ien parlementaire.
 GReg.p.694 parlamentar, tr."parlementaire, qui tient pour
 le parlement contre le Roi d'Angleterre, en tems de
 troubles"; parlamentéryen (pl.).

BAHE.8 p.13 ar Parlamentarion Vreizhat (pl.); 19 p.13
Parlamentourion (pl.).
parlankou pl. brancard (pour un malade).
 VALL.SUP.p.24 parlankou (pl.).
 1. parlant m. parole; parler; langage.
 GReg.p.695 ar parland, tr."le parler, la parole, le
 discours"; RP.p.114 evit ... m'en divize antretien
 na parlant ebet ouzh nikun.
 DIHU-1910 p.146 karomp hor o'hêr, hor parrez, hor
parlant.
 2. parlent v.-st parler.
 Mo.p.25 parlantañ ... durant an oferenn (inf.).
 GReg.p.694 parlant; parlant ouzh ur re (inf.); L'Arm-
 p.268 parlantein, tr."parlementer" (inf.); RP.p.
 114 hep sortial, na parlant, na debriñ (inf.); BD.
 747 evidon da parlant (inf.); 3248 parlantañ ouzh
 Doue eveldon er o'hiz-se! (inf.).
 BAZ.p.16 ar vouezh a Zoue pchini a parlant ouzhimp
 (3 prés.).
 DIHU-1910 p.122 e-zivout ar pardon-se emañ Gwenaél hag e
 zouezig Elen o parlantañ (inf.).
parlantedeg f.-où palabre.
 VALL.p.525 parlantedeg (f.).
parlanter m.-ien parleur.
 GReg.p.695 parlanter bras, tr."grand parleur";
parlantedryen yras (pl.); ur parlanter kaer, tr.
 "un beau parleur"; ur parlanter paour tr."un triste
 parleur".
 VALL.p.533 parlanter, tr."beau parleur".
parlikanat v. parler de riens.
 VALL.p.532 parlikanat (T.), tr."parler de bagatelles"
 (inf.).
parlochat v. marcher à quatre pattes.
 VALL.SUP.p.130 parlochat (T.) (inf.).
parlochoù, war e barlochoù à quatre pattes.
 GReg.p.591 mont war e varlochoù, tr."marcher sur les
 mains, comme font les cules de jatte, etc.".
 TDR.BF.p.498 mont war e barlochoù, tr."marcher à quatre
 pieds comme les petits enfants qui ne savent pas
 marcher"; MBR.p.162 ha Yann, goustadik wae e
barlochoù, da gaout ar prenestr; SBI.II p.42 eav
 war da barlochoù.
 MARL.p.67 it war ho parlochoù; BAHE.24 p.10 dav e veze
 mont war ar parlochoù.
paron s.-où attelle (d'un collier de cheval).
 GReg.p.60 paron, tr."attelles, les ais qu'on met
 audevant du collier des chevaux de charrette, etc";
 -où (pl.).
paronenn f.-où attelle (d'un collier de cheval).
 L'Arm-p.19 paronenn (f.); -su (pl.).
parod pl. grand champ.

GReg.p.149 parou, tr."grand champ, étendus de terre close, où il y a plusieurs portions marquées par des pierres bornales".

parouer m.-où plane, boutoir.

GReg.p.695 parouer, tr."parcir, boutoir, instrument de Maréchal"; p.729, tr."plane, outil de charbon, de sabotier etc.pour aplanir uniment le bois";-ou (pl.);L'Arm-p.269 parouer (m.), tr."parcir";-ieu (pl.).

parpagn m.-où parpaign.

GReg.p.696 parpaign, tr."parpain, pierre qui traverse toute l'épaisseur d'un mur, et qui fait face des deux côtés";-ou (pl.);L'Arm-p.269 parpaign (m.);-eu (pl.).

parpilhotet pp. (cheveux) frisés.

VALL.SUP.p.82 parpilhotet (L.).

parpouillon s. papillon.

Qu.II p.123' vn parpouillon.

parraat v.parer, éviter, empêcher.

L'Arm-p.268 parraat, tr."parer, éviter" (inf.); bara (3prés.); p.303 parraat ouzh (skrivet : doh)droug, tr."préservé" (inf.).

SST-p.177 an hini a gofesa hepken evit parraat ouzh mezh (inf.);LLB-477 evit parraat ouzh ur gwall evidoc'h ken ankenius, enorit Doue bemdez dre bedennoù gredus;BEL-p.6 un dra bennak... evit o farraat a ober ul labour ken enorepl (inf.).

DIHU-1910 p.7 n'hellat ket anezhañ parraat a greniñ (inf.).

parrez f.-ioù (1) paroisse.

C.parroes,tr."paroisse, lat.parrochia"; C.(DEBM.p.349) parres; Qu.II p.40 parres, tr."cure, ou paroisse"; G.360 un parres; Dnal.p.197 ar Parresou (pl.).

GReg.p.695 parres; parresyou (pl.); paros (T.); parajo (pl.); paroes, parés (V.);-yéu (pl.); kilhog ar barres; L'Arm-p.269 parages (f.); baragesieu (lenn: paragesieu)(pl.); RP.p.3' Parressiou diwar ar maez (pl.); BD.3022 er paroujo (pl.).

LLB-1939 e paros Neulieg; SVE.RC.3 p.198 biskoazh sant n'eo bet en e barres meulet;EKG.II p.103 ar parresiou (pl.); GBI.II p.110 da barous Tonkedeg; p.134 he faros; GBI.p.388 er parouziou tro-war-dro (pl.).

DIHU-1910 p.19 en iliz parrés; p.22 parrésieu (pl.).

----- (2) gens d'une paroisse.

EKG.II p.171 ar barres a-bezh a oa en em zastumet en-dro d'ar vinorez kaezh.

parreziad f.-où contenu d'une paroisse, gens d'une paroisse.

VALL.p.533 parreziad (f.).

parrezian m.-ed,-iz paroissien (homme).

GReg.p.695 parresvan -ed (pl.); parosvan -is,-ed (pl.); L'Arm-p.269 paragessein; -nétt, paragesionnétt (pl.).

BEL-p.19 e barragionnétt... a zeuas ... da vout rok en e geñver (pl.);EKG.II p.186 an Aotrou Kalvarin ... a oa person eno, ha ne falvezas ket dezhañ kuitaat e barrisioniz (pl.);GBI.II p.206 person Flouillo a lavare d'e barosionis (pl.); p.110 parcasionis Tonkedeg (pl.).

parstrak m.-où craquement très fort.

VALL.SUP.p.43 parstrak, parstrakl.

parstrakal v. craquer très fort.

VALL.SUP.p.43 parstrake, parstrakla "(populaire)" (inf.).

part ; en e bart par lui-même, de son côté, tout seul.

RP.p.98 evit en em dennañ d'an dezerzh en e bard e-unan pell diouzh an dud.

partabl m. (1) roturier.

GReg.p.831 partapl.

----- (2) roturier, roture.

Em.n.234 nobl ha partabl;B.m.274 partabl ha gentil ha bilien.

NG-125 partable, tud ha kloer.

partapl a.(1) roturier.

GReg.p.380 douar partapl, tr."roture, heritage qui n'est pas noble"; p.831 ar re partapl, tud partapl.

BD.918 ken nobl, ken partabl.

BAZ.p.737 an holl, ken nobl, ken partabl.

----- (2) honorable, sérieux.

BRNault.Dict.Vannes.partabl.

1.parti f.-où partie (de jeu).

J.p.146 ma-z gounesif start an party.

GReg.p.698 party -ou (pl.); c'hoari ur party; div party;L'Arm-p.270 partie (m.); partieu (pl.).

2.parti m.-où (1) ami, collègue.

BD.2067 adeo, kompagnun ker, adeo, va gwir party.

----- (2) partie (dans un procès).

L'Arm-p.270 partie (m.); partieu (pl.).

partial v. (1) partager.

Qu.II p.124' partiaff, lodennaff, rannaff, tr."partir" (inf.).

----- (2) partir.

Qu.II p.125' partiaff à rosoff, tr."partir de rosoff"

BD.629 partian (inf.); GJ.p.5 setu ho servijer prest-kloer da partia (inf.); JV.183 partiet eo Sifroa ... d'ar brezel (pp.).

BAZ.p.704 partial a eurs hep gouzout da zen (inf.); GBI. p.46 adeo eta va mestres, pa'z eo ret partia (inf.).

DIHU-1910 p.25 adal ma oc'h partiet, ar vuhez evidon oa kalet (pp.).

partizanenn f.-où pertuisane.

GReg.p.715 partizanenn ; -ou (pl.).

partout adv.(1) partout.

M.1476 gant hirout par tout ouz ho broudañ.

BD.1001 balest em eus partout dre ar c'hontre.

----- (2) nulle part.
 M.178 na gouffes he c'haout par tout.
pas adv. pas, non pas.
 N.1414 na tardit pas ; B.n.342 ... ef fize ... condampnet
 heb sellet pas ; J.p.33-b hep fellell pas ; M.1069
 achyff eu ho demyou, hep gaou n-o h-eus daou pas ;
 Am.ms.n.510 na ne gaffa pas, allas, habaster.
 DIHU-1910 Genver p.V bevañs ... pas re ger.
pasaat v. tousser.
 C.pasaat, tr."tousseir, lat.tussire"(inf.); Qu.II p.164
pasaat (inf.).
 GReg.p.933 pasaat (inf.); paseët (pp.); pasein, pasaat
 (V.) (inf.); p.821 o paçzaat gant ar waskenn (inf.);
 FElletier.p.674 passa, paaaa, pasaat (inf.);
 L'Arm-p.386 pasaat, pasein (inf.).
 KLEB.p.182 klevet en deus anezhañ o pasaat (inf.).
pasaer m.-ien celui qui tousser, tousser.
 GReg.p.933 passeër, tr."tousseur"; paseëryen (pl.);
 L'Arm-p.386 paseour, paserion (pl.).
pasaerezh m. action de tousser, tousserie.
 L'Arm-p.466 pasaereh (m.) tr."tousserie".
pasa s. passage.
 C.pasaig, tr."passaige"; C.DEBM.p.349) pasaig;
 M.1504 dre-z tremen dre'n pasaig an paig pe'n
 messenger.
pasaier m.-ien passeur.
 C.pasaiger, tr."potonnier ou maronnier"; C.(DEBM.p.349)
pasaiger.
 GBI.p.180 pasaier ... tremenit eo'hanomp en ur vagad.
pasament m.-où passement.
 GReg.p.700 pasamand, tr."pasement, ornement d'habits";
pasamanchou (pl.).
 GBI.p.376 un abid nevez gant pasament ; II p.248 war e
 vantell o'hweo'h renk pasament.
pasamanterezh m. passementerie.
 VALL.p.538 pasamanterez.
pasamantiñ v. passementer.
 GReg.p.700 pasamanti (inf.).
pasantour m.-ien passant.
 L'Arm-p.271 passandour, passanderion (pl.).
 VNB-p.169 astenn o dozn d'ar passanderion (pl.).
pase prép. plus que, au-delà de.
 OZB.p.134 holl e lavaromp eo pase diot.
paseal v. passer.
 MOA.p.377 ar barrad-se a paseo (3 fut.).
 DIHU-1910 p.5 ar bloaz paset (pp.).
pase-gloan m. aiguille à laine.
 VALL.p.16 pase-gloan (m.).
pasepie m. passe-pied (danse).
 GReg.p.700 ar paçzerpie.
pasetat v. toussoter.

VALL.p.748 pasetat (V.) (inf.).
pasiañs f. patience.
 C. pacience, tr."idem, lat.paciencia"; C.(DEBM.p.348)
pacience.
pasiant a. (1) patient.
 M.201 tut fur na pasiant; 1347 an sent ha-n re paciantaff
 (sup.); N.563 pacient.
 GReg.p.702 paciant ; L'Arm-p.273 paciant; BD.4338
 souffriñ pasiant.
 ----- (2) durable.
 M.3146 gloar bet nary eo enhy patient.
pasiantaat v. patienter.
 GReg.p.702 paciantaat (inf.); paciantteët (pp.).
pasianted f. patience.
 B.n.495 ann hent a pacientet ; M.3546 hent patientet;
 G.334 pacientet; Nlou.n.563 e paciantet, ez-rentas
 ... é speret; Qu.p.37 ret eo dech c'hañt patientet.
 GReg.p.702 pacianted, pacianted (V.); p.14 Job a
 o'housañvas gant ur pacianted vras e wall
 fortunio; L'Arm-p.275 paciantagtt (f.); paciantagdeu
 (pl.); NG-232 paciantait; 723 paciantet ; CO.p.29 ar
batiantet ; BD.1179 va Doue, roit din paciantet; CB.
 ms.p.49 me a labouro an douar gant pep paciantet.
 GUE-p.3 paciantag ha nerzh evit ober va labour; BAZ.p.
 696 ur batianted hep he far.
 DIHU-1910 p.21 rañjenn dir ar basianted; SKRS.p.248 pa
 gav deoc'h emañ ho pasianted o vont diganeoc'h.
pasiantes f. patience (plante.).
 Qu.III p.27 an pacientès, tr."patience, lat.lapathum,
 rumex sativus, hippola pathum".
 GReg.p.702 ar bacyantès.
pasiantin v. patienter.
 Am.ms.n.661 ne n-em aznoasit a patientit (5 impér.).
 GReg.p.702 pacianttein (V.) (inf.); L'Arm-p.273 pacientein
 (inf.).
pasifiañ v. pacifier.
 C.pacifiat (inf.); J.p.195-b dez mat di-huy paciffiet
 (pp.).
pasifik a. (1) pacifique.
 C.pacifico ; B.n.34 bout enn hy dic pacifico bizhuyquen.
 ----- (2) en bonne santé.
 N.1216 hon chatal...; breman setu y pacifiq.
pasion f. (1) Passion (du Christ).
 C.passion, tr."idem, lat.passio"; Fm.n.17 goude an
passion; Dnal.p.54 ar Bassion.
 GReg.p.700 paçzion; diskleriañ ar paçzion, tr."prêcher
 la Passion"; L'Arm-p.271 Passion ; NG-119 pasion ;
 BD.1183 ho mab Jezuz, e Bassion.
 VNB-p.37 sizhun ar Bassion; BAZ.p.701 mister ar Bassion;
 SFA.p.255 pasion Hor Salver.
 ----- (2) martyre.

B.n.637 quement himy ... a couffhay ma passion ..., ha dez ma martyr en miro ; Nlou.n.548 à legent ... a-n passion ore dyheuel en deffoue sant.

----- (3) agonie.

GReg.p.20 passion ; L'Arm-p.271 passion (f.), tr.
"passion, souffrances à la mort" ; -eu (pl.) ; RP.p.
153 pa veze unan bennak anezho en e angoni hac en e passion.

passionet pp. martyrisé.

Fm.n.73 ouz caffeeff he map..., a guelas don passionet.

1. pass a. (1) nourriture.

PElletier.pass.

----- (2) colle des tisserands, apprêt.

PElletier.pass, tr."colle que les Tisserans mettent dans la toile, pour la rendre ferme".

2. Pass m.-où (1) Pâque, Pâques.

C.pass, tr."pasques, lat.pascha" ; Qu.II p.125' pass ;

J.P.117 da Pass ; p.55 ann pass man ... ; so pass material galvet ; Do.p.30 da pass, quemer Saluer an bet ; Mo.p.114 discul pass ; p.113 da-n sadorn pass.

GReg.p.690 pass ; disul pass, disul phas ; goueliou pass, goueliou phas ; goueliou pass (V.) ; PElletier.
L'Arm-p.266 Passque (m.) ; Passqueu (pl.) ; Sul
Vassque ; HB.p.260 ar Sul Fasc ; ibid.disadorn Fasc ;
p.266 disul Fasc ; ibid. ar Yaou-bas ; CO.p.50 en
amzer Phasq.

SST-p.170 komuniñ da Basque ; p.174 Jezuz-Krist...

Ar-lerc'h en devout graet ar Passque ansien gant e Abostoled ; p.266 da Sul Vasque ; VNB-p.37 Goueliou Pass ; p.40 Sadorn Vasq ; BAZ.p.659 da noz Fask ;
p.12 d'ar Sul Fasq ; MOA.p.51 Sul Fask ; SVE.RC.3
p.64 da Sul Bleuniou, kontañ ar viou ; da Sul Basq,
terriñ o fennoù ; HTC.p.62 seizh sizhun goude Fask.

----- (2) communion (au sens religieux), pâques.

N.1249 ober pass mat.

SST-p.205 an daol-Vasque ; VNB-p.162 ma a ra va Fask bep bloaz ; LBM.p.196 o vont d'an daol-fask ; EKG.II p.
157 hemañ ... en deus graet e basq kentañ ; MGZ.p.152
un intañvez ... a oa boazet da ober he fask bep
bloaz d'ar Yaou-Gamblit.

passkadur m. (1) nourriture, pâture.

C. passquadur, tr."païssement".

GReg.p.662 passquadur, tr."nourriture, pâture" ; p.703,
tr."pâture, nourriture propre à chaque animal".

SKET.II p.10 ... e kinnig an Iwerzhonadezed d'o bugale
nevez-c'hanet o c'hentañ passkadur war veg ur
C'hleze.

----- (2) action de nourrir, de donner la pâture.

GReg.p.687 passquadur.

passkadurezh f. pâture, nourriture.

C.(DEB.p.350)passquadurezh.

GReg.p.662 passquadurezh, tr."nourriture".

1. passkañ v. (1) communier (au sens religieux).

VALL.p.137 passka (inf.).

----- (2) faire sa première communion.

VALL.SUP.p.35 passkañ (T.) (inf.).

2. passkañ v. (se) nourrir, donner la pâture (à) ; cf. pastur.

C. passquet, tr."paissus, lat.pastus" (pp.) ; J.p.129 ho
passcaf ... gant ar mann (inf.) ; M.3004 an boet ...
pe à heny ea vezo passket ... nep so aqt dy (pp.) ;
3039 a-n Boet man habasq ez passquer (pass.prés.) ;
2988 eno ... ema an Oan ; ... hac ho passquo pep tro
ho boet (3fut.).

GReg.p.4 passa, tr."abbécher, donner la becquée à un
oiseau" ; passqin ur pichon (V.) ; p.687 passa,
tr."paitre un enfant, un paralitique" (inf.) ; hor
Salver a lavaras d'e Abostol Per : pass va deñved
(2impér.) ; PElletier.p.674 passa, tr."nourrir,
paitre, repaitre, donner à manger" (inf.) ; L'Arm-p.3
passqin, tr."abbécher" ; p.264, tr."paitre un enfant"
(inf.).

BMN.p.VII Dom Mikael ... a rae katekis d'ar vugale vras
koula ha d'ar re vihan, o passa munutoc'h,
tanavoc'h d'ar re a oa an nebeutañ digor o apered
(inf.).

DIHU-1911 p.360 ur vamm da passqin he c'hrouadur (inf.) ;

MARL.p.82 n'eo ket gant greun e vezont passket
(pp.).

passker m.-ien celui qui nourrit, qui donne la pâture.

GReg.p.687 passker, tr."celui qui paît un enfant" ;

passqervan (pl.) ; passqour (V.) ; passqervon (pl.) ;

L'Arm-p.264 passqour, passqourri passquerion (pl.).

passkerez m. action de nourrir, de donner la pâture.

GReg.p.687 passqerez ; L'Arm-p.264 passquerezh (m.) ;
-au (pl.).

past ; kriz-past tout cru.

L'Arm-p.87 ori-paste.

pastell f.-où (1) morceau (de viande, etc.).

C. pastell, tr."pieu de pain ou de char, lat.frustum".

GReg.p.583 ur pastell vara, tr."un gros lopin de pain" ;

p.721 troc'hann a pastellou, tr."couper par grandes
pieces" (pl.) ; PElletier.pastell, tr."morceau de
quelque chose bonne à manger, pitance, portion de
nourriture, repas refection. Au pays de Vannes ce
n'est qu'une Lesche, c'est-à-dire une petite pièce,
ou un morceau mince de chose bonne à manger" ; -où
(pl.) ; L'Arm-p.221 pastell bara (f.), tr."lopin" ;
BD.3322 korfoù marv, tud sakajet a pastello (pl.).

CBF.p.6 krapit ar pastel maout-ee ; EKG.II p.185 kinnig a
voe graet dezhañ bara ha pastellou kig da zebriñ
(pl.).

----- (2) basque (de vêtement).

GReg.p.82 pastell-porpant, tr. "basque, piece d'étoffe

qui fait la partie d'enbas d'un pourpoint".

----- (3) panneau, carreau (de fenêtre).
GReg.p.689 pastell, tr."panneau, terme de Menuisiers et de vitriers"; pastellou gwer, tr."des panneaux de vitre" (pl.).

pastellad f.-où morcean (de viande, etc.).
NOTK.p.419 nemet sketus e vije an hemolo'hiad, ur wech kouezhet al loen, da lemel dioutañ gant e gontell ur pastellad.

pastelleñ v. couper par grandes pièces, dépecer.
GReg.p.721 pastelleñ, tr."couper par grandes pièces" (inf.).
VALL.SUP.p.50 pastella (inf.).

pastell-brunn f. pastelloù-brunn pièce de bois du collier du cheval.
VALL.SUP.p.35 pastell-brunn.

pastelleñ m. pastelleñ homme portant des basques, citadin, homme de la ville, monsieur.
DIHU-1910 p.36 emberr e oa ... oc'h ober bourd ar goust ar pastelleñ yaouank; p.152 ur pastelleñ a Bariz.

pastellek a. (1) (vêtement) à basques.
VALL.p.59 pastellek, tr."qui a des basques".
----- (2) vêtu comme un citadin.
DIHU-1910 p.172 un sotrou pastellek.

pastell-vro f. pastelloù-vro division d'un pays, district, arrondissement.
NOTK.p.453 ur pastell-vro en Iwerzhon; SKET.II p.15 pastell-vro Fleiben.

pastez m.-ioù pâté.
C. pastez, tr."paste, lat.pastillus"; bara pastez, tr."lat.artocisa"; Qu.II p.125' vn pastez, tr."vn pasté"; Qu.p.36 an pasteziou hac an tartou (pl.).
GReg.p.702 pastez; -von (pl.); paste (V.); -hu (pl.); L'Arm-p.272 paste (m.); paste (pl.).
VNB-p.47 ur paste-gad; HIC.p.32 a bep seurt skotennou ha paste (pl.).

pastez v.(1) faire des pâtés.
GReg.p.702 pastez; pastez (V.) (inf.); L'Arm-p.460 pastez, tr."pâtisser" (inf.).
----- (2) faire de la pâtisserie.
GON.pastez (inf.).

pastezer, pastezour m.-ien pâtissier.
Qu.II p.125' pastezer, tr."pâtissier".
GReg.p.702 pastezer; pastezer (pl.); pasteur (V.); -von; -van (pl.); L'Arm-p.273 pastezour; pastezour (pl.).

1. pastezerezh f.-ioù pâtisserie (local).
VALL.p.540 pastezerezh (f.).

2. pastezerezh m.-ioù pâtisserie (métier et marchandise).
GReg.p.702 pastezerezh; -zh (pl.); pastezerezh (lenn); pastezerezh (V.); L'Arm-p.273 pastezerezh (f.); -eu (pl.).

pastez-Langedok m. pastel (plante).
GReg.p.701 pastez Langedok, tr."pastel, ou guède, plante pour la teinture".

pastez-livañ m. pastel (couleur en poudre).
VALL.p.539 pastez-livañ.

pastezlivour m.-ien pastelliste.
VALL.p.539 pastezlivour.

pastezour Voir pastezer.

pastilhez coll.-enn pastilles.
GReg.p.701 pastilhez, tr."pastille".
VALL.p.539 pastilhez; -enn (sgf.).

pastor m.-ed (1) pasteur, berger.
C.(DEB.p.350) pasteur; Qu.II p.125' pastor, tr."pasteur"; Nl.n.11 da-n Pastoret ... ez voe notyfiet ... ez oa-n Map man ganet (pl.); B.n.375 pastoret (pl.).
GReg.p.701 ar pastored a zeuas d'ar c'hraouig eus a Vetleem (pl.).
GBI.p.182 pastor an deñved.

----- (2) pasteur (des âmes).
Ca.n.24 eff eo ma doue, ma pastor ha ma oriet.
RP.p.315 ar Pastor Mat; BD75522 ur pastor.

----- (3) pasteur (ministre du culte).
BAMB.10 p.14 ur pastor protestant; 25 p.19 ar veleien hag ar pastored (pl.).

pastounadez coll.-enn panais, carottes.
Qu.II p.125' pastounadez, tr."des pastenades, lat. pastinaca"; Qu.p.38 digasizt aman rabes ha pastounadez, tr."apportez ici des raues, des carottes".
GReg.p.701 pastounadez; -enn, tr."pastenade, plante (sgf.); p.688, tr."panais, ou pastenade"; p.137 pastounadez, tr."carotte".

pastounadez-melen coll. pastounadezenn-velen carvi.
Qu.III p.29 pastounadez melen, tr."pastenade iaune".
GReg.p.138 pastounadez melen, tr."carvi, ou chervis, plante dont les racines semblent à plusieurs navets joints ensemble - sont fort bonnes à manger".

pastur v.-et nourrir; cf. pastkañ.
C.pastur, tr."pâtre, lat.pascere" (inf.); M.3049 an boet man ... douc ha glas d-o pastur ez chomo (inf.); Fm.n.47 gant ar mann ... d-e pastur (inf.).
GReg.p.687 pastur an chatal, tr."pâtre, donner à manger aux bêtes" (inf.); pastur va deñved (2 impér.).

pasturel m. moellons.
GReg.p.630 pasturel.

pasvoulouz m. passe-velours.
GReg.p.700 pasvoulouz, tr."passevelours, ou amarante, fleur".
VALL.p.538 pasvoulouz (m.).

patant a.patant.

qui fait la partie d'enbas d'un pourpoint".

----- (3) panneau, carreau (de fenêtre).

GRég.p.689 pastell, tr."panneau, terme de Menuisiers et de vitriers"; pastellou gwer, tr."des panneaux de vitre" (pl.).

pastellad f.-où morcean (de viande, etc.).

NOTK.p.419 metet sketus e vije an hemolc'hiaed, ur wech kouezhet al loen, da lemel dioutañ gant e gontell ur pastellad.

pastellañ v. couper par grandes pièces, dépecer.

GRég.p.721 pastella, tr."occuper par grandes pièces" (inf.).

VALL.SUP.p.50 pastella (inf.).

pastell-brenn f. pastellou-brenn pièce de bois du collier du cheval.

VALL.SUP.p.35 pastell-brenn.

pastelle m. pastelleier homme portant des basques, citadin, homme de la ville, monsieur.

DIHU-1910 p.36 emberr e oa ... eo'h ober bourd ar goust ar pastelle yaouank; p.152 ur pastelle a Bariz.

pastellek a. (1) (vêtement) a basques.

VALL.p.59 pastellek, tr."qui a des basques".

----- (2) vêtu comme un citadin.

DIHU-1910 p.172 un astrou pastellek.

pastell-vro f. pastellou-bro division d'un pays, district, arrondissement.

NOTK.p.433 ur pastell-vro en Iwerzhon; SKET.II p.15 pastell-vro Fleiben.

pastez m.-ioù pâté.

C. pastez, tr."paste, lat.pastillus"; bara pastez, tr."lat.artocoea"; Qu.II p.125' vn pastez, tr."vn pâté"; Qu.p.36 an pastez hac an tartou (pl.).

GRég.p.702 pastez; -yon (pl.); paste (V.); -ku (pl.); L'Arm-p.272 paste (m.); pastellou (pl.).

VNB-p.47 ur paste-gad; HTC.p.32 a bep seurt skautennad ha pastez (pl.).

pastezañ v.(1) faire des pâtés.

GRég.p.702 pastezañ; pastezin (V.) (inf.); L'Arm-p.460 pastezin, tr."patisser" (inf.).

----- (2) faire de la pâtisserie.

GON.pasteza (inf.).

pastezer, pastezour m.-ien pâtissier.

Qu.II p.125' pastezer, tr."pâtissier".

GRég.p.702 pastezer; pastezeryan (pl.); pasteour (V.); -yon, -van (pl.); L'Arm-p.273 pastezour; pastezerion (pl.).

1. pastezereah f.-ioù pâtisserie (local).

VALL.p.540 pastezereah (f.).

2. pastezereah m.-ioù pâtisserie (métier et marchandise).

GRég.p.702 pastezereah; -où (pl.); pastezereah (lenn); pastezereah (V.); L'Arm-p.273 pastezereah (f.); -eu (pl.).

pastez-Langedok m. pastel (plante).

GRég.p.701 pastez Langedok, tr."pastel, ou guède, plante pour la teinture".

pastez-livañ m.pastel (couleur en poudre).

VALL.p.539 pastez-liva.

pastezlivour m.-ien pastelliste.

VALL.p.539 pastezlivour.

pastezour Voir pastezer.

pastilhez coll.-enn pastilles.

GRég.p.701 pastilhès, tr."pastille".

VALL.p.539 pastilhez; -enn (sgf.).

pastor m.-ed (1) pasteur, berger.

C.(DEEM.p.350) pasteur; Qu.II p.125' pastor, tr."pasteur"; NL.n.11 da-n Pastoret ... ez voe notyfiat ... ez oa-n Map man ganet (pl.); B.n.375 pastoret (pl.).

GRég.p.701 ar pastored a zeuas d'ar c'hraouig eus a Vetleem (pl.).

GBI.p.182 pastor an deñved.

----- (2) pasteur (des âmes).

Ca.n.24 eff eo ma doue, ma pastor ha ma oriet.

RP.p.315 ar Pastor Mat; BD75522 ur pastor.

----- (3) pasteur (ministre du culte).

BAHE.10 p.14 ur pastor protestant; 25 p.19 ar veleien hag ar pastored (pl.).

pastounades coll.-enn panais, carottes.

Qu.II p.125' pastounades, tr."des pastenades, lat. pastinaca"; Qu.p.38 digasit aman rabes ha pastounades, tr."apportez ici des raues, des carottes".

GRég.p.701 pastounades; -en, tr."pastenade, plante (sgf.); p.688, tr."panais, ou pastenade"; p.137 pastounades, tr."carotte".

pastounadez-melen coll. pastounadezenn-velen carvi.

Qu.III p.29 pastounades melen, tr."pastenade iaune".

GRég.p.138 pastounades melen, tr."carvi, ou chervie, plante dont les racines semblent à plusieurs navets joints ensemble - sont fort bonnes à manger".

pastur v.-et nourrir; cf. paskañ.

C.pastur, tr."paître, lat.pascere" (inf.); M.3049 an boet man ... douc ha glas d-o pastur ez chomo (inf.); Fm.n.47 gant ar mann ... d-e pastur (inf.).

GRég.p.687 pasturi an chatal, tr."paître, donner à manger aux bêtes" (inf.); pastur va deñved (2 impér.).

pasturaj m. moellons.

GRég.p.630 pasturajch.

pasvoulous m. passe-velours.

GRég.p.700 pasvoulous, tr."passevelours, ou amarante, fleur".

VALL.p.538 pasvoulous (m.).

patant a.patant.

N.1362 me hoz eooy patant voar an tal.
 GReg.p.702 ar wirionez-se a zo patant.
pataok a. lourdaud.
 ISV.p.472 an curz a gawe a ourzien bihan pataok.
patatez coll.-enn pommes de terre.
 TDB.BF.patatez ; -enn (sgf.); EKG.II p.282 an hanter all
 a vazo lakast er pod gant ar c'hig-moc'h hag un tamm
patatez.
 KLBD.p.13 patatez ha legumajoù all; p.188 aval-douar pe
patatezenn (sgf.).
pateled m.-où (1) bavette.
 FELLatier.patelet, tr."bavette pour les petits enfans,
 pièce de toile ou autre étoffe que l'on attache devant
 leur estomach".
 ----- (2) plastron de tablier.
 GON.pateled (m.), tr."la partie du tablier d'une femme
 qui monte sur la poitrine"; -où (pl.).
 ----- (3) pont de culotte.
 VALL.SUP.p.138 pateled (m.).
patellek a.maladroït.
 CALL.p.442 patellek.
patenn f.-où (1) queue de chemise.
 VALL.p.117 patenn (f.).
 ----- (2) pièce de culotte.
 VALL.p.45 patenn (L.)(f.), tr."pièce qui porte un bouton
 sur le côté de la culotte".
pater f.-où (1) pater, paternôte.
 C.(DEBM.p.350) pater.
 GReg.p.702 Pater, ar Pater; ne oar na pater na noster;
 tr."il ne sait ni le pater, ni autre priere";
 L'Arm-p.272 pater; -ieu (pl.).
 BAL.p.VIII ur pater.
 SKRS.p.172 gwir eo ha gwir-pater ar pezh a zesk deomp ur
 o'hantik kozh.
 ----- (2)(pl.) prières.
 GReg.p.702 pateron, tr."des pater, des prieres, des
 chapelets etc."; pateron (V.).
 DIHU-1911 p.316 en ur lavaret patérisu a bep eort.
patéris v. (1) dire des prières.
 GReg.p.754 patéris, tr."prier Dieu par manière d'acquit";
 p.702, tr."dire des paternotes" (inf.); L'Arm-p.272
patérisin, patérisin (inf.).
 ----- (2) ronronner.
 VALL.p.664 patéris (inf.).
patereenn f.-où grain de chapelet.
 Nom.p.171 (Gloss.p.465) vr patereenn perleoz, tr."une
 paternôte de perles".
 GReg.p.702 patereenn, tr."patenotre, grain de chapelet";
 -où (pl.); L'Arm-p.272 patéraenn ; -eu (pl.).
patoù pl. pommes de terre.
 BRNAult SUP.p.158 paté (T.).

patouilh m.-où écouvillon.
 GReg.p.320 patouilh, tr."écouvillon, instrument avec
 lequel on nettoie le four, quand la braise en est
 ôtée"; -où (pl.).
 MKRN.p.99 hejet ha dihejet... e-giz ur patouilh-form.
patouilhañ v. (1) écouvillonner.
 VALL.p.240 patouilha (inf.).
 ----- (2) patouiller, patauger.
 SBI.II p.24 ha me diloez, diaro'hen, o patouilla dour
 ha fank.(inf.).
patriarch m.-ed patriarche.
 C.patriarch, tr."lat.patriarcha"; N1.n.449 an Proffedet
 ha-n Patriarch (pl.).
 GReg.p.703 patriarch ; -ed (pl.); L'Arm-p.273, patriarche;
patriarché (pl.).
patriarkiezh f. patriarchat.
 L'Arm-p.273 patriarkiezh (m.); -eu (pl.).
patron m.-où patron, modèle, plan.
 M.867 quemer patron ... à vn Roe temporal; 3521 quemer
patron ... diouz an lazron eo don en prisonou;
 J.p.234-b goaz eguyt con, patron a rustony, pobl
 miliguet; B.n.67 me-m-eux binhuyou, souez ha
 reulenn ha linennou..., quiseilou, mar bez ezom,
 ha patrommou (pl.).
 GReg.p.703 patroum, tr."patron, modèle"; -où (pl.).
 HTC.p.2 Doue a lavaras ; greomp an den diouzh hor patron
 hag hervez hon heñvelidigezh hon-unan.
 ----- (2) effigie, image.
 Qu.II p.54 patron, tr."effigie".
 GReg.p.323 patron, patram, tr."effigie"; -où (pl.).
 HTC.p.59 patron ul leue; p.61 patromiou daou cherubin
 (pl.).
 ----- (3) (pl.-ed) (saint) patron.
 Do.p.54 hac en em recommandaff da-m A&L mat ha da-m
patron.
 GReg.p.703 patromm, patramm, patromed, patrammed (pl.);
 ar Sant Patroum eus ar barrez.
 EKG.II p.28 sant Yann, va fatron binniget; BBR.p.42
patron Ploneour-Sant Jermen.
 DIHU-1910 p.54 pardon e sant patron.
 ----- (4) directeur, protecteur.
 N.122 da heul euel tat ha patron ... a grif seder da
 Yuerdon; 1748 hac es och choaset ... da bout deomp
patron en hon grat.
patron m.-ed (saint) patron.
 LLB-162 evit mont da bediñ Doue, d'enoriñ o fatron; 1991
 santez Anna, patronez Breish-Izel (fém.); EKG.II
 p.196santez Anna, patrounez hor bro (fém.).
patrouzañ v. mélanger d'une manière confuse.
 GReg.p.612 patrouza ; patrouzein (V.)(inf.).
paun m.-ed paon.

- C.paun, tr."paon, lat.pauc"; Qu.II p.132 vn paun.
 GReg.p.688 paun ; -ed (pl.); PELletier.paun; -et (pl.);
 L'Arm-p.265 paun (m.); ett (pl.); CB.ms.p.17 paun.
 MARL.p.51 pauned (pl.).
pauniñ v. faire la roue, se pavaner.
 GReg.p.688 pauni, tr."panader, se panader" (inf.).
pav m. ou f. -ioù, pivier (1) patte.
 C.pau, tr."pote, lat.pes".
 GReg.p.701 pau; PELletier.pau; pawiou (pl.).
 EKG.II p.215 taolliou pav marc'h an actrou; p.106 n'omp
 ket evit lezel hor breudeur da gouezhañ etre
pawiou bleizi ken kris ha soudarded Canolauz (pl.);
 SVE.RC4p.95 pivier ur c'hazh (pl.).
 DIHU-1910 p.11 seizh pau; MARL.p.47 da bawiou lous (pl.).
 ----- (2) branche du mancheron de la charrue.
 GReg.p.155 ar pau bras, tr."le manche, ou la grande
 branche de la fourche de la charrue"; ar pau bihan,
 tr."la petite branche".
 ----- (A) ar e sibav (tomber, mettre) sur les mains, par
 devant, dans le bon sens, du bon côté.
 LLB-1722 lakait ar he dibav ... ho ruskenn.
paved m. ou f. -où (1) coup de patte.
 VALL.p.541 paoad (m.); DIHU-1911 p.336 ne oa ket distaget
 an eil paoad da Janig ar an targash.
 ----- (2) mal à la patte.
 VALL.p.541 paoad.
pavej m. pèage.
 GReg.p.705 paveich, tr."peage, impôt sur le transport des
 marchandises, pour l'entretien des ponts, des
 chemins".
pavejer m. -ien péager.
 GReg.p.705 pavager, tr."peager, fermier de peage"; -yen
 (pl.).
pavement m. -où pavement.
 C. pavement, tr."lat pavimentum".
 GReg.p.704 pavement, tr."l'action de paver".
 1. paveñ v. paver.
 C. paveñ (inf.).
 GReg.p.703 paveñ (V.); (inf.); L'Arm-p.273 paveñ (inf.).
 2. paveñ v. jeter la patte (sur).
 VALL.p.541 paveñ (inf.).
pavata v. -et (1) donner des coups de pattes, piétiner, piaffer.
 VALL.p.557 pavata, tr."piaffer" (inf.); Sket.II p.88 da
 herzel ouzh loened pevazvroadek da zont da baotata e
 winizheg (inf.).
 ----- (2) tétonner.
 EKG.II p.121 en em lekaet a ris da furchañ anezhi, ha da
 baotata gant va daou zorn kement kogñ a oa enni
 (inf.).
pav-bran m. renoncule, bouton d'or, bassinet.
 Nom.p.92 pau-bran, tr."bacinnet, lat.ranunculus...
 officinis pss corui".

- GReg.p.472 pavbran, tr."grenouillette, ou bassinet,
 plante"; PELletier.pavbran, tr."plante simple, dite
 vulgairement Pissenlit. D'autres veulent que ce soit
 la Marguerite"; L'Arm-p.178 pavbran (m.), tr.
 "grenouillette".
pavek a. pattu, qui a de grosses pattes.
 GON.paçek, tr "la bête qui a de grosses pattes. On le dit
 aussi, dans le style familier, de l'homme qui a de
 grandes mains ou de grands pieds".
 VALL.p.541 paçek, tr."pattu".
paver m. -ioù pavé.
 L'Arm-p.273 paouérr (m.); paouérrieu (pl.); HS-p.153
 ... e oa e gorf ... ledet ar ar paouérr.
 LLB-p.102 ludo, strewet ar ar pawez.
pavez m. -ioù pavé.
 C.(DEEM.p.350) pave ; Qu.II p.125' an paué à vn plaç
 bennac.
 GReg.p.703 pavez ; -you, -ou (pl.); pave; -ou (pl.); pave
 (V.); -eu (pl.); BD.5205 o gwad a ruilho tenn war da
baueyo (pl.).
 EKG.II p.215 taolliou pav marc'h an actrou o kroual war
bave kêr; GBI.p.140 war ar pave pa ziskennas, e
 bried paour a rankontras; II p.26 na pa'o'h ae
 Robart war ar ru, e krene ar pavez en daou du (pl.).
 DIHU-1910 p.33 ar vugale ... a pa ne veze ket dober
 anezhe ... e vezent bountet ar ar paoué; SKRS.p.88
 o kouezhañ... war bave an iliz; BAHE.16 p.7 marc'had
 an neud, war pavez kêr.
pavezad m. -où étendue pavée.
 VALL.p.541 pavezad (m.), tr."surface de pavé, ce qui la
 recouvre".
pavezadur m. pavement.
 VALL.p.541 pavezadur (m.).
pavezañ v. paver.
 Qu.II p.126' pavezañ (inf.).
 GReg.p.703 paveza, paveza (inf.).
 NOTK.p.44 straedoù pavezet (pp.).
pavezer m. -ien paveur.
 GReg.p.704 pavezeur; -yen (pl.); paveer; paveñryen (pl.);
paueour (V.); pauevryon, pauevryen (pl.).
pavgam a. ou m. -ed qui a la main ou le pied déformé.
 GReg.p.590 pogamm, tr."qui a la main empêchée"; -ed (pl.);
 dorn pogamm; PELletier.p.675 pogam, pavgam, tr.
 "pate crochuë, courbée".
 GON.pogamm, tr."qui a la patte crochue, courbée, en
 parlant des bêtes; qui a le pied mal-tourné, en
 parlant des hommes".
 VALL.p.73 pogamm, tr."qui a un pied bot".
pavgenn f. -où mancheron de charrue.
 GReg.p.155 poguenn ; -ou, tr."les deux branches (de la
 fourche de la charrue)" (pl.).
 VALL.p.445 pogam (f.).

- (2) partie inférieure d'un bas.
VALL.p.59 paogenn (f.).
pav-leon m. alchémille.
GReg.p.721 pau-leon, tr. "pié de lion, ou pate de lion, plante".
GERIadurig Brnault.p.438 pao-leon, tr. "pied-de-lion, alchimille".
pav-marc'h m. pas-d'âne, tussilage.
Qu.III p.29 paò march, tr. "patte à cheual, lat. tussilage".
GReg.p.699 pau-marh, tr. "pas d'âne, plante".
pav-var m. renoncule, bouton d'or.
VALL.p.645 paw-var (V.)(m.).
1. paz. m. toux.
C. pas, tr. "toux, lat. tussio"; Qu.IIp.163' an pàs, tr. "la toux".
GReg.p.934 pas, ar pas, ar bas; ar pas sec'h; PELletier.
pàs; L'Arm-p.366 pass; pazeu (pl.).
LLB-1568 ar pas ... a droc'h groñs e anal.
KLBD.p.153 ar pas kleuz.
2. paz m. -ioù, -où pas, moment, instant.
C. pas, tr. "idem, lat. passus"; Qu.IIp.125' vr pas, tr. "vn pas"; B.n.84 ious bras ouff bep (var. pep) pas dre-n dra se;n.441 ouz it un pas ne diasez prezec oar ho stat; G.1253 querzet quet un pas bet ne gallaf; J.p.4 hep pechif un pas; p.76-b sellet en e cas an pas man; N.l.n.493 un pas ne fallas quet; M.445 lech a-z ve da goelaff ... a-n quentaff pas; 1121 countaff a-ra...hon holl passou (pl.); Am.ms.n.659 ma na-m bez plach...ne veffen eur pas.
GReg.p.699 pas; -you (pl.); selacou e basyou, tr. "marcher petits pas de larron" (pl.); da bep pas, tr. "à chaque pas"; ar pas bihan, tr. "le petit pas, parlant du pas d'un cheval"; ur gwall bas, tr. "un mauvais pas, un passage dangereux"; L'Arm-p.270 pass; pasieu (pl.); NG-1711 ken na gouezhe pep pas; BD.654 hep aretifi ur pas.
VNB-p.100 tostaat a ra ar goañv a baseu fonnapl (pl.); LLB-1977 o vont, a baseu bras (pl.); 583 an douar a zigoras don edan ar pazeu (pl.); EKG.II p.17 n'edo ket daou o'hant pas diouto; p.145 ar maout a reas daou pe dri pas a-dreñv.
----- (A) d'ar pas au pas (indiquant l'allure).
LLB-1339 gwezh da vont d'ar pas, gwezh arall da drotal.
KLBD.p.179 ar gwellañ da ober eo pourmen al loen d'ar pas.
----- (B) d'ar pas (?) tout de suite.
B.n.24 da-n pas ... choaset pep a contre; n.331 ... ma o lacas da-n pas a scaff ... da offensaff Doe.
----- (C) dre ar pas ma à mesure que.
BD.41 dre-r pas ma teuy Doue da fachañ oute.

- paz-aes m. amble.
GReg.p.32 pas-aes; marc'h a ya d'ar pas-aes.
pazata V. -et mesurer par pas.
MOA.p.376 pazata douar (inf.).
paz-bras m. coqueluche.
GReg.p.210 ar pas bras (V.).
pazeal v. faire les cent pas.
GBI.p.492 baron ar C'hoad a c'houlenne, na dre e gambr pa bazez (3 imparf.).
VALL.p.536 pazeal (inf.).
pazenn f. -où, pazinier (1) degré, marche (d'escalier).
C. (DEBM.p.349) pazen.
GReg.p.258 pazenn; -où, passigner (pl.); L'Arm-p.96 paseenn (f.); -où (pl.).
BMN.p.9 degouezhout en uhelañ pazen eus ar berfeksion;
OZB.p.31 pazennow a zo da bignat ouzh an acter (pl.).
DIHU-1910 p.135 int a zaooulas ar ar pazenneu (pl.).
----- (2) barreau d'échelle, échelon.
SKRS.p.19 a-rack lakaat e droad war ar pazen gentañ.
----- (3) degré (de parenté, etc.).
GReg.p.258 pe e pazenn ez oc'h-hu kerent ?
pazenn-uhelañ f. superlatif.
SKET.II p.73 pazenn-uhela an anv doareañ.
paziñ v. faire ses premiers pas (en parlant d'un enfant).
VALL.p.536 paziñ (V.)(inf.).
paz-inkane m. amble.
VALL.p.22 paz-inkane (m.).
paz-marc'h m. toux violente.
VALL.SUP.p.167 paz-marc'h.
paz-moug m. coqueluche.
GReg.p.210 ar pas moug (V.); PELletier.p.674 pas-moug.
paz-yud m. coqueluche.
VALL.p.153 paz-yud.
paz-yuderez m. coqueluche.
TDE.BF. paz-yuderez (C.)(m.).
1. pe a. ou pron. (1) quel, lequel (interrogatif ou exclamatif).
J.p.48-b pe queheslou eo en ho coudet ? Ca.n.7 pe a linguez oud-e ? ; G.413 pe e ty ez ynd-y duet ? ; B.n.112 compset huy pe a nation, piu viont y; Qu. p.66 quen lies ha (lenn : a) gaou á lauarer na gouffet pe da biou cridiff.
GReg.p.770 pe den eo hennañ ?; pe anv hoc'h eus-hu ? RP. p.106 pe da eur bennak eo'n erruo, ho kavo atav prest; BD.2539 pe a vro e teuit-hu ?; 1402 pe gant rezon e komzez-te ? 325 ne cufen pe war c'hiz ... ho sikourin.
MOA.p.54 pe vuoc'h ?; pe zen ?; e pe du ?; diouzh pe du ?
ISV.p.205 a pe vro out ?
SKRS.p.80 diskouez... e pe du emañ ar wir gredenn; SKET. III p.49 pe gismegañ am eus graet dit ?
----- (2) quoi, que (interrogatif), ce que.

G.1055 pe-ret huy e-n ty man ?; 434-435 pe-tal (var. pe-dal) ... chevanee ... pe tal gloat, pe tal stat, pe tal an pompadou ?; 1001 sellet... pe rancat; M.595 oar-se pe-ray pechezr ...?; 336 me goar pe lauaraff; 1134 preder pe rez; B.n.84 me ya ... da guelel ... pe fell dezaff; Fm.n.147 ne gouzyent pe respontent quet.

NG-43 pe responti d'ar Jujamant ? R.P.p.129 n'en devoa pe responthe ouzh an akuzasionoù a raed en e enep.

BAL.p.263 n'eus kas pe lavaro an dud.

----- (3) ce qui est requis pour.

G.1194 ne d-eus nemet heya pe preysat, tr.Ernault "il n'y a que l'orge qu'on puisse enlever"; B.n.247 nen d-eux quet pe tardhet, tr.Ernault "il n'y a pas à tarder".

----- (4) lequel (employé comme relatif); Voir aussi peban.

Fm.n.229 vn oar lyen pe-n-heny ez veyz griet; Ca.n.21 da createur, pe a palamour de heny ez endurez an com (lenn : sam) man; M.1644 an dezuez man, pe-a-ban ez caner; Ca.n.16 an meroh iauanoc man pe-dre heny ez comps an speret a doue; M.2165 vn oar a lauaras vn guer... pe dre ez dlemp spontaff; Ca.n.24 tachou ha quisellou lam pe gant re ez vihe dispenet; G.1093 Dou pe-gant ez voas croset.

NG-69 pe dre eo'h eo signifiet na vo tre erbet ken kuzhet na vo en deiz-se revelet; RP.p.VI an daou dra-se pe gant re eo'h ajouter o'hoash daou all; BD.5370 da vignoned, pe gant re en em rejouisez; 5379 da zouar, da situation, pe e (skrivet : en) re e lakeaz da holl bosasion.

----- (A) ar pe e la quantité requise de.

SKET.p.61 seizh gwero'hez... a vale bemdez ar pe a vleud a oa ezhomm d'an doue.

2.pe conj.ou.

C.pe, tr."ou, lat,uel, seu, an, aut, us"; Qu.p.45 try pe peuar; G.1090 ... ez eu dyot pe assotet; 1048 pe hy marou, pe hy beu; Fm.n.175 pe eff a-ue cloarec pe lio; N.820 m-en enoco pe-n diaoul ra-m foulo; Cnf.p.38 an heny a ya da-n bresel ... hep ober oas n'a sourciaff da gouzout pe euff se iust pe iniust.

GReg.p.3 nav pe gek mil; L'Arm.p.262 pe ; NG-1571 salvet pe daonet; RF.p.97 eurus pe maledurus; p.168 evit un devezh pe un nozvezh; p.325 pe varv violent, pe zroug koztez, pe dan, pe gour, pe houarn, pe boezon, pe restao; p.355 war zigarez e oar Doue ... pe c'hwi a vezo kolle, pe c'hwi a vezo salvet; BD.319 tri pe bevar deiz 'zo.

LLB-59 douar skeñv, pe douar pounnez; VNB-p.189 pe gwin ruz pe gwin gwenn ho po-c'hwi d'evet ?; SEV.p.VI unan pe unan; MBR.p.16 ... he fried, n'eus forzh pe mab tieg, pe mab roue; JKS.p.110 aas pe ziaes; EKG.II

p.25 ne ouzon ket pe em boa graet trous o riklañ er ganol, pe n'em boa ket.

3.pe m.-ioù fenestra.

VALL.SUP.p.76 pe (V.)(m.); -ieu (pl.).

1.peadra (1) adv.suffisamment, de quoi.

RS.p.237... pe n'am eus ket a peadra da doullañ an douar? rak n'em eus amañ na pal na netra evit kement-se.

BAZ.p.622 an dug... a roas dezhañ... peadra da sevel ur gouent nevez; HIC.p.19 setu amañ... pe a dra da c'hwezhañ an tan; MGZ.p.270 prenañ peadra d'en em vegañ; EKG.II p.125 ha n'eus ket eno peadra da lakaat meur a hini da goll o fenn?

SKRS.p.37 ganto hoc'h eus peadra da basañ ho tie.

----- (2) m.-où fortune, moyens.

GReg.p.774 bezañ en deus peadra, tr. "il a de quoi, il n'est pas sans biens"; p.631 pe-a-dra, tr. "moyens, richesses"; BD 545 hag em eus peadra, ha douar ha tiez.

ISV p.456... e lakea e dammig peadra ... en un toull er voger.

VALL.SUP.p.20 peadraou (pl.); SKRS.p.78 un tammig aluzen roet gant pep hini... hervez e peadra; NOTK. p.44 ar peadra, aro'hant pe skiant, a oa bet implijet ... gant an noblañs... da vrezeliñ.

2.peadra adv.(1) à quoi (interrogatif).

BD.1487 pe a dra e tal da gomzoù ?

----- (2) pourquoi.

CO.p.98 peadra oc'h-hu deuet amañ ?; RS.p.306 peadra eta eo'h eus-te kement a blijadur ouzh hon aflijañ...?; RP.p.72 peadra stagañ ho kalon outo ken terruñ.

peamzer f. (un) certain temps.

VALL.SUP.p.52 peamzer.

peany m. (un) machin, (un) quidam.

GReg.p.145 ur pe-hano, tr. "un certain, ou une certaine chose, dont le nom ne revient pas"; FElletier.pehanv "il se dit d'un homme que l'on ne veut, ou que l'on ne peut nommer, ne sachant pas son nom, ou ne l'ayant pas présent à l'esprit"; ur pehanv, tr. "un quidam".

VALL.p.612 pehanv, tr. "quidam"; VALL.SUP.p.52, tr. "un certain nom".

peanviñ v.appeler (quelqu'un) "un quidam, un tel".

FElletier.p.678 pehanvi, pehanvi (inf.).

peb-all m. reste.

NOTK.p.53 dra ventegazh o c'horf ez int trec'h d'ar peb all eus an Denelezh.

peban adv. d'où, dont; cf. a-beban.

B.n.13 hy enn enterrogas ... pe ban deus; Fm.n.241 soyng...peban out ha hoas ma-s y; n.213 Guerches huec peban prezegaff; M.3232 e-n Region peba-m-eux sarmonet; Jer.ms.n.28 pyou ouc'h na peban ouc'h duet. FElletier.p.676 peban oc'h ? (C.V.), tr. "de quel lieu, de quel canton êtes-vous ?".

pebeil m. alternance.

VALL.p.21 pebeil (m.).

pebeilañ v. alterner.

VALL.p.21 pebeilañ (inf.).

pebezh (1) a. quel (interrogatif).

B.n.588 pebes enoquen ouz sourpren huy ? ; n.369 pebez hoary on be-ny quen ? ; G.550 pebez tra e-n dra-man ? ; M. 2956 da nep ... à goulennno eno ...pebez tra so, respont à gallo bout roet ; Em.n.56 ne-gonn quet pebez tra voe a-m digachas ; Jer.ms.n.1 clevet ... pebez maru a hoarvoe da Map Doue ; J.p.76-b lavar... pebez doctrin eu da heny.

GReg.p.770 pebes den eo hennezh ? ; Pellatier.p.676 pebez sotoni ? ; NG-1536 pebeh okasion ho poa-o'hwi d'e lazhou ... ? ; BT-155 a bébéh bro e teuit ... ? ; RS.p.220 pebez teod a c'hell lavaret, na pebez divskouarn a c'hell klevet petra dremenas el lestrig-se...?

----- (2) quel (exclamatif).

M.3328 pebez tensor ... ; Pm.n.278 pebez cry ; Nl.n.67 pebez austelery da Map Doue hon Roue ny ; NG-1102 allas, pebes pened ; 1253 allas, pebeh pened ; 927 pebeh orreur o welet an diaouled ; RP.p.168 o pebez maleur ; p.78 setu amañ ... pebez Palez a dleat da gacut unan s'n deiziou-mañ ; BD.4014 o, pebes plijadur a vezo d'ar re vat mont d'ar Baradoz. ILB-482 evidoc'h pebeh ur galoned ; EKG.II p.223 pebez maouez divergent ; p.51 pebez vad a rae din fenoz ar pennad goulou-koar-se ; ATC.p.16 pebez genaoueg ; pebez diod ; p.24 na pebez genaoueg ; GBI.p.60 pebez da estlamm ; SKRS.p.77 pebez aluzen gaer ;

----- (3) pron. oe (que).

N.527 ne gon ... pebez eo hoaruezet ; M.1418 pebez à taluezo, eno à guelo sur ; 226 entent frez pebez ez ynt bezet ; 3521 ma-z goufe den ... pebez eo Doue, na ...pebez ez voe crouet.

pebr coll.-enn poivre.

C. pebr tr."poivre, lat.piper" ; B.n.43 vn souben dre-n pebr.

GReg.p.736 pebr ; pebr, pibr (V.) ; L'Arm-p.293 pibr (m.) ; -eu (pl.).

GWE.p.79 ur vuredadig pebr ; SFA.p.277 pebr.

GERIadurig Ernault.p.417 pebrenn, tr."grain de poivre" (sgf.) ; pebrennou (pl.) ; DIHU-1910 p.32 pibr.

pebrañ v. poivrer.

C.pebret, tr."poivrez, lat.piperatus" (pp.).

GReg.p.736 pebra ; pibreñ, pebreñ (V.) (inf.) ; L'Arm-p.293 pibreñ (inf.).

pebrenn f.-ed (1) poivrier (plante).

GReg.p.737 pebrenn ; -ed (pl.) ; pibrenn (V.) ; -ed, -eu (pl.).

----- (2) pimbsche.

VALL.p.560 pebrenn ; pebrennig (pl.).

pebrer m. -où, -ioù poivrière (boîte).

VNB.p.63 ur pibrer.

pebrezezh m.-ioù poivrade.

L'Arm-p.293 pibrezezh (m.) ; -eu (pl.).

pebr-gwen m. nigelle, poivrette.

Nom.p.91 (Gloss.p.469) an pebr guen, tr."herbe de coq, de la poivrette".

GReg.p.736 pebr guenn, tr."poivrette, ou nigelle, plante".

pebr-Indez m. (?) nigelle, poivrette.

Qu.III p.26 pebr indez, tr."poivrette d'inde".

GReg.p.736 pebr indez, tr."poivrette, ou herbe de coq, ou carchiose, plante".

pebrouer m.-où poivrière (boîte).

GReg.p.737 pebrouer, tr."poivrier, petit vaisseau à poivre" ; -où (pl.).

pebr-Spagn m. piment.

L'Arm-p.285 pibre Spagn.

VALL.p.560 pebr Spagn (m.).

pech m. -où (1) sarcloir ; cf. pej.

TDE.BF. pech (C.) (m.), tr."instrument pour sarcler".

----- (2) oroc.

GERIadurig Ernault.pech (m.), tr."oroc recourbé à pointes, fixé à un bâton et attaché à une ligne, qu'on lance à l'eau pour retirer les objets flottants (Ouessant, L.)

pechane adv. possiblement.

DIHU-1911 p.224 re Verne ne dint ket reizhet-mat péchans ; p.267 hanternoz eo péchanj ?

pechez coll.-enn pêches.

C.pechesenn, tr."peche, lat.persicum" (sgf.) ; C.(DEBM. p.351) peches ; pechesen (sgf.) ; Qu.II p.128' vn guezenn pechés, tr."vn peschier" ; vn pechésen, tr."vne pesche" (sgf.).

GReg.p.706 pechès ; pechesen (sgf.) ; L'Arm-p.461 pêche ; péchezaenn (sgf.) ; CB.ms.n.20 ar peches.

VNB-p.17 pechès ; GBI.II p.218 tañva ar peches.

pechezeg f.-i, -où lieu planté de pêchers.

C.pecheseg, tr."le lieu ou sont pêchiers, lat.persicetum".

GReg.p.706 pecheseg, tr."lieu abondant en pêches" ; -où (pl.) ; pechenneog (V.) ; -uet (pl.).

pechezen f.-ed pêcher.

GReg.p.706 pechesen ; -nou (pl.) ; pechen (V.) ; -hu (pl.).

pec'hed m. -où péchés.

C.pechet, tr."pechie, lat.peccatum" ; C.(Gloss.p.469) pecheut ; Qu.II p.126' pechet ; Pm.n.200 Guerches dinam hep tam pechet ; Nl.n.352 euit lamet hon pechedaou (pl.) ; G.1143 parfent es euf spontet guelet ma pechedou (pl.) ; Dnal.p.16 commetty ur pec'het

benac p.17 gant regret partet da (= da'z) pec'hedou (pl.).

GReg.p.705 pec'hed : -ou, pec'hedou (pl.); pec'hed, pec'hod (Bas-L.); pehed, pihed (V.); -su (pl.); PElletier.p.677 pec'hed; pec'hedou (pl.); L'Arm-p.274 péhét (m.); péhédeu (pl.); NG-110 ar pihet; 865 ur pehet; 948 pihetdeu (pl.); 438 pehetdeu (pl.); 446 pehedu (pl.); RF.p.VI ar pec'hed; IN.p.139 pec'hedou (pl.); BD 1835 da behet bras; 636 pec'hed (pl.).

VNB-p.4 ar seizh péhéd marvel; HTC.p.63 pec'hedou ar bobl (pl.).

DIHU-1910 p.7 ne deo ket péhéd marvel.

pec'hedigezh f. faute, culpabilité.

VALL.SUP.p.75 pec'hedigez (f.).

pec'hedus a. coupable.

VALL.SUP.p.41 pec'hedus.

pec'her m.-ien pécheur.

C.pecheur, tr. "pecheur, lat. peccator"; M.595 pe-ray pecheur tricheur ha pecheures (maso. et fém.); 41 dicus plom ha souezr ez barnher pecheurien (pl.); J.p.43 an pecheryen disordrenet (pl.); Nl.n.243 Mary... supliet euit an pecherien (pl.); Mo.p.22 pecheurven (pl.); Gnf.p.17 an pecheur; Dnal.p.42 ar pec'heuer; p.123 pecheur mechant; p.132 pec'heur; p.168 ar pec'heur; p.139 gallout Pezr da rey d'ar pecherien...absoluen (pl.); p.124 e bianoc'h oren evit un heur, malheur d'ar pec'heurier (pl.).

GReg.p.706 pec'heur : -ien (pl.); pec'her; pec'héryen (pl.); pehour (V.); -yan, peheryon (pl.); PElletier.p.677 pec'her : -ien (pl.); L'Arm-p.274 péhour; péherion (pl.); NG-24 pehour; 1254 peher; 32 peherion (pl.); CO.p.90 ar pec'heur; RF.p.92 ur pec'heur pe ur bec'heres (maso. et fém.); p.26 marv ar bec'heryen (pl.); BD.1205 pecher ha pecheres (maso. et fém.); 3815 pecherien bacour (pl.).

VNB-p.121 Doue a bunis ar péhour; SST-p.XXXVI' perak e weler ar re fall o prosperiñ, hag ar beherion eno aez er bed-mañ (pl.); MGZ.p.230 ur bec'heres yras (fém.).

pec'hiñ v.(1) pécher.

C.pechiff, pihiff, tr. "pechier, lat. peccare" (inf.); Qu.II p.126' pechiff (inf.); B.n.31 me ray ... da pep heny ... pechiff (var. pechif) (inf.); Pm.n.286 ma-z sonche den certen a-n maru ... bizhuyquen en lech ne peche (3 cond.I); Dnal.p.82 pec'hy (inf.).

GReg.p.706 pec'hi; peheñ (V.) (inf.); PElletier.pec'hi, pecha (lenn; pec'ha) (inf.); L'Arm-p.274 péheñ (inf.); NG-441 pehin (inf.); 963 pehin (inf.); 456 pehou (inf.); BD.1342 ar pec'her da bechin bepred zo opetinet (inf.).

HTC.p.31 penaos e c'hellfen-me... pec'hi a-enep va Doue ? (inf.).

----- (2) jurer, blasphémer.

EKG.II p.29 ar soudard ... a pec'he gwashoc'h evit biskoazh (3 imperf.); GBI.p.116 komañset eo da bec'hi, da ofañsiñ Doue (inf.).

SKRS.p.112 hep mont e koler hag hep pec'hi (inf.).

pec'hus a. entaché de péché.

C.(Gloss.p.470) pechus, tr. "vicieux".

ped m.-où invitation.

DIHU-1911 p.222 ho pedeu-fest pe kouviou (pl.).

pedadenn f.-où invitation.

VALL.p.400 pedadenn (f.); BAHE.p.5 setu ar bedadenn a vos kaset.

pedenn f.-où (1) prière.

C.pedenn, tr. "prière ou intercession, lat. preces, interventus; precatio, rogatio"; Qu.II p.138 pedenn; M.156 pan edoa stoëst da ober e peden; 1465 n-o deues cleuet na sentet an pedenn; Pm.n.224 oleu ma pedenneu (pl.); Nl.n.509 do-z Map Roue'n glen chuy ar pedennaou (pl.); n.517 pedennaou (pl.).

GReg.p.754 pedenn : -ou (pl.); pedenn (V.); pedenn (pl.); PElletier.peden, pedenn, pedennou (pl.); L'Arm-p.306 péden : -eu (pl.); NG-851 peden; CO.p.83 sur a-walc'h e klevo ouzh ho peden; p.84 ar pedennou (pl.); p.89 pedennouigo berr (dim.pl.); BD.1007 pa glevo hor peden; 3833 pedeno (pl.).

LLB-174 lod ar o bizied a lavar o fedeneu (pl.); VNB-p.83 lavarit ho pedenneu (pl.); BAZ.p.683 ar beden diouzh ar mintin ha diouzh an noz; BAL.p.23 ober pedenn a galon; EKG.II p.119 ur beden galonek a gasis d'ar Werc'hez; p.82 edod e-kreiz ar pedennou diouzh an noz (pl.); SVB.RC.3 p.198 pedennou berr a gas d'an neñv, pedennou hir a chom a-dreñv (pl.); SBI.II p.164 lavaromp gantañ pep a beden.

----- (2) invitation.

GReg.p.542 pedenn da zont, tr. "invitation".

pedenner m. -ien celui qui prie.

C.(DEEM.p.351) pedenner, tr. "deprieur".

pedennus a. qui exauce les prières.

C.(DEEM.p.351) pedennus, tr. "lat. exorabilis".

1. peder a. numéral fém. quatre.

C.peder, tr. "quatre, in féminin genre"; peder gruec; peder guez, tr. "quatrefois"; M.51 peder rot; G.467 pedyr ker; Qu.p.17 me-m boa gourchemennet dach donet da peder heur; Dnal.p.173 var ar plous me couaso teir pe peder eur nos.

GReg.p.769 peder, pedir, pedir, pedeir, pedez (V.); PElletier.pedir, pedir; L'Arm-p.317 pedair; RF.p.74 peder gwech warn-ugent; p.218 ne doa nemet war-dro ur peder eur aba oa marv; p.237 peder o'halite.

LLB-479 pedait gwech; EKG.II p.101 war-dro peder eur

- diouzh an abardaevzh ; p.229 ar peder vogez; BMG.p.281 peder gwerzhid (skrivet : verziñ); SVE.RC.4 p.88 pidir o redek an eil war-lec'h eben hep en em bakañ ; rodol ur c'harr ; GBI.p.102 peder gwero'hez.
- DIHU-1910 Genver p.VII peder eur warn-ugent.
2. peder m.-ien celui qui prie.
- C. peder, tr. "prieur, lat. precator"; C. (DEEM.p.351) pedeur.
- pederdeliennek a. à quatre feuilles.
- SKET.III p.101 kroazioù pederdeliennek.
- pedergarek a. à quatre jambes.
- SKET.II p.80 ar bleiz pedergarek.
- pedermouezh f. -ioù quator vocal.
- VALL.p.608 peder-mouez (f.); peder-mouezioù (pl.).
- pederrodek a. à quatre roues.
- SKET.p.61 ur c'harr peder-rodek.
- pedervedenn f. -où quarte (en musique).
- VALL.p.608 pedervedenn (f.).
- pedervet a. quatrième (fém.).
- Qu.II p.142 an pedervet quefren, tr. "la quarte partie"; Mc.p.113 an pedervet.
- GReg.p.769 evit ar bedervet gwezh ; evit ar badairvêd gwezh (V.); L'Arm-p.317 d'ar badairvêd, tr. "quatrièmement, en quatrième lieu"; NG-1174 er bedervet abism; CO.p.24 ar bedervet Gwirionez.
- VNB-p.33 ar badairvêd ; EKG.II p.220 evit ar bedervet gwezh; ISV.p.204 ar bederved lodenn ; HTC.p.45 bugale e vugale betek ar bedervet lignez ; GBI.p.226 teir gwezh...ur bedervet.
- DIHU-1910 p.58 ar bedervet.
- pediñ v. (1) prier.
- C. pidiff, tr. "prier, lat. orare" (inf.); Qu.II p.138 pidiff (inf.); G.367 pydyf (inf.); NL.n.290 pidiff Doue (inf.); Do.p.9 pidiff Doue (inf.); Fm.n.12 nep hoz pede hoz caffo sur (3 fut.); n.49 ma-z pede net hon guir ytron he map... da deren he breudeur (3 imparf.); Dnal.p.15 pidy Doué (inf.).
- GReg.p.754 pidi, pedi ; pedein (V.) (inf.); FElletier.p. pedi, pidi (inf.); L'Arm-p.306 pedein (inf.); NG-1901 plijet ganeoc'h...pedigne evit an neb a skrivas (inf.); DO.p.9 pa gomañser da bidi Doue (inf.); CO.p.81 dekit ganin-me...pensas e ranker pidi (inf.); p.82 pedi (5 imparf.); BD.1276 gwell e kavan pidin gantañ (inf.).
- LLB-162 mont da pedein Doue (inf.); MGZ.p.266 pep hini a c'hell pidi evel ma kar (inf.).
- MMEK.p.29 neuze e veze pedet c'hwek (pp.).
- (2) implorer, demander.
- Fm.n.5roanes... a mir hat adam ouz c'afuoez, nep a pet goar he trugarez (3 prés.).
- (3) souhaiter.
- G.133 me pet iose ... re c-devezo ; B.n.53 dez mat golou,

- Autrou, a glan coudet a pedaff ... dich-uy (1 prés.); N.732 joa ha peuch a pedaf deoc'h huy (1 prés.).
- BD.334 bennozh Doue... a bedan deoc'h (1 prés.).
- (4) prier, inviter.
- B.n.64 m-oa pet, labouret ore (3 prés.); Jer.ms.n.260 reet eff da coudet, pa ho pedaff (1 prés.); Qu.p.45 ma mestr en deues ma digac'et d-o pidiff mar plig guenech... donet dautaff da leinaff (inf.); p.52 ho pidiff a gra d-e receu a caloun mat (inf.); p.51 prestit diff ho countell, me e pet (3 prés.).
- GBeg.p.542 pidi, tr. "inviter, prier, convier" (inf.); RP.p.153 ho pidi a reomp holl da ziskleriañ deomp ho santimant (inf.); BD.1066 va fried, p'ho pedan (1 prés.).
- VNB-p.59 me ho ped (3 prés.).
- DIHU-1910 p.4 ne c'hell ket pedein nac'h ar vignoned (inf.).
1. peg a. collé.
- VALL.p.132 peg.
2. peg m. (1) poix, colle.
- C. peg, tr. "poix a gommer, lat. pix"; Qu.II p.134 pegg, tr. "de la poix".
- GReg.p.737 pegg, tr. "poix, gomme de pine et de sapine"; FElletier.p. peg, tr. "poix"; L'Arm-p.193 pegg (m.); pegguen (pl.).
- LLB-1692 glud a stag evel ar peg; HTC.p.47 ur gwiskad peg.
- SKET.II p.40 darn a oa du-peg o liv; BAHB.17 p.2 ar peg berv, an dour hag an eoul berv o kouzhañ war an areailherion.
- (2) prise, action de saisir, d'atteindre, de tenir.
- TDE.BF.p.501 tizhout peg en un dra, tr. "attraper un objet au-dessus de sa tête".
- VALL.p.593 peg (m.), tr. "action de tenir".
- pegad m.-où lutte.
- MKRN.p.39 ur pegad stre daou gog; DIHU-1911 p.329 e pegadeu ar vro, e gourenez kaer Breizh (pl.).
- pegadur m. (1) collage.
- VALL.p.131 pegadur (m.).
- (2) agglutination.
- VALL.p.14 pegadur.
- (3) ténacité.
- L'Arm-p.378 pegadur.
- pegan v. (1) poisser, enduire de poix.
- GReg.p.736 pega (inf.); FElletier.p.678 pega (inf.).
- (2) coller, adhérer.
- FElletier.p.678 pega, tr. "coller, ou faire tenir deux corps ensemble avec de la poix" (inf.).
- (3) saisir, s'accrocher.
- Fm.n.98 evel ma-z pegas quen cruel e-n corff (3 prêt.).
- FElletier.p.678 pega, tr. "s'attacher avec les dents, les griffes et le bec, s'accrocher" (inf.).
- MMPM.p.155 un devesh e pegas an derzhienn annañ (3 prêt.).

----- (4) entreprendre, s'attacher (a).
BAHR.15 p.28 piv a peggo war al labour-se ? (3 prêt.).

peg-blev m. orépage de chignons (familier).
VALL.SUP.p.43 peg-bleo (m.).

peg-du m. poix.

GReg.p.737 pegg-du, tr."poix noire".

pegeit adv.(1) combien de temps.

Mo.p.37 hac ez eo necesser...lavaret ... pe quehit à amser eo padet quement se.

GReg.p.182 a-benn peguéhyd ?, tr."sous combien de tems?";
FBlletier.pekeheit "que l'on prononce ordinairement
pegeit"; RF.p.210 nemet e vezin salvet, ne ran forzh
pegeit chom er Purgator ; BD.5442 mar fell dit gouzout
pegeit e pado.

VNA.p.218 peguéh a amser e vehet-c'hwi eno ?;
EKG.II p.24 pegeit e chomis en dour, neufen ket hen
lavaret; p.51 hag e voen, n'eo ket aas gouzout pegeit,
oc'h asasañ kaout sklerijenn.

SKRS.p.86 evit pegeit ? ... evit atav.

----- (2) quelle distance.

GReg.p.182 pe guéhyd, pe qéhyd; pe guéhyd a zo ac'hanen
da Roazon ? ; EN.1314 lavarit din ... pegeid zo
ac'han da gêr.

SKRS.p.135 bugale gristen a dle soñjal ervat betek pegeit
eo bet aet an dispignou graet evito gant o zad hag o
mamm.

pegement adv. (1) combien, quelle quantité, quel nombre.

C. pegement, tr."combien, lat.quantum"; NL.n.37 meur ve
ezr euel (lenn : ezreuel) pegement a poan voar an bet
en deffous'n Mabic benniguet ; Qu.p.4 pegement a dut
pinuidic eo ep an aznaoudeguez a cals á langaigou?

GReg.p.181 pe-guement ; pegement, piquement (V.);
FBlletier.pekement ; L'Arm.p.64 peguement ; NG-
976 lavaret ... pegement a hirder a zo en ifern etre
ar re daonet ; RF.p.V evit ma teskot... pegement a
istim... ; p.68' pegement e tieplij din-me an douar
pa sellan ouzh an Neñv ! ; BD.1639 ne roan ket a gaz
pegement da souffriñ.

TDE.BF.p.180 pegement e tlean-me ho trugarekaat ?

----- (2) combien (d'argent).

Qu.p.79 liurrit diff pegement a roet ? - Me a roiiff
(=roy) dech daouzeo guennec ; p.93 pegement a
dleaff-me dech-hu ? ; p.20 pe euit quement ez
digaoci-me, tr."pour combien en apporteray-ie ?".

GReg.p.181 pegement a roit-hu anezhañ ?

EKG.II p.152 lavar din neuze pegement a o'houlennet ?;
p.153 ne rae ket a forzh pegement paeañ.

----- (A) pegement bennac, tr."combien, quois, quoi que.
C. pegement bennac, tr."combien non obstant, lat.quamlibet
ou quamvis"; Do.p.16 pegement bennac choaz ez vent try
person, an try person se euit se n'en d-int nemet vn
Doue.

GReg.p.660 pegement-bennac ma, tr."nonobstant que";
p.774 pegement-bennac ma tleses'h din, tr."quoique
(sic) vous me deviez"; L'Arm.p.254 pegementt-bennac,
tr."nonobstant"; BD.4304 pegement bennac ma'z oc'h
Fab, ne servig ket deco'h ober goap.

----- (B) kaout e begement digant s'entendre dire ses vérités
(par).

SAR.p.215 ar Breur Eli a oa bet dija gourdrouzet gant
Frañsez ; bet en doa, evel a lavarer, e begement
digantañ.

pegementad m. (une certaine) quantité, (une certaine) proportion.

MOA.p.173 pegementad bara ?, tr."pour combien de pain ?".

VALL.p.607 pegementad (m.), tr."quantité".

pegementiñ v. dénombrer, compter.

VALL.p.97 anv-niver-pegementi, tr."nombre cardinal"
(inf.).

pegen adv. combien (devant un adjectif ou un participe passé).

M.1555 o peguen guennidic ha pynuidic sygur, neuze vezo

an den, certen, ha peguen fur... ; 259 peguen creff

deceffet ynt bezet dre'n fet man en ho pligadures;

Fm.n.286 ma-z sonche den certen e-n maru, hac ouz

pep baru peguen garu eu ; Mo.p.75 pe quen mat

ouch-uy ; Cnf.p.13 an niuer, da lauret (lenn :

laurest) eo, pe quen lieux eo comettat an pechet

maruel ; p.20 peguen bras differanec eo pechiff e-n

eil amser, mu-guet e-n eben; Dnal.p.160 n-s d-eux

asquaint (lenn : a squiant) quer sublim... à

exprimé pe quer bras vez or (lenn : vezo'r) poan.

GReg.p.181 me a oar pe-quen aonik eo ; p.182 pequer

reuzedik eo an ambision ! ; FBlletier.peken ;

L'Arm.p.64 me a oar péh-quenn aonus eo ; péh-quenn

disprizapl eo an ambision ! ; NG-1403 an aeled a

greno o walet ar sañtañs, pe quer kuel vezo;

RS.p.80 o pequer bras droug eo da ur pec'her bezañ

surprenet gant ar marv ; p.218 peguen nebeut bennac

a yec'hed he devoa, ne leze ket na doa fidel ...

d'en em gaout er c'heur ; CO.p.20 hor c'halonou

pe quer kalet bennac e o'hallhent bezañ ; BD.5346

peguen maledrus vezo ar re a vezo reprouvet ; 712

daoust peguen rok vo ; 911 pa welez ... pequer brav

an gwisket ; 235 pequer joaus ; 1035 peguen joaus.

VNB.p.148 sellit péh quen eurus on ! ; EKG.II p.280

tommder an tan, n'eus forzh pegen tomm e c'hallfe

bezañ ; p.79 mall o doa da vont da Iesneven da

lavaret peger brav taol o doa graet ; p.229 peger

kaer taolenn eo taolenn Mari Toulleg, ha pemp

krouadurig yaouank en-dro dezhi, o pedin Doue ;

SFA.p.158 o tiskouez... penaos ha pe gel laouen e

veve bugale Frañsez ; LBM.p.196 pegen yen eo ho kalon !;

p.190 daoust pegen gwan e oan, eo'h is di war droad.

MMEK.p.20 Mari a reas ar burzhud-se evit diskouez d'an

holl peger santel oa he servijs ; SKRS.p.90 peger bras eo dallentez an darn vuiañ eus an dud ; p.148 daoust peger kria eo va bugale, na c'hourdrouzit anezho diwar va fenn ; p.13 dre ma welomp pegen bras nerzh en deus sin ar groas ; p.202 ar re o deus an eurvad ... da vevañ en ur vro gristen ne soñjont ket a-walc'h peger kaer doneson eo gras ar vadeziant.

pegeresh m. ténacité.

L'Arm-p.378 peguereah (m.).

peg-gouren m. pegou-gouren prise de lutte.

VALL.p.593 peg-gouren.

pegiz adv. comment (interrogatif).

GReg.p.183 pe-ê-guiz.

MKRn.p.83 pegiz e tremeno an traoù ?

pegoulz adv. (1) quand (interrogatif).

GReg.p.767 pe goure, pe gouls ; pe goure (V.) ; L'Arm-p.316 a-benn pegouras, tr."d'ici à quand, sous quel tems" ; BD.2103 pegouls vo an deiz ma'o'h in-me ivez di ? ; TB-p.2 ne deo ket merket-raizh er Skritur pegouras e oa bet krouet an Aeled.

VNB-p.58 pegours e tavhet-c'hwi ? ; LEB-497 bout 'zo merkoù evit gouzout pegours e tleer doujiñ un taol-avel ; GBI.II p.136 pegoulz e vin-me dimezet ?

DIHU-1910 p.35 goude bout goulennet ... a-c'houde pegours e oa klav pried Job.

----- (2) quand (relatif).

BD.3364 o c'hortoz an eur-mañ pegouls eo'h erruje.

pegus a.collant, adhésif, tenace.

GReg.p.912 pegus ; tr."tenace, visqueux, comme de la glu, de la poix" ; L'Arm-p.378 peguise, tr."tenace".

VALL.p.131 pegus, tr."collant" ; p.9, tr."adhésif" ; p.732 tr."tenace".

pegusted f. adhérence, ténacité.

VALL.p.9 pegusted (f.), tr."adhérence".

pehini pron. (1) lequel, laquelle (interrogatif).

J.p.72 pe heny ... a clesquet.

GReg.p.568 pe-hiny, peiny ; pe-heny (V.) ; NG-680 pehany ag an tri-se ... eo ... va mab-me ? ; BD.4267 da c'houzout peiny so'hanomp a c'hounezo an dañs.

TDE.BF.p.502 pehini anezho ? ; MOA.p.322 pehini da gemeret ? ; tr."lequel prendre ?".

----- (2) qui, que, lequel, laquelle (relatif).

Ca.n.12 vn merch iouano pehany n'e deus quet a compaignones ; n.16 an merch iouano man, pe dre heny ez compes an speret a Doue ; M.2709 gloar an ty celestiel ... pe heny gloar ... a tenn meur a heny lies a pechet ; 45 an fin pe da heny ez ay ... nep e-n pechet a conolu ho buhez ; 3190 an ty pe en heny ... pep croeadur eo fur hac eurus ; 3003 an boet ... pe à heny ez vazo pasquet ... nep eo aet dy ; Pm.n. 229 vn coz lyen, pe-n-heny ez vazy griet ; Gk.II p.

128 (H.p.2) hon tat peheuny so e-n neffuou.
GS.p.258 ar werz-mañ ... pe en hini ... e kavint... ; NG-1846 o leskiñ en tan-glaou, pehani tan sur ne varv ket ; BD.128 hor Salver, pehiny... a vazo hor barnier ; 1353 ur varn a erruc, peiny hor barno tout ; CB.ms.p.42 gwir humilite ... peiny eo ar vertus hag ar rozenn roial ; MG-p.301 ne deus ket paot n'o deus ket ur pec'hed pignon bennak, da pehani e tougent bri, hag a pehani ne fell ket dezhe em goriññ.
KLV.p.12 an douar war pehini e vent ; SBI.p.320 it da gaout un horolajer peini a zo aze, e kêr.

peilh m. écorce, pelure ; cf. pel.

VALL.p.239 peilh (m.), "écorce, surtout écorce à tan" ;

KLB.p.213 peill ar boetrabez.

peilhast m. pelure, peau mince (des fruits, etc.).

VALL.p.545 peilhast (m.), tr."pelure" ; p.542, tr."peau mince des fruits, etc.".

peisell f. oû crochet planté dans la muraille d'une étable pour attacher les bêtes.

L'Arm-p.85 peisell (f.), -eu (pl.).

peisellin v. soutenir avec des échelles.

L'Arm-p.121 peincellein ar winieg, tr."échelasser" (inf.)

peisell-winiég f. peiselloù-winiég échelles

L'Arm-p.121 peincell-guiniég (f.) ; peincellou-guiniég

(pl.).

peizant m. -ed paysan.

Qu.II p.132 peizant, tr."paysan" ; p.171 vn peizant, tr.

"vn villageois".

GReg.p.687 peizant ; -ed ; peizeizant (Hte-C.) ; L'Arm-p.264

peizant ; peizantett (pl.) ; BD.2215 c'hwi, peizantet (pl.).

VNB-p.127 peizantet (pl.) ; GBI.p.26 peizant ; p.492 ar

peizantes-se (fém.).

DIHU-1910 Genver p.V gwin deuet a di ar peizant ; p.VII

peizantet (pl.) ; KLB.p.127 ar peizantet (pl.).

pej m. -où piège ; cf. pech.

GReg.p.721 pech, pich ; -ou (pl.) ; pich (V.) ; -hu (pl.) ;

PELLetier.pech, pich ; L'Arm-p.284 peinge (m.) ;

peingeu (pl.).

NOTK.p.418 an oc'hen a baked ... gant pechou (pl.) ;

BAHE.14 p.22 bezañ paket er pech.

pejenn f. -où motte (de beurre).

VALL.p.482 pejenn (f.).

pekenañ m. principe ; cf. penn-kentañ.

MOA.p.409 pekenas.

peketat v. battre (le blé) sans défaire les gerbes.

VALL.p.61 peketat (C.) (inf.).

pekun a. argent, monnaie.

J.p.85 pekun gant fortun rancunet, archant ha tourmant

gourmandet ; Jer.ms.n.42 me m-eux aour ha pechun ;

Am.PEilletier.dict.ms.n.A.382 nep a gaffe chuec

thencor a pekun, a halle sazun pep lun dijuni.

pel m. pelure, peau mince des fruits et des légumes ; cf. peilh.
VALL.p.545 pel (m.), tr. "pelure"; p.542, tr. "peau mince des fruits etc."

pelbis m. osselet des dévideuses.
GReg.p.283 pelbis, ar pelbis, tr. "osselet que les dévideuses tiennent en main pour empêcher le fil de leur couper l'index."

pelec'h adv. (1) où (interrogatif).
J.p.191 pan quaffen un re ... a lavarhe ... pelec'h ez-cut
G.1235 ne-on pelec'h techet ; 58 me ne-on pe da
lech ez shech-wy ; Pm.n.57 ha-n re arall ... a
compas ... pe a roeantez na pe a lech ez voe duet
pep vnau ; M.1282 ac eff en deuo dout, á goulensont
outaff, ha pe en lech ... ez deseeu bezaff ; Qu.p.15
pe a lech á deust-hu ? ... pe a lech ez it-hu ? ; p.24
pe en lech ez it-hu da-n sool ?

GReg.p.681 pe leac'h, pe-leac'h ; pe e leac'h emañ-eñ ?
(L.) ; PELletier.pelec'h ; RP.p.159 pelec'h emañ da
Zoue-te ? ; p.408 o vezañ goulennet outañ pelec'h
oa ast an daou zen-se ; p.8 evit gwelet pe a leac'h
e c'halle dont ar vouezh-se ; BD.452 pellach ...
e prederaz mont ... ? ; 150 daoust pellach e tec'ho ;
869 pe a lech e teuit-hu ?

EKG.II p.30 ... ez is da welet e pelec'h oa bet an tan ;
p.167 e pelec'h emañ am droug e kement-se ? ; HTC.
p.5 e pelec'h emañ-h ? ; MGZ.p.32 da belec'h ez
i-te ; p.XX eus a pelec'h e teui ar garantez-se,
nemet eus e galon divin ?

----- (2) où (relatif).

MBR.p.20 e bried ... a yeas en he c'hamb e pe leac'h ne
rae mui nemet gouelañ bemdez.

peler m. timon d'avant-train.

PELletier.peleer "que l'on prononce Peler, en Bas-Léon,
est le timon d'une charrué" ; p.681 peller.

VALL.p.739 peler, tr. "timon d'avant-train de charrué, de
chariot" ; SKET.II p.23 al laz, ar peler hag ar yev.

pelerin m. -ed pèlerin.

Do.p.34 loigaff an pelerinet (pl.).

pelestr m. -où baquet.

GReg.p.74 pelestr (V.), tr. "baquet, cuvier fait d'une
futaillerie sciée" ; PELletier.pelestr (L.), tr.
"vaisseau fait de douvelles, une cuve, un baquet" ;
L'Arm.p.24 pelestre (m.), tr. "baquet" ;
pelestre (pl.).

pelestrad m. -où contenu d'un baquet.

VALL.p.57 pelestrad (m.).

pelestrañ v. enouver.

VALL.SUP.p.63 pelestra (inf.).

peiliadur m. (1) action de peler, d'éplucher.

GReg.p.708 pelyadur, tr. "l'action de peler".

----- (2) écorce arrachée pour le tan.

VALL.p.239 peliadur (m.).

peliat v. (1) peler, ôter le poil, plumer, éplucher, écorcer.

C.pelyat, tr. "peler, lat.repilare" ; C.(DBEM.p.351)

pellyat (inf.) ; G.476 ho pluff gant a re uuel...

so pelyat (pp.).

GReg.p.708 pelya, pelyat, tr. "peler, ôter le poil" ;
p.318 pelya, tr. "lever ou ôter l'écorce" (inf.) ;
PELletier.pelia, tr. "peler, ôter la peau ou l'écorce,
arracher le poil ou la plume" (inf.) ; BD.4232 me
zo pilliet kement ne deus manet pluenn (pp.).

GBI.p.322 me a wel du-hont an aval melen, ma'm bije ur
sontell, hen peilfenn (1 cond.I).

----- (2) cusillir.

BBR.p.4 peillet em eus uhelvarr (pp.).

pelisenn f. où (1) vêtement fourré.

GReg.p.708 peligzenn, tr. "pelisson, robe de chambre, ou
jupe faites de peau fourrées" ; -ou (pl.).

----- (2) palatine (fourrure).

GReg.p.687 peligzenn, tr. "palatine, fourrure que les Dames
se mettent sur le cou en hyver" ; -ou (pl.).

pell a. ou adv. (1) loin, lointain. Voir aussi a-bell,

a-bell-amser.

C.pell, tr. "loing, lat.procul, protenus" ; Qu.II p.103

pell, tr. "loing" ; M.2716 mat ez dle den ... lesell
pechet ha techet pell ; G.799 mor sall, na d-a
pellouch nemet bede an roch man (comp.) ; Nl.n.250
an Rouanez bras a marchas a pell bras ; n.458 neuse
ves an placc... viont cacet, pell ore chacoest ; J.p.
208-b me m-eux ... da monet un pell meurbet ; Jer.
ms.n.43 huy so a bro pell ; n.6 pelhaff (sup.) Mc.p.7
pell diouziff ; Qu.p.150 ma ty so pell aoh-han.

GReg.p.581 pell diouz an ti ; pell-bras, ur pellou bras,

tr. "fort loin" ; PELletier.pell ; L'Arm.p.220 peell ;
NG-83 pell a eno ; RP.p.98 pell diouz an dud ; p.90
un dra pehini zo pell-bras diouzhoc'h ; BD.482 tec'homp
pel dioutañ.

VNB-p.57 pel-bras ; LLB-62 amañ e kresk ar gwez ha pelch
ur c'heoteg ; MBR.p.8 pell diouz kër ; p.74 en ur
vro pell ; BA2.p.686 ... e permetas ma vije savet
pellig diouz e ermitaj un ti evit o lojan (dim.) ;
EKG.II p.12 n'o doa ket hon dilezet evit se, pell
ac'hano.

DIHU-1910 p.17 beleien... a oa deuet, lod a wall pell ;
p.91 pellikoh (dim.comp.).

----- (2) longtemps.

C.peguen pell, tr. "lat.quandiu" ; pel a amser, tr. "de
long tems, lat.diu" ; G.275 ne-d-eus-quet pell ;
N.1779 pell so ; M.472 chom pel ; Nl.n.459 nech
dre ho pechet... ho deffue pell bras ; Nl.n.538
vn pell meurbet, dre pechedaou, ez voe hon tadaou
caffaouet ; Jer.PELletier.dict.ms.n.A.169 ar coz

PELLAAT

pellhaet v. (s') éloigner.
C. pellhat ; C. (DBEM.p.351) pellahat, tr. "aloinger" (inf.); Qu.II p.62 pellahat, tr. "esloigner" (inf.); M.2717 pan guell pellat (inf.); Nl.n.416 hon pelhat ...diouz langour ha tourmant (inf.); G.780 a-m ty ha-m castell ez pellhaf (1 prés.); Mo.p.99 pelhat ... diouz tentation (inf.).
GReg.p.330 pellat, tr. "éloigner" (inf.); pellet (pp.); L'Arm-p.127 pellein, pelleit (inf.); RP.p.70 penaos ez oc'h-hu ken dall ... da glask ...pellaat ho soñjezon diouzh ar marv ...? (inf.); CO.p.18 ur pec'her ... a zeu da zispartiañ ha da bellat a-nebeudoù diouzh kement a displij da Zoue (inf.); MG-p.III pelllad diouzh an droug, hag ober ar mad (inf.).
LLB-319 kentiz evel ma veler ar goañv o pelat (inf.); 424 pedit ... ar mestr a holl ar bed ... da belat ar vrumenn (inf.); 1245 peleit int diouzh an dour (pp.); BAZ.p.725 prederiañ a rae dre be voaien e vije gallet pellaat un droug ken bras (inf.); EKG. II p.52 ur paz am boa graet evit pellat (inf.); p.194 ne garfen ket pellaat diouzh Plougouloum (inf.); LBM.p.222 emañ o pellat ar c'hleñved diouzh he bugale (inf.).
SKRS.p.31 ar soñj a Zoue... a bella diouzhomp... an holl bec'hedoù (3 prés.); DIHU-1910 p.54 ne bellezant ket kalz adal ti an daou birc'hirindour (6 prés.).
pellachoù pl. déshats de bale.
KLBD.p.179 foenn, plouz pe pellachou.
pelladur m. éloignement.
L'Arm-p.127 pelledur (m.).
pellaeun f. aberration (des étoiles).
GON.FV.HV.p.2 pellaeun (f.).
pellamzer f. -ioù temps lointain, époque lointaine.
SKET.p.6 un daolenn-ameroniezh ...da sklerijenniñ ar pell-amzerioù (pl.).
pellaroueziañ v. signaler a distance, télégraphier.
VALL.p.730 pellarouezi, tr. "télégraphier" (inf.).
pellarouezier m. -où appareil de signalisation, de télégraphie.
VALL.p.730 pellarouezier (m.), tr. "télégraphe" -ioù (pl.).
pellarouezieriezh m. signalisation, télégraphie.
VALL.p.730 pellarouezieriezh (m.), tr. "télégraphie".
pellled f. éloignement, distance.
L'Arm-p.113 "on pourroit imaginer Peellled, m. mais point de pluriel", tr. "distance".
pellder m. -ioù (1) éloignement, distance.
PBlelivier.p.680 pellder, tr. "éloignement".
----- (2) lointain.
VALL.p.431 pellder (m.); -ioù (pl.); BAHE.IB p.23 setu ma

klever er pellder ur strakadenn.
pelleg f.-i, -où tas de bale
 VALL.p.55 pelleg (V.)(f.); -i, -ou, -sier (pl.).
pellek a. contenant de la bale, couvert de bale.
 GReg.p.77 pelleg, tr."couvert de bale".
 SVE.RC.1 p.254 heiz dibell ha gwinizh pellek a laka an
 arc'h da vazañ barrek.
 1. pellenn f.-où (1) pelote, peloton.
 C. pellenn neut, tr."linsseau de fil, ou rondesse, ou
 ferme, lat.globus"; Qu.II p.127' pellenn, tr.
 "peloton".
 GReg.p.709 pellenn, tr."peloton; fil, laine, soie etc.
 dévidé en rond"; -ou (pl.); ur bellenn neud;
 PEilletier.p.680 pellenn "singulier" de pell, pêl,
 tr."pelote, balle"; pelicou, pellicou (pl.);
 L'Arm.p.275 pellenn (f.), tr."peloton"; -eu (pl.).
 ----- (2) balle à jouer.
 GON.pellenn (f.); -nou (pl.).
 2. pellenn f. gourme (des enfants).
 VALL.p.339 pellenn (V.)(f.).
pellennad f. gourme (des enfants).
 VALL.p.339 pellennad (V.)(f.).
pellennek a. contenant de la bale, couvert de bale.
 GReg.p.77 pellennec, tr."couvert de bale".
pellennin v. pelotonner.
 VALL.p.545 pellenna, pellenni (inf.).
pelletenn f. -ad femme de mauvaise vie.
 GReg.p.225 pelletenn, tr."coureuse"; -ed (pl.).
pelleter m. -ien pelletier.
 Qu.II p.127' pelleter, tr."pelletier".
 GReg.p.708 pelleter; pelleteryen (pl.); pelletour
 (V.); -yon, -yan (pl.).
pelleterezh m. pelletterie.
 GReg.p.708 pelletérez, tr."pelletterie, marchandise de
 peaux".
pelletiri f. pelletterie.
 GReg.p.708 pelletiry, tr."pelletterie, marchandise de
 peaux".
pellgar m. pellgerent parent éloigné.
 VALL.p.531 pellgar.
pellgelaouer m. -ioù transmetteur, télégraphe.
 VALL.p.730 pellgelaouer, tr."télégraphe".
pellgelaouerezh m. télécommunication, télégraphie.
 VALL.p.730 pellgelaouerez (m.); tr."télégraphie".
pellgelaouiñ v. transmettre (des nouvelles), télégraphier.
 VALL.p.730 pellgelaoui, tr."télégraphier" (inf.).
pellgent m. (1) aurore.
 M.1949 & pep tu ... ez guel, nos ha pelgent; 3429 nos
 ha pelgent, an hent à paourteiz a diusas; 455
 ne-h-eux da chom moment, heur, pelgent na quentel;

Jer.ms.n.88 me-zaff (lenn : me-za) a yaff (lenn :
 ya) ma hent, evel pelgent gant hent Rom.
 ----- (2) nuit de Noël.
 NL.n.32 pedomp oll Iesu ... pan omp ... en pel quent.
 GReg.p.619 oferenn ar pelgent, tr."la messe de minuit";
 PEilletier.pelghent "na se dit que je sçache qu'en
 cette occasion, An offeren pelghente".
 ----- (3) messe de minuit.
 ISV.p.488 tud diwar ar maez o tont dre an hent eus ar
pelgent.
pellgomz v. -et téléphoner.
 BAHE.18 p.5 me pellgomz dit (3 fut.).
pellgomzer m. -ioù téléphone.
 VALL.p.730 pellgomzer (m.).
pellgomzerezh m. téléphonie.
 VALL. p.730 pellgomzerez (m.).
pellidigezh f. éloignement.
 GR.p.330 pellidigez.
pellkas m. épaves.
 PEilletier.pell-cass, tr."bris, ou débris de navire, ce
 qui revient d'un naufrage à la côte, ou flotte par
 pièces sur la mer".
 VALL.p.266 pellkas (m.), tr."épaves".
pellsanterezh m. télépathie.
 VALL.p.730 pellsanterez (m.).
pellseller m. -ioù téléscope.
 VALL.p.730 pellseller.
pellekridenn f. -où télégramme.
 VALL.SUP.p.164 pellekridenn (f.).
pellekriver m. -ioù télégraphe.
 BAHE.16 p.14 ar pellekriver.
pellvro f. -ioù pays éloigné.
 SKET.p.6 ... evel ma ra an taolennou-douaroniezh da
 skeudenniñ ar pell-vro (pl.); III p.89 er
pell-vro-se, e-kreiz meuriadoù digar ha kriz.
pellwel m. (1) clairvoyance.
 L'Arm.p.429 pellwel grêl (m.).
 ----- (2) télévision.
 BAHE.25 p.22 arvestiñ ouzh skramm ar pellwel.
pellweler m. -ioù appareil de télévision.
 VALL.p.730 pellweler (m.).
pellwelerezh m. télévision.
 VALL.730 pellwelerez (m.).
pelorz coll. -enn prunes sauvages; cf. polos.
 L'Arm.p.312 ploraz; plorcânn (sgf).
pelouezenn f. pelouez chenille.
 GERIadurig Ernault.pelouezenn (V.)(f.); pelouez (pl.).
pelurenn f. pelured pelurde.
 GERIadurig Ernault.pelurenn (V.)(f.); pelured (pl.).
peluziñ v. devenir ou rendre perclus, paralyser.
 GReg.p.712 peleusi, tr."devenir perclus" (inf.);

peleuse; tr."perclus" (pp.).
 TDE.BF. peluset; tr."impotent, paralysé" (pp.).
pemde ; war ar pemde, d'ar pemde en semaine; Voir aussi bemde.
 GBI.p.278 mont a ra bep Sul d'an oferenn, war ar pemde a-wachol.
 DIHU-1910 p.59 lakaat dilhad Sul d'ar pemdé.
pemdeziek a. quotidien.
 C.(DEEM.p.352) pemdeziek ; Qu.III p.87 hon bara pemdezyec;
 H.p.58 hon bara pemdezyec.
 GReg.p.774 pemdeziec ; pemdiec (v.); L'Arm-p.319
pemdiec ; RS.p.425 un egzercis pemdeziek.
 HTC.p.5 poultrenn en douar a vazo da vagadurezh pemdeziec;
 LHM.p.183 al labour pemdeek.
 DIHU-1910 p.51 o bara pemdiek ; MMEK.p.197 hor bara
pemdiek ; NOTK.p.58 ur studi pemdeziek.
pemoc'h Voir moc'h.
pemoc'hañ v. cochoonner (un travail).
 VALL.SUP.p.34 pemoc'ha, pemoc'ha.(inf.).
pemp.a.numéral cinq.
 C.pemp, tr."cinq, lat.quinque"; Qu.II p.34 pemp; Pm.n.216
pemp mil den ; NL.n.15 da-n pemp gouly; Am.Pelletier.
 n.773 pemp cant soët.
 GReg.p.159 pemp; pemp (v.); Pelletier.pemp ; L'Arm-p.59
puemp; NG-759 pemp ; 960 pem gouli ; BD.5262 a bevar
 pe pemp miz.
 VNB-p.30 puemb kant gramm ; p.158 puemb plank (=blank);
 p.31 pemb ti; LEB-p.101 pemb kant beleg ; GANe.5,6
pemp ploaz (=bloaz); EKG.II p.272 bugale, deuit amañ
 ho-pemp da lavaret kenavez d'ho moereb; FVR.p.IV
 er pemp warn-ugent a viz Du.
 SKRS.p.146 pemp a vugale am eus bet.
pempaet v. faire des tas de cinq gerbes.
 GReg.p.345 pempaet, tr."engerber, mettre les gerbes en
 tas" (inf.).
 VALL.p.257 pempaet (inf.).
pempbenveg m.-où quintette.
 VALL.p.612 pemp-benveg (m.); pemp-benvegou (pl.).
pempdelienn f. quintefeuille.
 GReg.p.773 louzaouenn ar pemp-delienn, tr."quinte-feuille".
pempenn f. -où tas de cinq gerbes.
 GReg.p.457 pempenn (Hte-C.), tr."gerbier, tas de gerbes
 dans les champs"; -au (pl.).
 VALL.p.374 pempenn (f.), tr."gerbière, tas composé a
 l'origine de cinq gerbes".
pempenniñ v. faire des tas de cinq gerbes.
 VALL.p.257 pempenniñ, tr."engerber par cinq" (inf.).
pempet a. cinquième; cf. pempvet.
 Qu.II p.34 an pempet, tr."cinquième"; Pm.n.208 an
pempet; Do.p.2 Plus pempet é hano ; Cnf.p.4 da eil...
 da trede..., da peure..., da pempet...; Qu.p.10 an
pempet chabistr.

GReg.p.169 pempet; pempet (v.); RP.p.302 d'an trede ...,
 d'ar pevare..., d'ar pempet ; CO.p.98 ar pempet
 devezh ; RS.p.263 ar pempet rozenn ; BD.4056 ar
pempet a vazo orrupl.
 BAZ.p.725 ar pempet warn-ugent a viz Du ; p.685 ar pempet
 devezh a viz Du ; SFA.p.165 ar pempet gwech;
 HTC.p.2 d'ar pempet devezh ; HSH.p.1 ar pempet lodenn.
 SKET.III p.69 p'edo en e pempet bloaz.
pempigou pl. osselets (pour jouer).
 VALL.p.519 c'hoari-pempigou tr."jeu des osselets".
pempilh m.-où frange.
 L'Arm-p.164 penn-pill (m.); -eu (pl.).
 VNB-p.168 bordet eo he brozh gant penn-pil pere a foet
 ouzh he seuliou-treid.
 DIHU-1910 C'hwevrer p.V pennpilleu (pl.).
pempilhenn f. frange.
 VALL.p.319 pempilhenn (v.)(f.).
pempiz m. (1) cigle.
 C.pempes, tr."une herbe, lat.cicuta".
 GReg.p.168 louzaouenn ar pemp-bis ; Pelletier.pempes,
 tr."herbe, dont la racine est du poison"; CB.ms.p.
 20 pemp bis glas.
 VALL.p.123 pempiz (m.).
 ----- (2) quintefeuille.
 GReg.p.773 ar pempes.
pempkartenn f.-où quinte (au jeu de cartes).
 VALL.p.612 pempkartenn (f.).
pempkement a. ou m. quintuple.
 VALL.p.123 pemp kement, pemp-kement-all.
pempkementiñ v. quintupler.
 VALL.p.123 pemp-kementiñ, pemp-kementa (inf.).
pempkogneg m.-où pentagone.
 VALL.p.547 pempkogneg.
pempkognek a. pentagonal.
 VALL.p.547 pempkognek.
pempkorneg m.-où pentagone.
 VALL.p.547 pempkorneg.
pempkornek a. pentagonal.
 VALL.p.547 pempkornek.
pemproudenn f.-où portée (musicale).
 VALL.p.576 pemproudenn (-notennoù)(f.).
pempvedenn f.-où (1) cinquième partie.
 NOTK.p.33 ur pempvedenn eus an enezenn.
 ----- (2) quinte (en musique).
 VALL.p.612 pempvedenn (f.).
pempvedenniñ v. diviser par cinq.
 VALL.p.124 pempvedenniñ, pempvedenna (inf.).
pempvet a. cinquième; cf. pempet.
 GReg.p.169 pempvet ; L'Arm-p.59 puempvét ; NG-1864 ar
pempvet ; 1182 er bemuet foz; TE-p.2 ar pempvet deiz.
 VNB-p.34 puempvét ; GBI.p.92 ar pempvet bugel.

pemzek a. numérol quinze.
 C.pempzec, tr."quinze, lat.quindecim"; pemdeo-guez;
 C.(DEBM.p.351) pemzec; Qu.p.174 pempzec ; p.176
pemzec dez ; Fm.n.225 pemdeo leunvez ; n.197 an
pemdeo ioae.
 GReg.p.773 pemzecq ; pemzecq (v.) ; PELletier.p.681
pemp-zec ; L'Arm-p.319 puemzec ; NG-81 ar pemdeo
 sin ; 208 pemzec vloaz ; RP.p.98 adalek an oad a
pemzec vloaz ; BD.4144 ar pemdeo sin.
 VNB-p.32 puemzec kazh ; BAZ.p.73 pemzec vloaz ; IAI.p.25
 ur paotrig pempzec vloaz ; BGI.II p.40 pemp ha
pemzek kant.
pempekvedenn f.-où quinzisième partie.
 VALL.p.612 pempekvedenn (f.).
pempekvedenn v. diviser par quinze.
 VALL.p.612 pempekvedenn (inf.).
pemzekvet a. quinzisième.
 Dnal.p.188 pemsekvet.
 GReg.p.774 pemsekvet ; pemsekvet (v.) ; BD.4138 ar
pemsekvet sin.
 VNB-p.34 ar pemsekvet ; BAZ.p.705 ar pemsekvet devezh a
 viz Du ; SFA.p.206 a-benn ar pemsekvet miz.
 MMEK.p.41 er pemsekvet kantved ; SKET.III p.34 er
pemsekvet kantved.
penaos adv. (1) comment.
 C.penaos, tr."comment, en quelle manière, lat.quomodo";
 J.p.24 penaos neuse ez bevif-me ? ; B.n.773 penaulx
 (var. penaux) ez vezo gollet na dissimulet... ? ; Do.p.7
penos en gri tu (= grit-hu) euff ? Qu.p.13 penaos
 a hanoch-hu ? tr."comme vous portez-vous ?" ; p.25
 quenderu, penaos à hanoch-hu ? tr."cousin, comme
 vous est-il ?".
 GReg.p.183 penaos ; penaos (v.) ; PELletier.penaos.
penaos ; L'Arm-p.65 penaos ; NG-256 dirak ur juñ,
 a welo eklaer penaos e vo holl hon afer ; CO.p.81
 deskit ganin-me ... penaos e ranker pediñ.
 EKG.II p.114 penaos mont en iliz ?
 SKRS.p.102 n'ouzon ket ... penaos ober.
 ----- (2) comment, que (employé pour introduire une proposition
 subordonnée.).
 Ca.n.12 ... hac ez lauar penaos hon doueou ez ynt
 diaoulou ; M.572 auz an fet... penaos couffat an maru
 ... a-ra da pep heny en em humiliaff ; Cnf.p.a/4 mé
 à lauar penaos eo ganet eguit seruichaff, hac
 enoriff an Autrou Doué ; Do.p.14 chuy a lauar penos
 ez credit en Doue.
 NG-904 pa gonsiderit penaos e vint privat ag ar vizion
 a Zous ; Jv.149 c'hwil a soñj marteze penos e taleo ;
 BD.924 an holl a soñj dezhe penos ez on actrou ;
 EN.106 pa sellan cunh da fas ... e seblant din
penaos ec'h out mab un actrou.

KBB.p.5 emañ ar c'hiz penaos an hini a erru, pa ve
 klenket ar boued, n'en defe netra ken ; SBI.II.p.74
 lavaret a ra kreñn penaos hi a garhe... besañ marv.
 ----- (A) penaos bennak quoique ; Voir aussi bennak.
 J.p.218-b penaos penaos ez deu greguez da quichen an bez.
 BT.RC.7 p.324 penaos-bennak emañ bihanik ar vad a serrer
 ag an teatr.
 IIB-89I penaos penaos n'en doa met ul liorzh dister, e
 serre bloaziadoù.
pendagog m. pédagogue.
 C.penn degog, tr. "pennagogue denfana, lat.pedagogus";
 C.(DEBM.p.351) pendagog, pennagog.
pened f. pénitence, châtiment, douleur, souffrance.
 J.p.68-b doem pened a-n pekedou ; N.484 da doem
 ma anquen ha-m pened ; 1003 me so ... dall ganet, e
pened bras ; Nl.n.223 e-n Ifern ien, en pened ; Nlou.
 n.535 Iesu ... so deuet d-on daspren à pened ;
 G.1019 ne-goar den en bet an pened ma-z-edy ; Fm.n.
 239 ha-n quic ha-n azrouant gueffret bepret a re den
 da pened.
 GReg.p.707 "alias" pened, tr. "peine d'esprit"; NG-1086
 d'hon lamet a pened ; 1102 allas, pebezh pennet ! ;
 BD.565 houmañ eo ar pened ; 362 asistit ar bevien,
 pan dedint e pened.
 VALL.p.546 pened (m.), tr."pénitence (ancien)".
penedif v. faire pénitence.
 VALL.p.546 penedif (inf.).
penedour (1) a. malheureux.
 N.1851 me a-z guel scuz ha caetizet, ha loffr meurbet
 ha penedour ; Am.ms.n.586 brema saouzanet rentet
penedour.
 ----- (2) m. pénitent.
 Fm.n.7 mary ... a lemm penedour a sourpren.
penedus a. pénitent, malheureux.
 Dnal.p.124 pa e-m eus quenet, n'o (lemm : ne) vizin e-r
 bet penedus.
penefi m. truc, machin, chose dont on ignore, oubliée ou ne
 veut pas dire le nom.
 Am.ms.n.506 he coe penefi ; n.648 ac eiff a so creff he
 coe penefi.
 GON.penefi, penefi, tr."c'est un nom qu'on substitue à
 celui qu'on ne trouve pas, ou qu'on ne connaît pas ;
 il ne se dit que des choses".
penefia v. appeler "penefi" un objet.
 GON.penefia, tr."chercher un nom qu'on ne trouve pas ;
 parler de quelque chose sans la nommer (inf.).
penent adv. par où (interrogatif).
 BAL.p.11 ar re zo en em gavet er Barados a dle gouasout
 mat penent eo mont di.
pengenn m.-où sillon.
 GReg.p.867 pengenn (L.), tr."sillon, terme de laboureur";

-ou (pl.); PElletier-pengenn (C.), tr."bout d'un sillon".

TDB.EF.p.504 pengenn (m.), tr."sillon large et plat".

----- (2) planche de jardin.

GReg.p.728 pengenn, tr."planche de jardin, airette".

MARL.p.61 er pengennou rabez irvin ha panaz (pl.).

----- (3) arpent.

GReg.p.52 pengenn; ur pengenn.

pengennad m.-où contenu d'une planche de jardin.

VALL.p.565 pengennad (m.), tr."une planche de fraises".

pengennin v. (1) achever un sillon.

VALL.p.693 pengenni, pengennin (inf.).

----- (2) réussir.

SKET.III p.67 pengenni war an taol, avat, dibaot hini a c'hellas ober.(inf.).

penitañs s. pénitence, peine.

Nl.n.137 Roue pep noeanoc, dre hon pechet ez eo deuet... en penitance; M.2441 compret penetanc.

peniti m.-où maison de pénitence, ermitage.

GReg.p.710 penity, tr."lieu, ou maison de pénitence";

-ou (pl.); L'Arm-p.276 peniti (m.).

BAHE.22 p.20 bevañ en ur peniti.

penitiat v. vivre dans un ermitage.

VALL.p.270 penitiat (V.)(inf.).

penitiour m. -ien ermite.

VALL.p.270 penitiour, tr."ermite"; p.24, tr."anachorète";

-ien (pl.).

penn m.-où (1) tête (partie du corps).

C.penn, tr."tête ou chef, lat.caput"; Qu.II p.163 an penn; Fm.n.230 treyt ha penn; G.505 dre ho pechet ez eu roet an goalenn var ho penn dysquennet; Jer. ms.n.66 squegaff e penn; Nl.n.14 an oll Inosantet... a voe ... lazet ha trouchet ho pennaou (pl.).

GReg.p.919 penn; -ou (pl.); penn (V.); -où, pennoù (pl.); PElletier-penn, penn; pennou (pl.); L'Arm-p. 380 penn (m.); -où (pl.); NG-687 penn; BD.418 ret eo terrin ho penn; 3532 o fenna (pl.).

LLB-140 e-pad ma talc'h ar c'hogus ar glav dreist ho penna (pl.); EKG.II p.3 gwelet a ran war ho penn un aer nec'het; p.5 bremaik edoc'h o vont da gouezhañ war ho penn; p.16 bandennoù ... hag a c'haloupe ar vro ... en ur gregin en dud evit o c'has d'ar prizon pa droe en o penn; p.78 youc'hal hag o pec'hin, evel pa vije kollet o penn ganto; p.181 ar veleien pennou-fall (pl.); SPA.p.125 pet gwech n'oc'h ket bet distroet ... diouzh un dra bennak ho poa lakaet en ho penn; MGZ.p.231 ne ouie mui e pelec'h teurel he penn gant ar glac'har; SBI.II p.196 ... kezeg en hent o peurin; bez sur dimeus ur gabestrenn evit he lakaet en o penn.

SKRS.p.171 setu aze an droug en deus tennet war e penn.

----- (2) tête, première place.

NG-1446 orgouilhous eo ar c'hentañ, e penn an holl bec'hedoc'h; RF.p.394 lakaat serrij Doue ... er penn eus a bep tra.

MBR.p.18 ar rous ... a lakaas e vab ... e penn brezelerien ar vro.

----- (3) chef, commandant.

Qu.II p.32 an penn ha capitain vn arme, tr."chef et capitaine d'une armée"; B.n.34 gouern ... euel penn a menaiff; M.2810 an roenteles man ...; penn enhy ez edi Doe.

GReg.p.755 penn, tr."principal, personne notable"; -ou (pl.); p.159 ar penn eus an Iliz; L'Arm-p.55 penn.

LEM.p.184 evit anzav ec'h eo ar penn hag ar mestr eus a bep tra.

NOTK.p.42 ti ar penn; ibid. galloud-brezel ar pennou (pl.).

----- (4) bout, extrémité, fin.

C.penn an fri, tr."le bout du nez, lat.pirula"; J.p. IIO-b croc e-n penn se; G.1206 me-m-eus sachat...; muv evyt dou raes yt ... stre e dou penn eo ennañ.

GReg.p.112 brein eo an daou penn (skrivet: an naou-beñ) eus an treust; penn an ti; penn ar ru; penn kordenn; tañva gant pennic an teod (dim.); p.113 edo bremaik war penn va zeod; bede ar penn; RP.p. 178 penn e viz; p.153 setu c'hwi erfin erruet e penn ho peaj; p.197 ur straed voan hag a oa kloz ar penn pellañ anezhi; p.237 mont eus an eil penn d'egile eus ar bed.

VNB-p.92 c'hwi a zeuy da'm gwelet e penn c'hweo'h siahum; EKG.II p.76 er penn uhelañ; p.78 e penn o douar; p.83 en ur lavaret oa ur puñs don er penn all d'al leur; p.167 deus amañ, er penn d'an nec'h eus an ti; MGZ.p.233 ar penn diwezhañ eus ar bed; HTC.p. 68 ar veleien a vales er penn a-raok; p.82 troc'hañ ur penn eus e vantell; GANe.18,14 dont a rin da'z kwelout en deiz-mañ penn bloaz; MOA.p.104 kas unan bennak betek ar penn pellañ.

SKRS.p.40 an den ... a cheñchas penn d'ar gaoz; DIHU-1910 p.104 ur pennig pedenn d'an Itron Varia (dim.).

----- (5) tête, raison, entendement.

EKG.II p.20 un den a penn hag a skiant.

----- (6) but, dessein.

B.n.50 me mann ... gouzout ... na pe da penn e-m quemenn bet en haff.

----- (7) personne, nul, aucun.

J.p.35-b ne antreo penn en hy bizhuyquen.

----- (8) épi.

HTC.p.72 pa viot oc'h endramm, lezit amañ hag ahont ur penn bennak da gouezhañ; LLB-390 a-dreist ar penna o sevel an niel (pl.).

- (A) da penn au bout de, d'ici.
 Pm.n.157 da penn tri-dez ez sauas a hane ; n.252 da penn
 an hoas ; Nl.n.75 da pen he daouzeo bloaz ; Qu.p.94
 prommetet 6 bca reiff archant diff da ben daou mis.
 RS.p.258 da ben pemzek deiz goude se.
 SKRS.p.141 da penn ar fin, an dud keizh a voe gwelet.
 ----- (B) da getan penn en premier lieu.
 LLB-1129 evit desav re yaouank, choazit te getan pen
 tadoù ha mammoù mat.
 DIHU-1911 p.257 bout Breizhad gwirion a zo de getan pen
 gouzout yezh ar vro.
 ----- (C) dre penn au sujet de, a cause de, en raison de,
 Nl.n.2 dre pen hon tad Adam ; n.295 dre hon pen (4) ;
 M.1064 ... ez gouzeffont scandal dre penn ho
 bugale ; Jer.Pilletier.n.424 en un croas pren
dre hon pen ny (4).
 NG-1484 dré ben un tamm aval, Adam, te en em lakaas...
 en disgras ; 1606 kredomp ... e voe dre hon pen-ni
 e voe krusifiet (4).
 ----- (D) dont a penn, mont a penn, venir a bout (de), réussir.
 NG-1417 dont da pen a hor Salver.
 KIV.p.16 da penn ez a atav gant e labourioù, gwir eo, mes
 an eost na da ket da penn gantañ.
 DIHU-1911 p.241 daoust d'an dud pinvidikaat, atav ec'h
 eus re ha na c'hellont ket dont da penn gant o
 zraoù.
 ----- (E) ober penn, dero'heñ penn tenir tête, résister.
 GReg.p.919 ober penn da, tr."faire tête, résister".
 HTC.p.7 dalc'h penn d'an tech a boulz ac'hanout war-zu
 an droug ; EKG.II p.145 ar maout kozh ... ; dont a
 reas betek ar soudard, hag, ouzh hen gwelet er
 c'hiz-se o sevel hag o plegañ e penn, e kavas dezhañ
 edo oc'h ober penn dezhañ.
 ----- (F) ober e penn en faire a sa tête.
 EKG.II p.33 me n'oan evit goulenn ali ouzh den, hag a
 reas va fenn va-unan ; p.277 o'hoant hoc'h eus da
 ober ho penn fall ?
 BAHE.25 p.38 ne oa ket permetet dezhi ober he fenn evel-se.
 ----- (G) gouzout penn (da) trouver la raison (de).
 DIHU-1911 p.270 ec'h an d'ober an inventar a-barzh, hag
 e vo gouezet pen d'an traoù.
 ----- (H) klask pen (da) chercher la raison (de).
 § DIHU-1910 p.121 ur mintin, e voe rac'h ar vugale
 diwezhat d'erru er skol ; ha setu ar vestrez-skol
 o klask pen d'an dra-mañ.
 ----- (I) e-unan-penn tout seul.
 GReg.p.864 e-unan-penn e voe, tr. "il étoit seul" (sic) ;
 dezhi he-unan-penn, tr. "a elle seule".
 MOA.p.101 he unan penn, tr. "absolument seul" ; LLB-1526
 an denved ... ; mar gwalit unan ... o tont
hé unan pen d'ar c'hraou.

- pennabeg m. -où cause, motif.
 GON.penn-abek (m.), tr."principe, origine" ; GANe.49,3 te
 a voe va nerzh, ha penn-abek da'm glac'har ; MGK.p.
 24 an torfedoù brasañ, ha penn-abek eus an droug.
 SKET.p.22 se eo a voe penn-abeg din da vont en harlu ;
 NOTK.p.13 diwar pennabegou heñvel ... ar pep brasañ
 eus ar C'hermaned a dlse kemer an hevelsp hentoù
 (pl.).
pennad m.-où (1) contenu d'une tête.
 VALL.p.736 pennad, tr."plein la tête".
 ----- (2) partie, morceau, pan, bout.
 GReg.p.688 pennad moger, tr."pan, partie d'un mur" ;
 RS.p.343 ur pennad gwezenn kleuzet evel ur bez a
 servije da wale dezhañ evit gourvez.
 EKG.II p.21 ur pennadik goulou koar (dim.) ; BAL.p.23
 ober ur pennadik lenn (dim.).
 skrs.p.72 hag e reas ur pennad kaoseal gantañ ; MMEK.p.29
 ... e lavarent an ofereñn ouzh eklerijenn ur pennad
 goulou bennak ; BAHE.19 p.9 pa oa an dud oc'h ober
 ur pennad-kaoz en-dro d'an oaled.
 ----- (3) moment, instant.
 BD.1356 ar vuhez er bed-mañ nemet ur pennad ne bad.
 EKG.II p.23 chom a rias ur pennad da soñjal ; p.135
 abafet e voen ur pennadik gant va lamm (dim.) GBI.
 p.100 aretit ... ur pennad ; HTC.p.16 ober ur pennadik
 ehan (dim.) ; p.30 hag e tegas... a-wechoù ...
pennadou enkreiz d'ar re a sar ar muiañ (pl.) ; ISV.p.
 475 me a ra pennadouigoù kousket (dim.pl.).
 SKRS.p.125 an eskob ... a rankas pelleat dicuzh Jeruzalem
 evit ur pennad.
 ----- (4) espace, distance.
 GReg.p.295 ur pennad bras a hent a zo ac'halen di.
 EKG.II p.136 pa gavas din oa aet ar soudarded ur pennad
 war hent gwitalmeze, e savis ; MBR.p.168 Yann a
 chomas ur pennadik brav war-lerc'h ar re all (dim.).
 SKRS.p.141 ur pennad mat eus an aod ; p.235 ur pennadik
 brav a hent a zo d'ober (dim.).
 ----- (5) passage (de livre), article, chapitre.
 LBM.p.162 en ur lenn ur pennad eus ul levr mat bennak.
 DIHU-1910 p.81 lenn ur pennad e brezhonag.
 ----- (6) caprice, fantaisie, boutade.
 GReg.p.113 pennad, tr."boutade, caprice" ; -ou (pl.) ;
peennad (V.) ; -eñ (pl.) ; L'Arm-p.36 peennad (m.)
 tr."boutade" ; peennadeu (pl.).
 VNB-p.145 ur maeur eo mamp evit ar re a em ingañ en ur
 stad ken santel dre pennad hag hep kousket Doue.
 ----- (7) entêtement, opiniâtreté.
 GReg.p.351 pennad ; -ou (pl.) ; L'Arm-p.136 peennad (m.) ;
 -eu (pl.).
pennad-amzer m. moment.
 SKET.III p.33 kement a draoù en doa gwelet en ur ober
 ar pennad-amzer-se.

pennadañ v. mettre un bout (à un bas).
 VALL.p.78 pennada (inf.).
pennad-barroù m. rameau (d'un arbre).
 LEB-796 ur faouenn he-unan ... a seblant ouzh ur c'hoad
 gant he fennad bareu.
pennad-bazh m. gourdin.
 BKG.II p.81 ar gwel a gement-es a lakaas kement a zroug
 e Lokristis, ma kemerjont bep a pennad baz da skeiñ
 war ar soudarded.
pennad-blev m. chevelure.
 GReg.p.162 pennad-bleau ; pennadou-bleau (pl.); PELletier
pennat-bleu, tr."touffe de cheveux"; L'Arm-p.57
peennatt bleau (m.); peennadau bleau (pl.).
 GBI.II p.18 bezañ he devoa ur pennad bleo melen.
pennadiñ v. avoir des caprices, s'entêter.
 GReg.p.351 pennadeiñ (V.), tr."s'entêter, se mettre
 follement dans l'esprit"; p.176, tr."se coëffer,
 se préoccuper" (inf.).
penn-adreñv m. (1) arrière.
 GReg.p.271 ar penn-a-drē eus a un ti.
 HTC.p.85 ar re a oa er penn-araok, kenkoulz hag ar re
 a oa er penn adreñv.
 ----- (2) derrière, postérieur.
 PELletier.penn-a-dreñv, penn-a-drēm.
 DIHU-1911 p.309 en a ben ardran; MKRN.p.49 treiñ a reont
 o fenn-dreñv da Wiskriw.
pennad-skrid m. article (de journal, etc.).
 DIHU-1910 p.172 ur pennad-skrid en un dastumadenn;
 SKET.III p.62 pennadou-skrid (pl.).
pennad-skriw m. article (de journal, etc.).
 DIHU-1910 p.34 pennadeu-skriw ar al labour-douar (pl.).
pennad-stur m. article de fond, éditorial.
 BAHE.14 p.2 n'eo ket fall ... degas da soñj eus hor
pennad-stur.
pennadur m.-ioù chef.
 NL.n.107 neuse ... es spontat ... dr'e-n pennadur.
 PELletier.pennadur, tr."chef de famille".
 VALL.p.720 pennadur, tr."suzerain".
pennadurezh f.-ioù autorité.
 BAHE.IO p.15 ar Prefed hag ar Pennadurezhioù (pl.).
pennadus a.(1) capricieux.
 GReg.p.96 pennadus, tr."bizarre, bourru, capricieux,
 fantasque, qui a des moeurs inégales, des opinions
 extraordinaires et particulières"; p.113, tr.
 "sujet à des boutades"; peennadus (V.); L'Arm-p.45
peennaduse, tr."capricieux"; p.153, tr."fantasque".
 VNB-p.147 e imor pennadus, tr."son humeur capricieuse".
 ----- (2) entêté, opiniâtre.
 GReg.p.351 pennadus; L'Arm-p.136 peennaduse.
penn-ahel m.pôle.

VALL.p.573 pennahel, tr."pôle de force"; pennahel
 (-bed) an Hanternoz, tr."pôle nord".
pennahelek a; polaire.
 VALL.p.573 pennahelek.
pennahel a. polaire.
 VALL.p.573 pennahel.
pennahelusted f. polarité.
 VALL.p.573 pennahelusted (f.).
 1. pennañ a. (1) principal.
 VALL.p.592 penna.
 ----- (2) (le) plus direct.
 L'Arm-p.343 tec'hiñ peannan ma c'heller, tr."fuir à
 veau de route".
 2. pennañ v. tenir tête, faire face.
 VALL.p.737 pennain (V.), tr."tenir tête"; VALL.SUP.p.72
 tr."faire face" (inf.).
 ----- (2) monter en graine.
 VALL.p.478 penna, pennañ (inf.).
penn-andon m. source, origine.
 SKET.p.50 penn-andon ar c'havadennoù.
pennaotrou m.-neq suzerain.
 VALL.p.720 pennaotrou; -neq (pl.).
pennaotrouniezh f. suzeraineté.
 VALL.p.720 pennaotrouniez (f.).
pennaouer m. -ien glaneur.
 GReg.p.459 pennaouer; -yen (pl.).
pennaouerezh m. glanement.
 VALL.p.336 pennaouerezh, tr."action de glaner".
pennaoueta v. -et glaner.
 VALL.p.336 pennaoueta (inf.).
pennaouiñ v. glaner.
 GReg.p.459 pennaoui (inf.); PELletier.pennaoui (inf.).
 HTC.p.72 Ruz a soñjas mont da pennaoui evit kaout
 peadra da vevañ (inf.).
penn-araok m. avant, devant, tête.
 GReg.p.282 ar penn araug eus an ti, tr."le devant d'une
 maison".
 BAL.p.13 er penn-araok d'al lestr; IAI.p.19 eñ a zo bet
 ... er penn araug da gomp ouzh ar bobl; HTC.p.85
 ar re a oa er penn araug, kenkoulz hag ar re a oa
 er penn-adreñv.
 BAHE.19 p.10 dero'hel a rejont gant o hent, an daou
 baotr yaouank er penn a-raok.
Penn-ar-Bed m. Finistère.
 KLEB.p.120 e departamant Penn-ar-Bed.
pennariñ v. empêtrer, entraver (de la tête au pied).
 L'Arm-p.129 peenn arieñ, tr."empêtrer, attacher la
 tête à un des pieds" (inf.).
pennask m.-où entrave (de la tête au pied).
 VALL.p.262 pennask (m.), tr."entrave de bête à cornes
 qui lie la corne au pied".

- pennaskañ v. entraver (de la tête au pied).
 GReg.p.335 pennasge, tr."empêtrer, attacher la tête à un des pieds de devant" (inf.).
- penn-avel a. ou m. tête légère.
 SKET.p.68 ar merc'hed ...;... n'ont na pennou-avel na bragearezed.
- penn-bantek a. ou m. étourdi.
 VALL.p.736 penn-bantek, tr."tête à l'évent, étourdi".
- pennbrazh m. pennbrazhier (1) gourdin.
 GReg.p.464 penn-baz ; penn-bizyer (pl.); pen-bah (V.);
 L'Arm.p.175 penn bah (m.).
- GBI.II p.116 naontek kleze noazh dic'houinet enep ur penn-baz.
 MOAO.p.64 va dorn krog-mat en ur penn-baz; DIHU-1910 p.54 e pen-bah, ur pikol tamm koad-lann houarnet-mat.
- (2) personne stupide.
 GReg.p.706 penn-baz, tr."peccore, sot, stupide";
pennou-bizyer (pl.); p.376 penn-baz, tr."étourdi, benais".
- pennbec'hed m.-où péché capital.
 VALL.p.542 pennbec'hed.
- penn-bervet a. ou m. écervelé.
 VALL.SUP.p.58 penn-bervet.
- penn-biz ; dreist penn-biz par manière d'acquit.
 GReg.p.11 dreist penn-biz.
 SKET.II p.104 pedent, ... n'eo ket diwar skeñv ha dreist penn-biz, hogen goude hirevezhiañ hag en em sozañ pizh.
- pennbloaz m.-ioù demi-année.
 SKET.II p.89 rec'husat penn-bloaz an hini am lezi va-unan!
- pennboellin v. culbuter.
 VALL.p.176 penboelli (inf.).
- pennbouffin v. se renfrogner.
 GReg.p.792 penbouffi (inf.); FElletier.penbouffi (inf.); CHal.ms.(Gloss.p.477) penbouffrein (inf.).
- penn-bouilh m. eau chaude qui jaillit de terre.
 C.penn bouill, tr."cest eue chaude qui sourt de terre comme baingx naturels, lat, murcetum".
- penn-bras m.chef.
 EKG.II p.196 pennou bras ar Republik (pl.).
 DIHU-1910 p.159 pennou bras ar gouarnamant (pl.);
 MMEK.p.200 pennou bras e arme (pl.).
- penn-brec'h m. kaout penn-brec'h avoir le bras solide, avoir le bras long.
 VALL.SUP.p.24 kaout penn-brec'h, tr."avoir le bras solide, et avoir le bras long, au figuré"; kaout penn-brec'h a-walc'h evit, tr."avoir assez de force ou de capacité pour".
- penn-brezañ m. chef de guerre.
 NOTK.p.74 sentiñ a rae an armeoù breizhat-se ouzh daou

- penn-brezañ ; p.75 pennou-brezañ Roma (pl.).
- penn-chatal m. tête de bétail.
 MGK.p.9 ur penn-chatal.
 SKET.III p.43 pennou-chatal (pl.).
- penn-da-benn adv. d'un bout à l'autre, complètement.
 Qu.II p.146 pen da pen, tr."de rechef".
 GReg.p.113 penn-da-benn, tr."depuis un bout jusqu'à l'autre"; BD.1703 ni a zisklerio deoc'h e daou boent pen da ben kement a gouest holl ; EN.2066 skrivañ da vuhez penn da ben.
- EKG.II p.125 biskoazh n'em eus kollet fiziañs penn-da-benn;
 MGZ.p.274 diskouez deomp ho karantez penn da benn;
 BBR.p.2 penn da benn gant an hent a ya da Rumengol, ur wregig peour ...
- MARL.p.58 un devezh hag un nozvezh penn-da-benn.
penn-dalc'h m.-où, -ioù fief dominant.
 GReg.p.410 penn-dalc'h, tr."fief dominant, à qui on doit foi et hommage".
- penn-dall m. colin-maillard.
 TDE.BF.p.506 o'hoari penn-dall, tr."jeu de colin-maillard".
- penn-dalleñ v. affoler.
 VALL.p.13 penn-dalleñ (T.)(inf.).
- penn-dañvad m. mouton.
 GReg.p.116 ur penn-dañvad, tr."brebis, faisant abstraction de mâle et de femelle"; pennou-dañvad (pl.).
- SFA.p.102 ur penn-dañvad ; HTC.p.42 penn-dañvad.
penn-danvez m. capital.
 VALL.SUP.p.28 ar penn-danvez.
- penn-dareorin v. culbuter.
 CHal.ms.(Gloss.p.477) penn-dareorin, tr."culbuter";
penn-dareorin, tr."renverser" (inf.).
 DIHU-1910 p.88 Pipi Latira n'en devez dober a ziaoul erbet evit penn-dareorin er wash (inf.).
- penn-deiz m. demi-journée.
 VALL.p.409 penn-deiz.
- penn-delocheñnat v. culbuter.
 VALL.SUP.p.45 penn-delocheñnat (inf.).
- penn-den m. penn-duñ héros (d'un récit).
 VALL.p.359 penn-den.
- penn-deñvad m.mouton.
 Nom.p.28 (Gloss.p.475) ar pen deust.
 GReg.p.116 penn-dêved ; FElletier.p.681 ur pen dêvet.
 KLED.p.159 ur penn-denved.
- penn-derez m.-ioù dominante (en musique).
 VALL.p.227 penn-derez (m.); -ioù (pl.).
- penn-dereu m. principe, base, cause première.
 VALL.p.592 penn-dereu (m.), tr."principe"; SKET.p.26 e penn-dereu an Trac'h.
- penn-devezh m.-ioù demi-journées.
 VALL.p.409 penn-devezh, penn-dervez; SKET.II p.22 an eil

- penn-deves a yeas gantañ da bleustrin war al lasbannañ.
- penndezennad f. -où theorema.
- VALL.p.738 penndezennad (f.).
- penn-diwezhañ m. fin, terme.
- LLB-1095 kent ar pen dehusen BKG.II p.58 er penn divesa eus a emgann Kergidu.
- SKRS.p.53 er penn divesa eus ar C'horaiz.
- penndog m. -ad (1) nain, nabot.
- Nom.p.267 (Gloss.p.475) vn pendog, tr."un nain".
- GReg.p.648 pendog, tr."nabot"; pendogued (pl.).
- (2) celui qui a une grosse tête.
- GReg.p.919 penndog ; -ued (pl.).
- (3) chabot.
- PELLetier."M.Roussel m'a assuré que Pendog est le poisson qui est dit en François Chabot".
- (4)(?) coquin.
- PELLetier.pendog "selon le P.Maunoir, est un Têtu, un coquin".
- TDE.BF. pendok (m.), tr."coquin"; MOA.p.289 pendok (m.), tr."coquin, gueur".
- penndogenn f. têtard (arbre).
- VALL.p.736 penndogenn (T.)(f.).
- penndogin v.(1) tailler (les arbres) en têtards, étêter (un arbre).
- VALL.p.736 pendogi, tr."tailler les arbres en têtards"; p.276, tr."étêter des arbres" (inf.).
- (2) battre le blé sans défaire les gerbes, en frappant les épis.
- VALL.p.61 pendogi (Ouessant, L.) (inf.).
- (3) culbuter.
- PELLetier.p.685 pendogin, tr."culbuter, renverser un homme en sorte qu'il tombe sur la tête, ou qu'il porte sa tête à terre" (inf.).
- penndolin v.étêter (un arbre).
- L'Arm-p.436 penndolatt, tr."éhouper" (inf.).
- VALL.p.276 pendolat, pendolein (V.)(inf.).
- penndolog m. -ad (1) têtard (larve des batraciens).
- GReg.p.919 penn-dolog ; penndologued (pl.); pendolec (V.); penndoligued (pl.); PELLetier.pendolloc; pendolloghet (pl.); L'Arm-p.380 peendollec ; peendolleguet (pl.).
- (2) têtard (arbre).
- VALL.p.736 pendolog.
- (3) étourdi.
- GReg.p.376 pendolog, tr."étourdi, benais".
- penndologin v. tailler (les arbres) en têtards étêter (un arbre).
- VALL.p.736 pendologi, tr."tailler les arbres en têtards"; p.276, tr."étêter des arbres" (inf.).
- penndommet pp.échauffé, pris de boisson.

FR ISSN 0032-7158

Koumanant 12 niverenn (*Geriadur Istorel* e-barzh) 75 F
 Koumanant da 6 rann eus ar *Geriadur Istorel* 75 F

Renner : G.ÉTIENNE.
 Embanner : G.CHÉREL.
 Sekretouriezh : PREDER, 10, rue Isidore-Louveau, 35000 RENNES.

An arc'hant da : PREDER, C.C.P. 16 093 13 PARIS.

Priz ar c'haier-mañ : 15 F

Diskleriet hervez lezenn, kentañ trimiziad 1976.

